

Kutseaasta

Täiendõpe

Kutseaasta

Esmaõpe

**Kutseaasta V etapi seire kokkuvõte
2008/2009**

Tallinn 2009

Kutseaasta seire

Kutseaasta V etapi seire kokkuvõte
2008/2009

Tallinn 2009

Kutseaasta seire läbiviimist on toetanud EV Haridus- ja teadusministeerium.

Koostajad: Epp Reiska ja Eve Eisenschmidt

Andmetöötlus: Epp Reiska

Ankeetide läbiviijad: Sirje Ideon, Tallinna Ülikooli kutseaasta programmijuht

Anne Raam, Tartu Ülikooli kutseaasta programmijuht

Veebiversioon: www.tlu.ee/kutseaasta, www.ht.ut.ee/kutseaasta

Kontakt: eve@hk.tlu.ee

ISSN: 1736-6798

Autoriõigus: Epp Reiska, Eve Eisenschmidt, 2009

Autoriõigus: Tallinna Ülikool, 2009

Sisukord

SISSEJUHATUS	5
1. NOOREMÕPETAJATE KÜSITLUS	6
NOOREMÕPETAJATE ÜLDANDMED	6
NOOREMÕPETAJATE ENESEKOHASED ARUSAAMAD NING HINNANG ENDA VALMISOLEKULE JA ARENGULE ESIMESEL TÖÖAASTAL	7
ÕPETAJATE KUTSESTANDARDIS KIRJELDATUD KUTSEOSKUSTE ARENG	23
PLANEERIMINE JA JUHTIMINE	23
LAPSE ARENGUKESKKONNA KUJUNDAMINE	24
ÕPPIMISE JUHENDAMINE	27
KOOSTÖÖ	29
ENESEANALÜÜS JA PROFESSIONAALNE ARENG	33
PROFESSIONAALNE ARENG NING KOOSTÖÖ	36
KOOSTÖÖ MENTORIGA	38
ÕHKKOND KOLLEKTIIVIS	41
KUTSEAASTA, KUTSEAASTA TUGIMATERJALID NING TUGIPROGRAMMI KASUTEGUR	43
ARENGUMAPI KOOSTAMINE	44
HINNANG TUGIPROGRAMMILE JA ETTEPANEKUD	45
SOOV ÕPETAJATÖÖD JÄTKATA	47
ÕPPIMINE ORGANISATSIOONIS	47
NOOREMÕPETAJATE KORDAMINEKUD, PROBLEEMID JA SOOVID MOODULITE LÕIKES	50
2. MENTORITE KÜSITLUS	54
MENTORITE ÜLDANDMED	54
MENTORITE HINNANG OMA TEGEVUSELE	55
MENTORI HINNANG NOOREMÕPETAJALE	56
MENTORI TEGEVUS	58
MOTIVATSIOON JA TOETUS MENTORINA TEGUTSEMISELE	59
PROBLEEMID JA ETTEPANEKUD	60
KOKKUVÕTE	62
LISA 1	64
LISA 2	66
LISA 3	70

Sissejuhatus

2008/2009 õppeaastal rakendati kutseaasta programmi viiendat korda. Kutseaasta seire eesmärk on saada tagasisidet ja tõendusmaterjali arendustegevuseks.

2007/2008 õppeaastal osales kutseaasta seires 151 nooremõpetajat, neist 58 läbis kutseaasta Tartu Ülikooli ja 93 Tallinna Ülikooli juures. Nooremõpetajate küsitlused viidi läbi ajavahemikus september 2008 kuni juuni 2009. Nooremõpetajate küsitlused viidi läbi neljas etapis, igal kutseaasta tugigrupi sessioonil (neli korda õppeaasta jooksul), mentorite küsitlus kutseaasta alguses ja lõpus (kaks korda õppeaasta jooksul).

Antud seire raames oli eesmärk suuremat tähelepanu pöörata nooremõpetajate enesekohastele uskumustele ja valmidusele enda professionaalse arenguga tegelemiseks.

Mentorite küsitluses osales 107 õpetajat, neist 75 Tallinna Ülikoolis ja 32 Tartu Ülikoolis. Mentorkoolituses osalejatega viidi küsitlus läbi koolituse algul (sügisel 2008) ja lõpus (kevad 2009), et hinnata mentorluseks vajalike oskuste kujunemist ja vastavaid hoiakuid.

Nooremõpetajate küsitlus annab ülevaate algajate õpetajate enesekohastest uskumustest, professionaalsest arengust ja koostööst, õppimisest organisatsioonis ning koostööst mentoriga. Viimane osa analüüsib kutseaasta rakenduslikke aspekte.

Mentorite küsitlus annab ülevaate valmidusest mentori tegevuseks ja mentori igapäevategevusest.

Seire põhjal saab kavandada muutusi esmaõppes, kutseaasta rakendamises ja edasiseks professionaalseks arenguks.

1. Nooremõpetajate küsitlus

Nooremõpetajate üldandmed

Nelja etapi jooksul täitis seireankeete kokku 151 nooremõpetajat. Paraku ei täitnud nooremõpetajad ankeete alati järjepidevalt ning seetõttu varieerub vastajate hulk etapiti. Esimesel ning teisel etapil esitasid täidetud ankeedi veidi üle kahe kolmandiku kõikide etappide jooksul ankeedi esitanutest. Kolmandal etapil oli esitatud ankeetide hulk veidi väiksem. Viimasel etapil näidati ankeetide täitmises üles kõige suuremat aktiivsust ning kõigist nooremõpetajatest täitis esitas ankeedi 85%.

Tabel 1 Nooremõpetajate esitatud täidetud ankeedid moodulite kaupa (%)

	I etapp	II etapp	III etapp	IV etapp
Esitatud	69	69	65	85
Esitamata	31	31	35	15
Kokku	100	100	100	100

Seires osalenud nooremõpetajate seas olid suures ülekaalus naised, moodustades 97% üldkogumist. Mehi oli vastavalt 3%.

Noorim kutse aasta programmi läbinud õpetajatest oli 21 ning vanim 47 aastane. Respondentide keskmine vanus oli 26,4 aastat.

Võrdselt veerand vastanutest olid lõpetanud kas Tallinna Ülikooli või Tartu Ülikooli. Neile järgnes Tallinna Pedagoogiline Seminar, mille olid lõpetanud 16% vastajatest. Eraldi on andmed esitatud ülikoolide kolledžite ja TÜ õpetajate seminari kohta, kus koolitatakse eelkõige klassiõpetajaid ja alushariduse õpetajaid. 12% nooremõpetajatest olid lõpetanud Tallinna Ülikooli Rakvere Kolledži. Vähem kui kümnendik respondentidest olid lõpetanud Haapsalu Kolledži (6%), Tartu Ülikooli Õpetajate Seminari (8%), Narva Kolledži (4%) või Viljandi Kultuuriakadeemia (1%) (Tabel 2).

Programmi läbinud nooremõpetajate lõpetatud erialad on ära toodud lisa 1 tabelis 29. Enim (53) on koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppinud, mis on ka ootuspärane, sest lasteaiaõpetajate puhul ei ole sellist jagunemist erialade lõikes nagu üldhariduskoolide õpetajate puhul. Samuti on nooremõpetajate seas palju (26) klassiõpetajaks õppinud. Teised erialad on esindatud 1-4 lõpetanuga. Õpetajaks õppinute kõrval töötab koolis õpetajatena ka teiste erialade nagu psühholoogia, rekreatsiooni, geoökoloogia, maastikukaitse, keskkonnakorralduse, ökoloogia ja sotsioloogia lõpetanud.

Tabel 2 Nooremõpetajad lõpetatud kõrgkooliti (N=137)

	Sagedus	Osakaal (%)
Tallinna Ülikool (instituudid)	33	24
Tallinna Ülikooli Rakvere Kolledž	17	12
Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledž	8	6
Tartu Ülikool (teaduskonnad)	34	25
Tartu Ülikooli Õpetajate Seminar	11	8
Tartu Ülikooli Narva Kolledž	6	4
Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia	1	1
Tallinna Pedagoogiline Seminar	22	16
Muu	5	4
Kokku	137	100

Nagu seni igal aastal toimunud on, oli võimalik programmi ka sel aastal läbida nii Tartu kui Tallinna Ülikooli juures. Vastanute jaotus lähtuvalt ülikoolist, mille juures kutseasta läbiti on ära toodud tabelis 3.

Tabel 3 Vastanute jaotus lähtuvalt sellest, millise ülikooli juures programmi läbiti

	Sagedus	Osakaal (%)
Tallinna Ülikool	93	62
Tartu Ülikool	58	38
Kokku	151	100

Pooled vastanutest töötasid üldhariduskoolis, 44% töötasid lasteaedades ning 6% oli neid vastajaid, kes õpetasid kutsekoolides (Tabel 4). Edasises analüüsis on ühe grupina käsitletud üldhariduskoolide ja kutsekoolide õpetajad, kuna kutsekoolide õpetajaid oli liiga vähe, et neid eraldiseisva grupina analüüsida.

Tabel 4 Vastanute jaotus töökohtade lõikes

	Sagedus	Osakaal
Üldhariduskool	76	50
Lasteaed	66	44
Kutsekool	9	6
Kokku	151	100

Tabelis 5 on ära toodud koolides suurus, kus vastanud nooremõpetajad töötavad. Suurim osa (35%) õpetavad kõige rohkemate õpilastega koolides (500 ja enam õpilast). Veidi vähem (25%) töötavad koolides, kus on 250- 500 õpilast. Võrdset viiendik nooremõpetajatest õpetab koolides, kus on 100- 250 õpilast või kuni 100 õpilast. Edaspidises analüüsis käsitletakse ühe grupina kuni 100 õpilasega koolides ja 100- 250 õpilasega koolides töötavaid nooremõpetajaid.

Tabel 5 Vastanute jaotus õpilaste arvu järgi koolis (küsimus küsiti vaid koolides töötavatelt õpetajatelt)

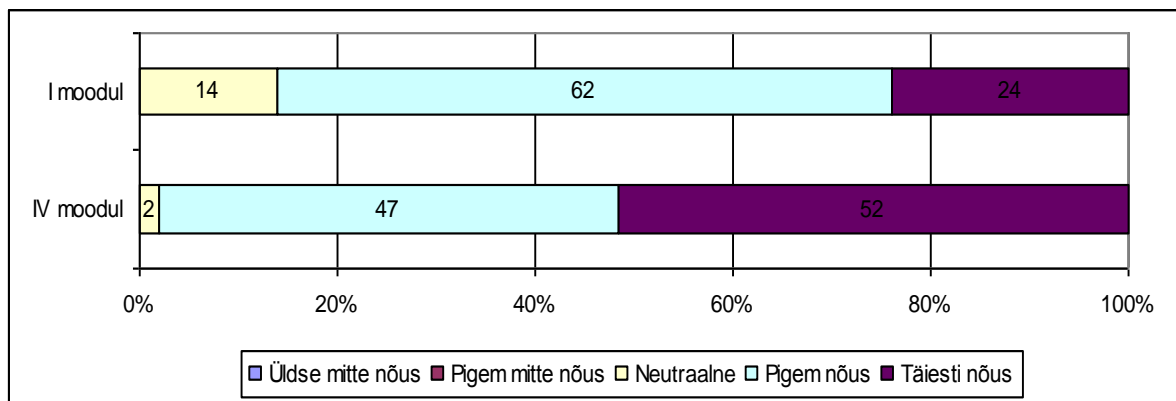
	Sagedus	Osakaal
Kuni 100 õpilast	11	20
100- 250 õpilast	11	20
250- 500 õpilast	14	25
500 ja enam õpilast	19	35
Kokku	55	100

Lisas 1 tabelis 30 ära toodud ka ained, mida programmi läbinud nooremõpetajad koolis õpetavad. Nagu lõpetatud erialade puhulgi on enim neid, kes täidavad klassiõpetaja ülesandeid (28) (küsimusele vastasid vaid koolides töötavad nooremõpetajad). Tunduvalt vähem on matemaatika (9), loodusõpetuse (7), inglise keele, geograafia ja bioloogia õpetajaid (6). Teiste ainete õpetajaid osales programmis 5 või vähem.

Nooremõpetajate enesekohased arusaamad ning hinnang enda valmisolekule ja arengule esimesel tööaastal

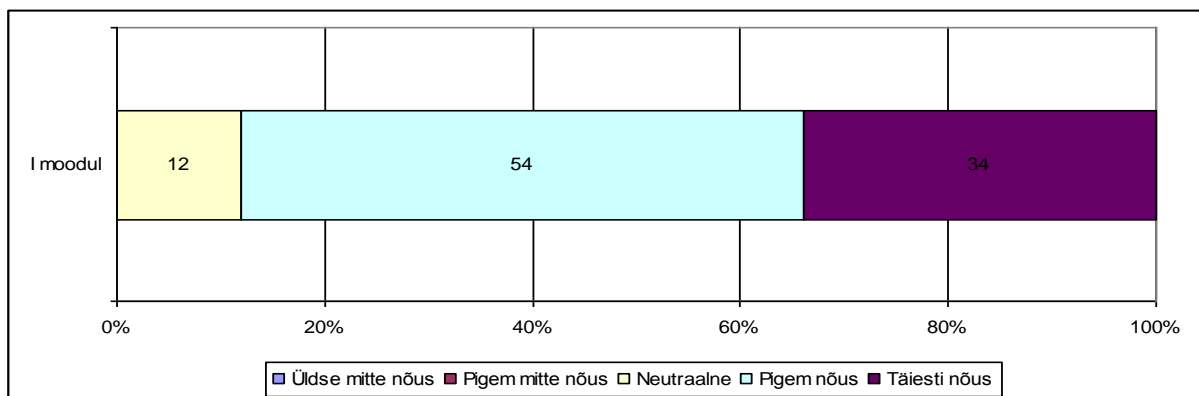
Järgnevad küsimused esitati programmis osalenud nooremõpetajatele esimese ning neljanda õppeveerandi lõpus. Joonistel on esitatud vastuste üldjaotus küsimuste kaupa ning juhul kui esines olulisi erinevusi sõltuvalt sellest, millise kooli vastaja lõpetanud oli, kus tugiprogrammi läbis, kas tegemist oli kooliõpetaja või lasteaiakasvatajaga või kui suur kool oli (kooliõpetajate puhul), siis ka nende gruppide antud vastused.

Ankeedi muutmisega seoses lisati 2008/2009 aasta seires antud blokki juurde küsimusi ning muudeti mõnede küsimuste sõnastust. Läbiviidud muudatused jäid aga kahetsusväärsel kombel sisse viimata 4. mooduli ankeeti, mil nooremõpetajad teist korda sellele blokile vastasid. Seetõttu on osadel joonistel esitatud vaid esimesel moodulil antud vastuste jaotus.

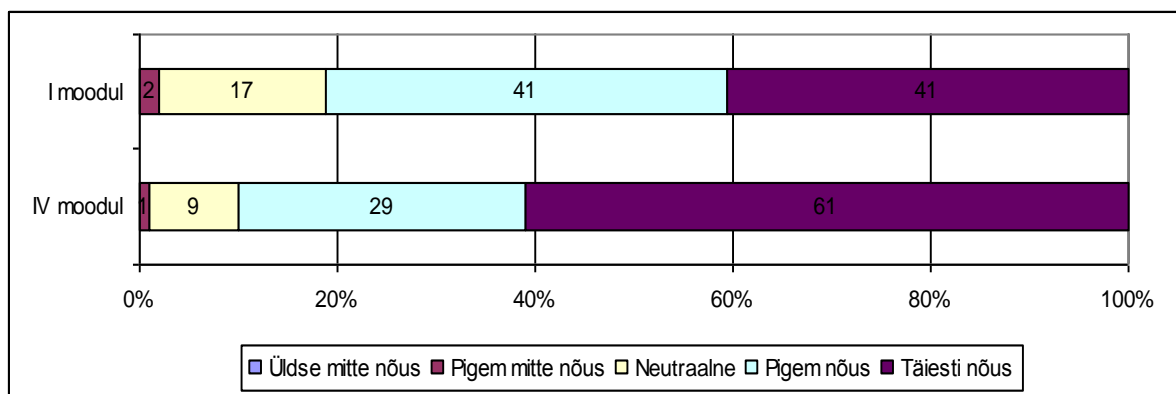
Joonis 1 Usun, et tulin oma tööülesannetega toime (%)

Nagu ka varasematel aastatel, tõusis usk oma toimetulekusse tööülesannetega õppeaasta jooksul. Ligi poole võrra kasvas nende õpetajate hulk, kes olid täiesti kindlad, et tulevad oma tööülesannetega toime (24 protsendilt 52- le) (Joonis 1).

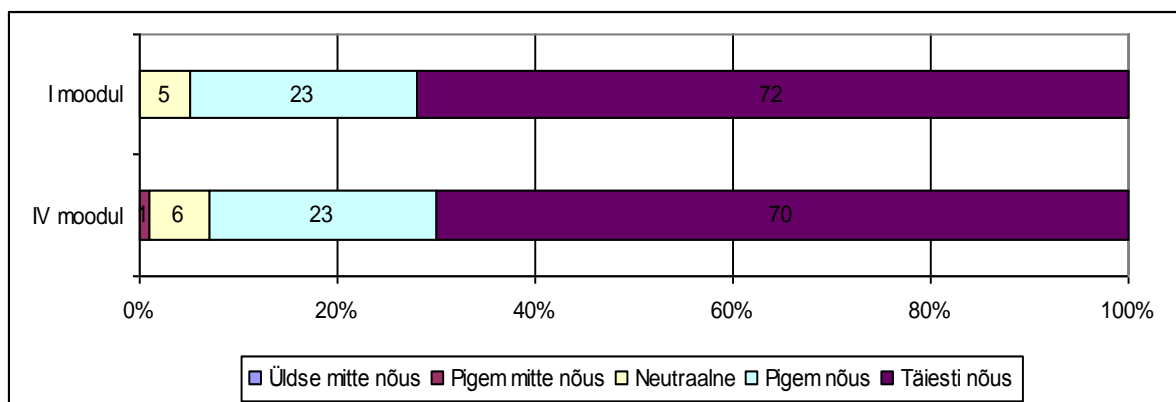
Joonis 2 Olen teadvustanud põhimõtted, millest õpetajana lähtuda (%)

1. moodulil olid 88% respondentidest täiesti nõus või pigem nõus väitega, et nad on teadvustanud endale põhimõtted, millest õpetajana lähtuda (Joonis 2). Võib arvata, et 4. mooduli lõpuks oleks tänu kogunenud töökogemusele olnud selliseid nooremõpetajaid veelgi rohkem.

Joonis 3 Olen oma õpetajatöös püstitanud endale kaugemad eesmärgid (%)

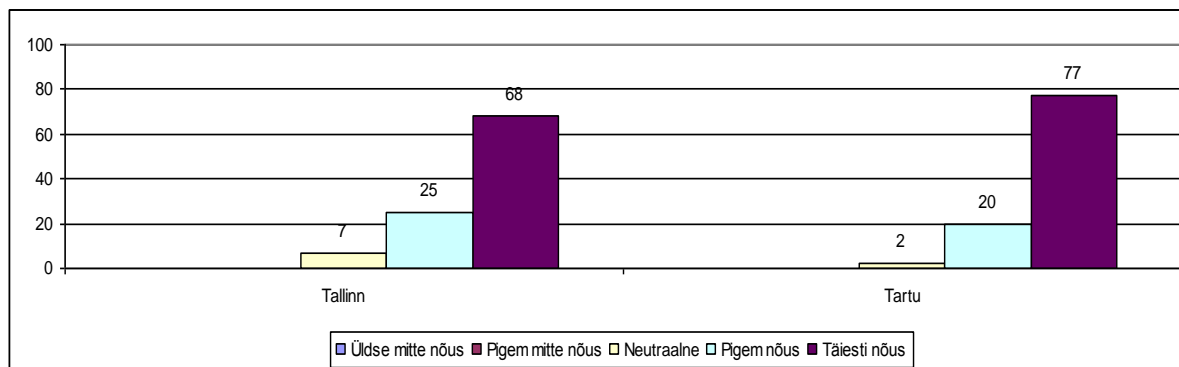
Õpetajate osakaal, kes püstitasid endale kaugemaid eesmärke õpetajatöös, kasvas õppeaasta alguse 41 protsendilt aasta lõpuks 61 protsendile (Joonis 3). Samal ajal vähenes nende osakaal, kes ei olnud esitatud väitega üldse või pigem mitte nõus või kes jäid neutraalseks.

Joonis 4 Usun, et eesmärkide seadmine aitab mul on oma tööd paremini teha (%)

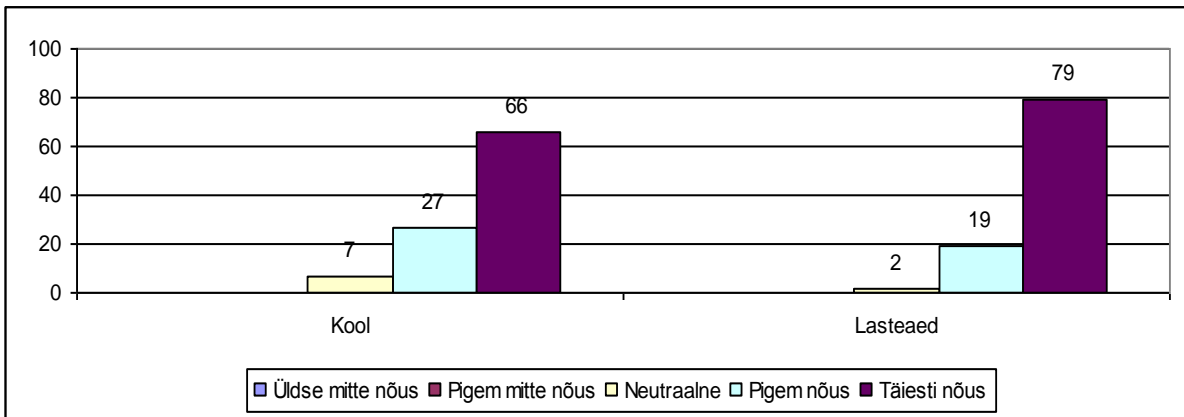
Usk eesmärkide seadmise kasulikkuse igapäevatöö planeerimisel kutsaasta jooksul oluliselt ei muutunud: mõlemal korral kui küsimusele vastati, olid umbes 70% väitega täiesti nõus, ning veidi üle 20% pigem nõus (Joonis 4). Sarnaseid hinnanguid andsid ka eelmisel aastal kutseastat läbinud nooremõpetajad. Samas on selle väitega nõustujate arv kõrge, st algajad õpetajad peavad eesmärkide seadmist oluliseks.

Sarnaselt eelmise aastaga ilmnese sellele väitele hinnangut andes statistiliselt olulised erinevused Tallinnas ja Tartus tugiprogrammi läbinute vahel (Joonis 5). Erinevused hinnangutes ei ole samas eriti suured: Tartus kokkusaamistel käinutest arvasid 77%, et eesmärkide seadmine aitab tööd paremini teha, samas kui Tallinnas programmi läbinute hulgas oli selliseid 68%.

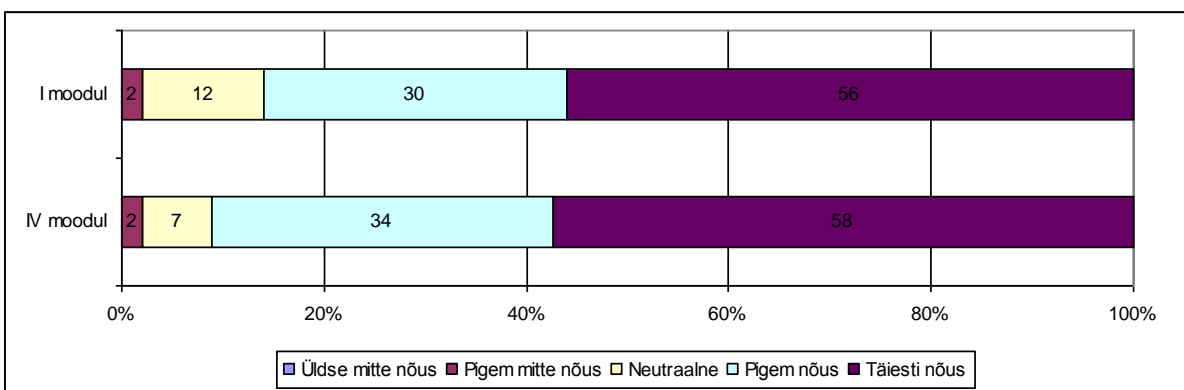

Joonis 5 Usun, et eesmärkide seadmine aitab mul on oma tööd paremini teha, Tallinnas ja Tartus tugiprogrammi läbinute võrdlus.

Selle aasta seires ilmnese olulised erinevused eesmärkide seadmise väärtustamise osas ka koolides ja lasteaedades töötavate nooremõpetajate vahel (Joonis 6). Viimatinimetatutest 79% leidis, et eesmärkide seadmine aitab tööd paremini teha, samas kui koolides töötavatest nooremõpetajatest oli samal arvamusel vaid 66%.

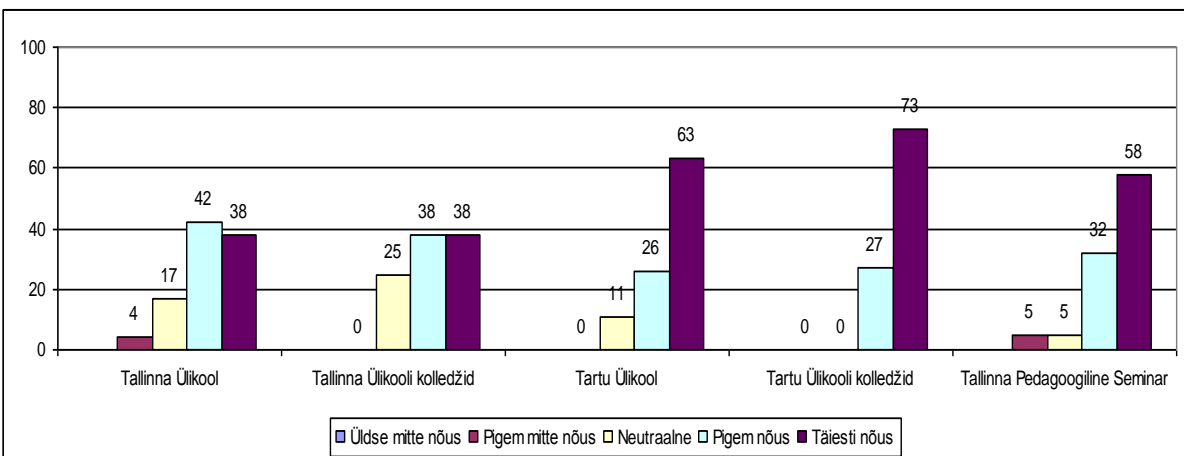

Joonis 6 Usun, et eesmärkide seadmine aitab mul oma tööd paremini teha, koolis ja lasteaias töötavate nooremõpetajate võrdlus.

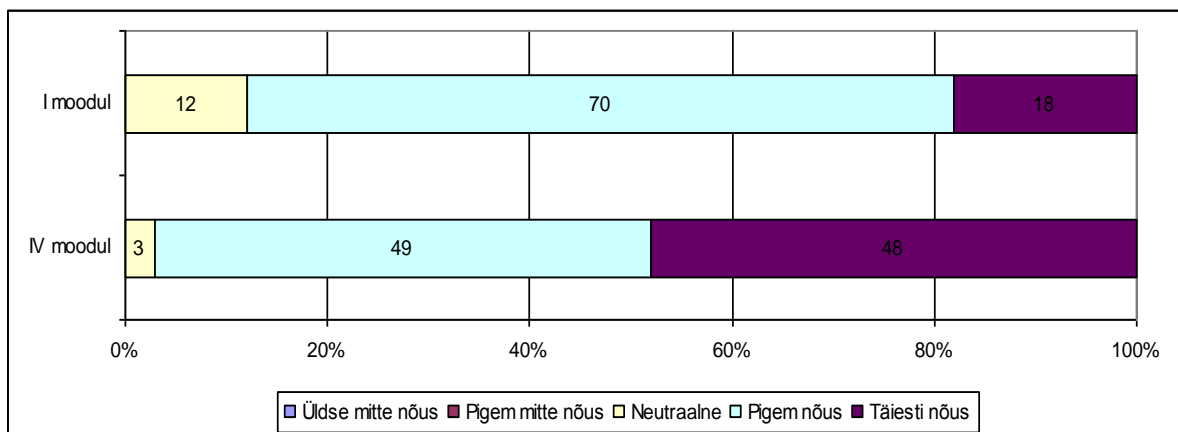
Joonis 7 Usun, et eneseanalüüs aitab mul oma tööd paremini teha (%)

Usk eneseanalüüsi kasulikkusse kutse aasta jooksul oluliselt ei muutunud (Joonis 7). Ligi 90% vastanutest olid pigem nõus või täiesti nõus väitega, et eneseanalüüs aitab tööd paremini teha. Selle küsimuse puhul esinesid olulised erinevused lõpetatud kõrgkooli lõikes.

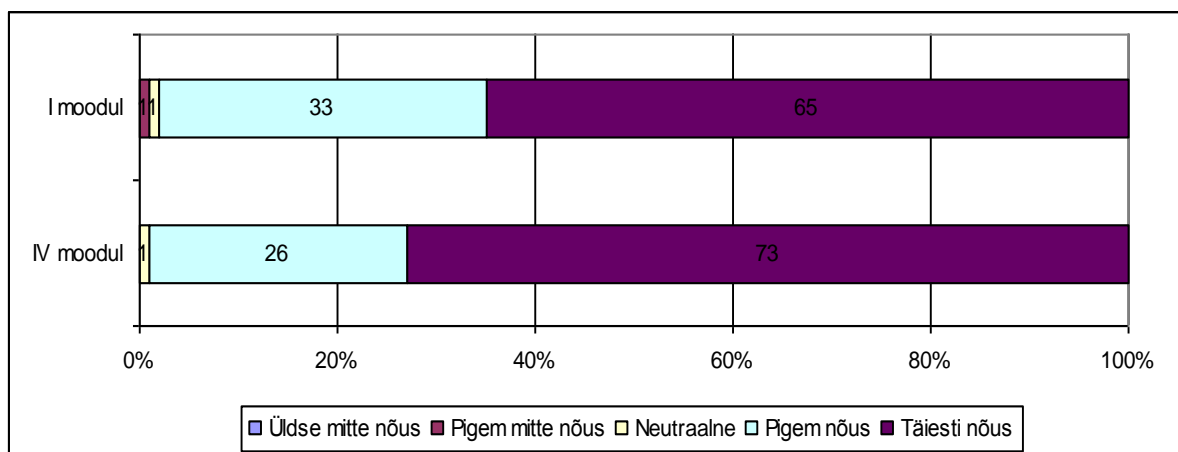
Joonis 8 Usun, et eneseanalüüs aitab mul oma tööd paremini teha, võrdlus lõpetatud kõrgkoolide lõikes.

Tallinna Ülikooli ning Tallinna Ülikooli kolledžite lõpetanud hindasid eneseanalüüsi kasutegurit oluliselt väiksemaks kui teiste koolide lõpetajad. Statistiliselt olulised erinevused ilmsesid nimetatute ja Tartu Ülikooli kolledžite vahel. Samas on jooniselt 7 ka näha, et ka Tartu Ülikooli ning Pedagoogilise seminari lõpetanud vastajad pidasid eneseanalüüsi tunduvalt olulisemaks (Joonis 8).

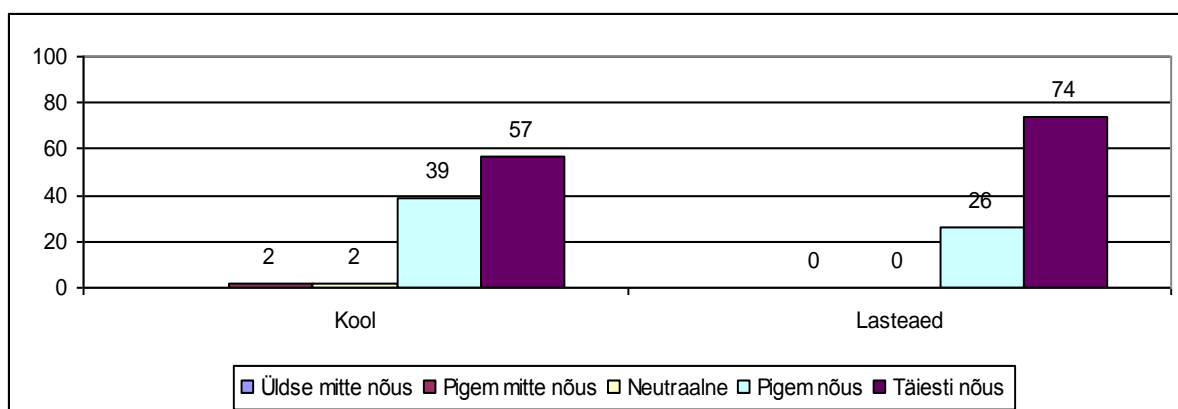
Joonis 9 Tunnen, et suudan oma töölaseid eesmärke realiseerida (%)

Usk oma võimekusse töölaseid eesmärke realiseerida kasvas ootuspäraselt aasta jooksul (Joonis 9). Esimesel veerandil oli neid, kes antud väitega täiesti nõustusid 18% ja neljandal veerandil juba 48%.

Joonis 10 Oma tegevuse korrigeerimisel on oluline õpilastelt/lastelt saadud tagasiside (%)

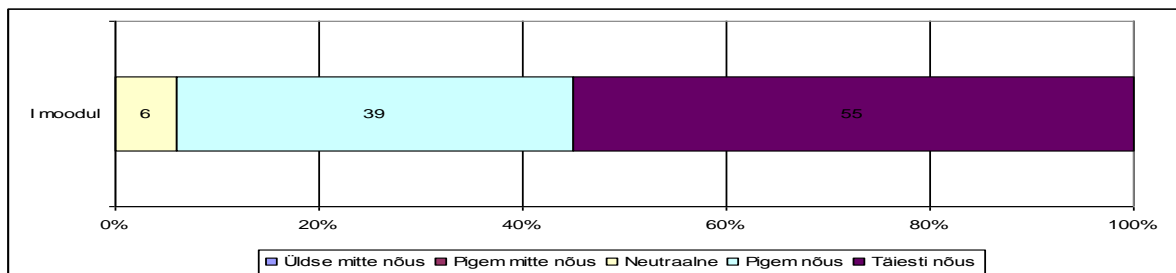
Õpilaste/laste tagasisidet pidas 4. veerandi lõpus oluliseks veidi rohkem õpetajaid kui 1. veerandi lõpus (kasv 65 protsendilt 73- le) (Joonis 10). Olulised erinevused selle küsimuse osas ilmsesid kooliõpetajate ja lasteaiasõpetajate vahel (Joonis 11).

Joonis 11 Oma tegevuse korrigeerimisel on oluline õpilastelt/lastelt saadud tagasiside, võrdlus koolis ja lasteaias töötavate nooremõpetajate võrdlus.

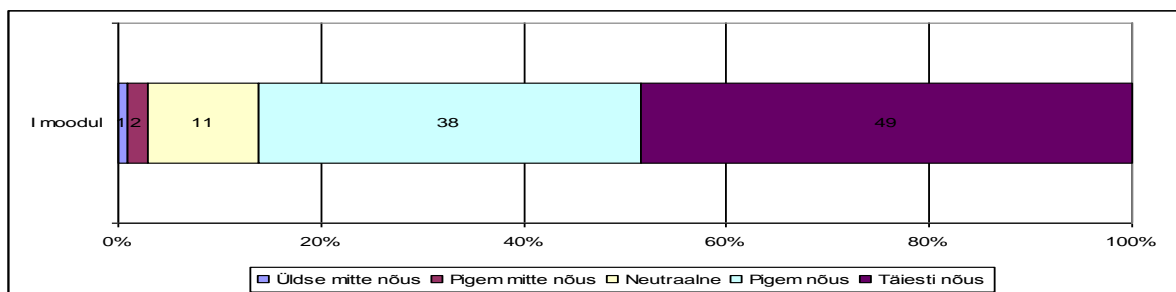
Mõnevõrra üllatavalt peavad laste tagasisidet olulisemaks lasteaias töötavad nooremõpetajad, kellest kolmveerand arvasid, et see on oluline tegur oma töö

korrigeerimisel. Koolis töötavate nooremõpetajate hulgas andsid sama hinnangu 57% vastanutest (Joonis 11).

Joonis 12 Oma tegevuse korrigeerimisel on oluline kolleegidelt saadud tagasiside (%)

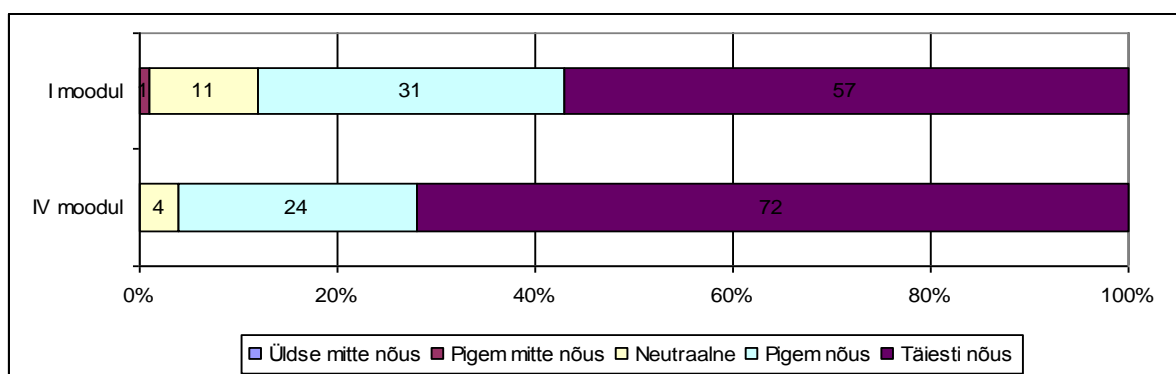
Kolleegidelt saadud tagasiside arvesse võtmise kohta küsiti vaid 1. moodulil, mil 55% arvasid, et see on nende töö korrigeerimiseks väga oluline. 39% olid väitega pigem nõus (Joonis 12).

Joonis 13 Oma tegevuse korrigeerimisel on oluline lastevanematelt saadud tagasiside (%)

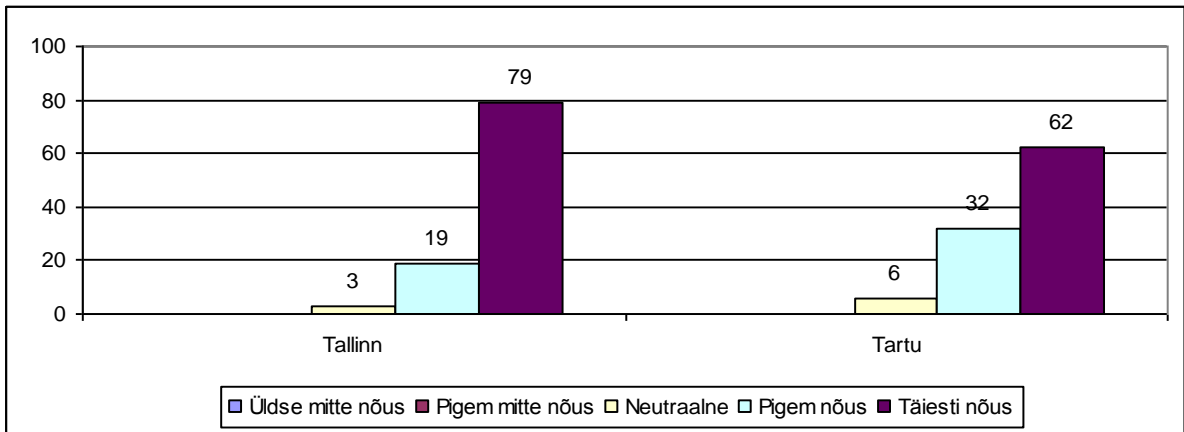
Väitega „Oma tegevuse korrigeerimisel on oluline lastevanematelt saadud tagasiside“ olid 1. moodulil täiesti nõus 49% ning pigem nõus 38% respondentidest (Joonis 13).

Võttes kokku joonistel 10, 12 ja 13 esitatud info võib öelda, et nooremõpetajad peavad kõige tähtsamaks õpilastelt/lastelt saadud tagasisidet. Veidi vähemtähtsamaks peeti kolleegidelt saadud tagasisidet. Kõige vähem nõustuti lastevanematelt saadud tagasiside olulisust puudutanud väitega.

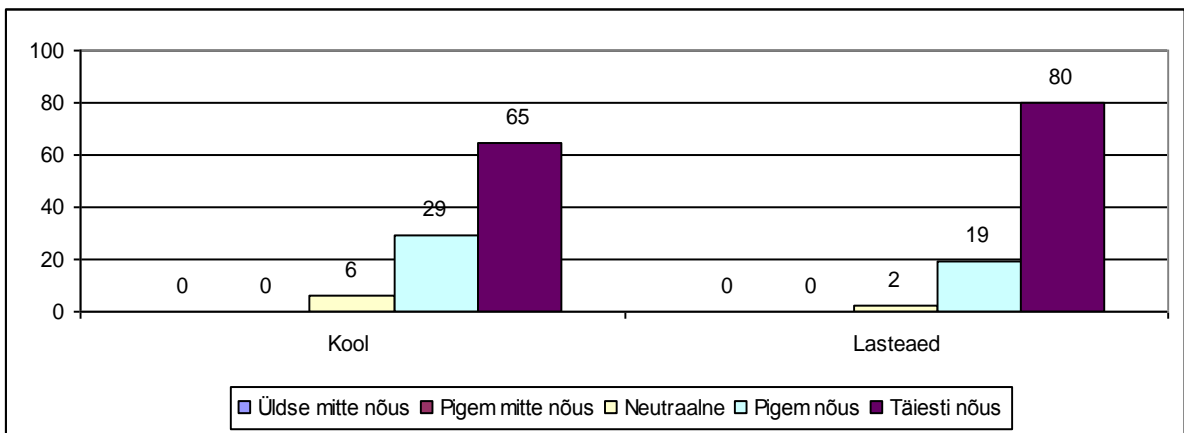
Joonis 14 Edukus oma töös sõltub minu enda pingutustest (%)

Usk oma pingutuste viljakandvusse kasvas veerandite lõikes märkimisväärselt. Esimesel veerandil olid väitega täiesti nõus veidi üle poolte vastajatest, seevastu 4. veerandil nõustusid juba ligi kolmveerand (Joonis 14). Olulised erinevused selle küsimuse osas ilmsesid Tallinnas ja Tartus programmi läbinute vahel (kujutatud joonisel 15) ja koolis ja lasteaias töötavate nooremõpetajate vahel (Joonis 16).

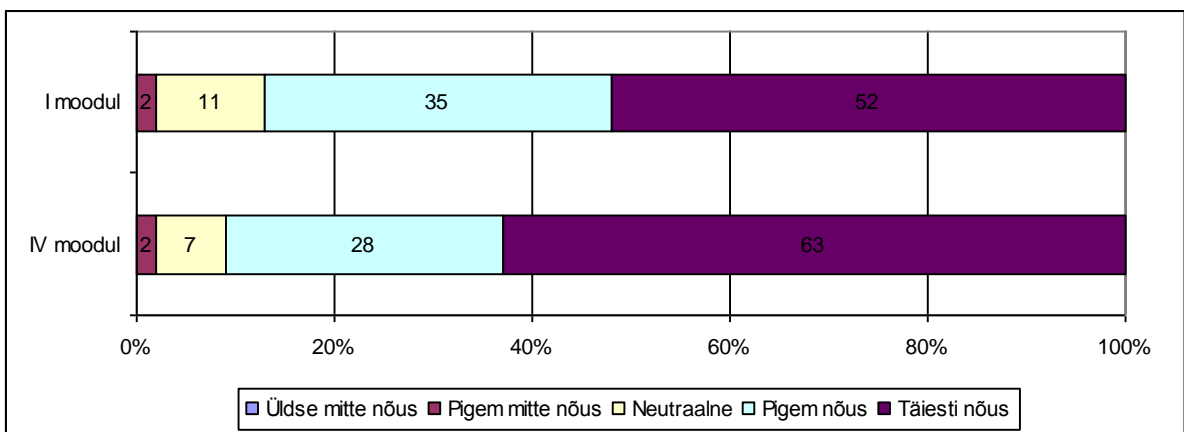
Joonis 15 Edukus oma töös sõltub minu enda pingutustest, võrdlus Tallinnas ja Tartus programmi läbinute vahel.

Tallinnas tugiprogrammi läbinutest arvas 79%, et edukus töös sõltub enda pingutustest, Tartus oli samal seisukohal 62% vastanutest (Joonis 16). Kuna antud jaotuse puhul on tegu 4. veerandi lõpus antud vastustega ja 1. veerandi lõpus selliseid erinevusi ei olnud, siis on võimalik, et kirjeldatud erinevus on tingitud mingites erinevustes programmi läbiviimises.

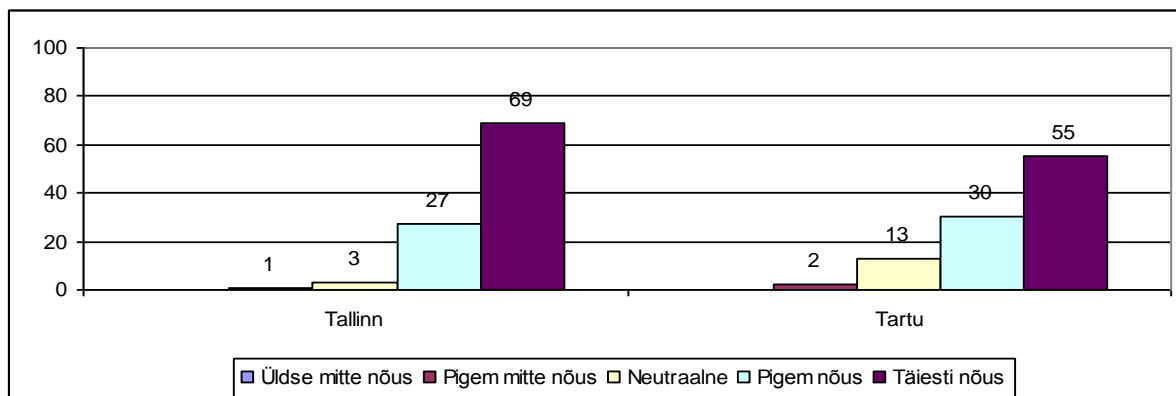
Joonis 16 Edukus oma töös sõltub minu enda pingutustest, võrdlus koolis ja lasteaia töötavate nooremõpetajate lõikes.

Lasteaia töötavad nooremõpetajad on suuremas osas täiesti nõus väitega, et edukus oma töös sõltub nende enda pingutustest, võrreldes õpetajatega, kes töötavad koolis (Lasteaed- 80%, Kool- 65%) (Joonis 16).

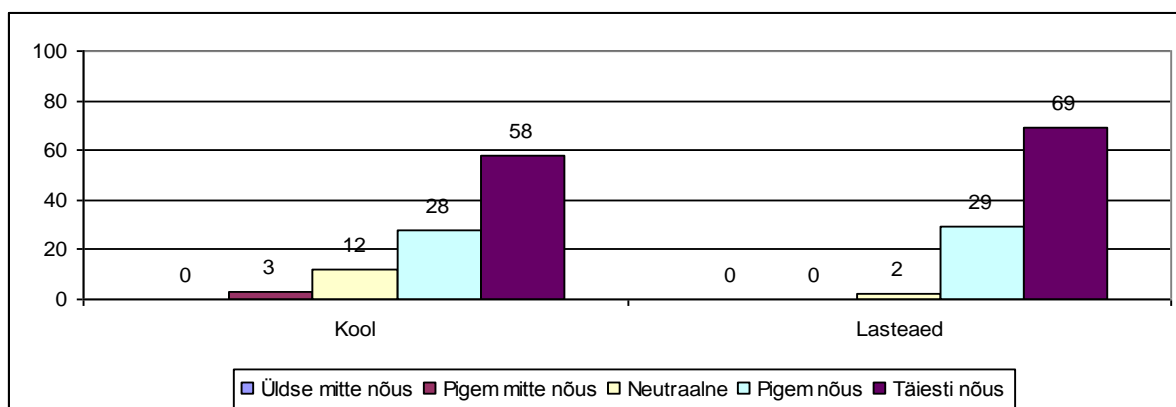
Joonis 17 Usun, et probleemid on väljakutsed õppimiseks (%)

Probleeme pidas väljakutseteks 1. veerandi lõpus 52% ning 4. veerandi lõpus 63% vastanutest (Joonis 17). Võrreldes eelmise aastaga on mõlemal etapil antud hinnangud oluliselt paremad. Olulised erinevused selle küsimuse osas tulid esile programmis osalemise koha ning töökoha lõikes.

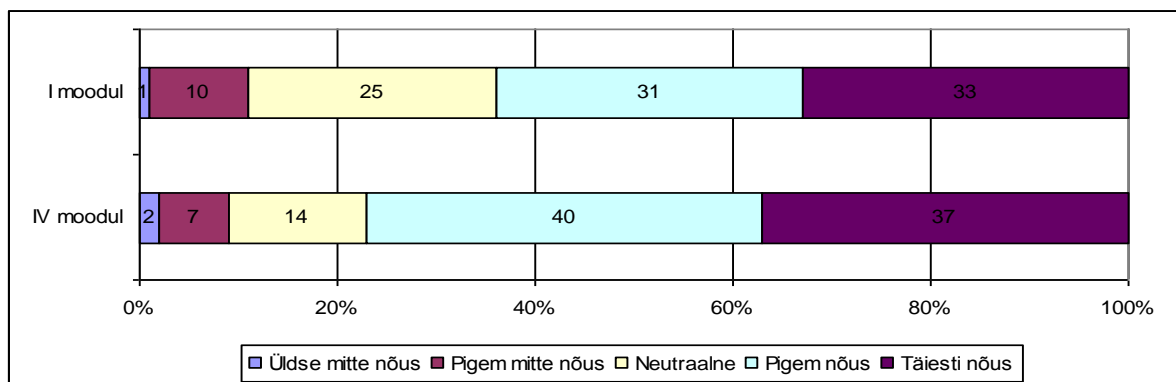
Joonis 18 Usun, et probleemid on väljakutsed õppimiseks, võrdlus Tallinnas ja Tartus programmi läbinute vahel.

Tallinnas kutseaasta programmis osalenute seas oli võrreldes Tartuga suurem osa neid, kes olid täiesti nõus väited, et probleemid on väljakutsed õppimiseks (Tallinn 69%; Tartu 55%) (Joonis 18).

Joonis 19 Usun, et probleemid on väljakutsed õppimiseks, võrdlus koolis ja lasteaia töötavate nooremõpetajate vahel.

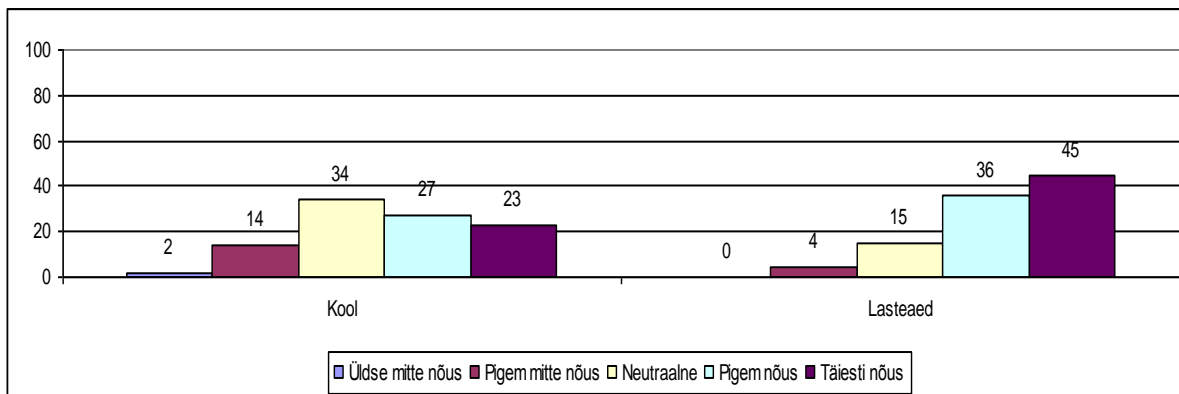
Probleeme peavad väljakutseteks enam nooremõpetajad, kes töötavad lasteaedades (Täiesti nõus- 69%). Koolides töötavate nooremõpetajate hulgas oli see hinnang levinud 58% ulatuses (Joonis 19).

Joonis 20 Ma arvan, et oma tööalaste õnnestumiste ja ebaõnnestumiste kirjapanemine aitab mul õpetajatööd paremini teha (%)

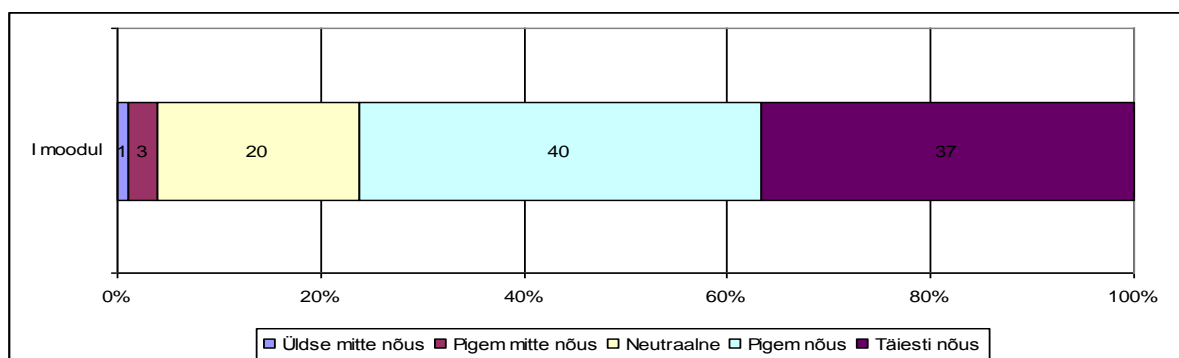
4. mooduli lõpus uskus enam nooremõpetajaid, et tööalaste ebaõnnestumiste ja õnnestumiste kirjapanek aitab neil tööd paremini teha: 87% on esitatud väitega pigem nõus või nõus (1. mooduli lõpus oli vastav osakaal 64%) (Joonis 20).

Olulised selle küsimuse osas ilmsesid koolis ja lasteaias töötavate nooremõpetajate vahel (Joonis 21).

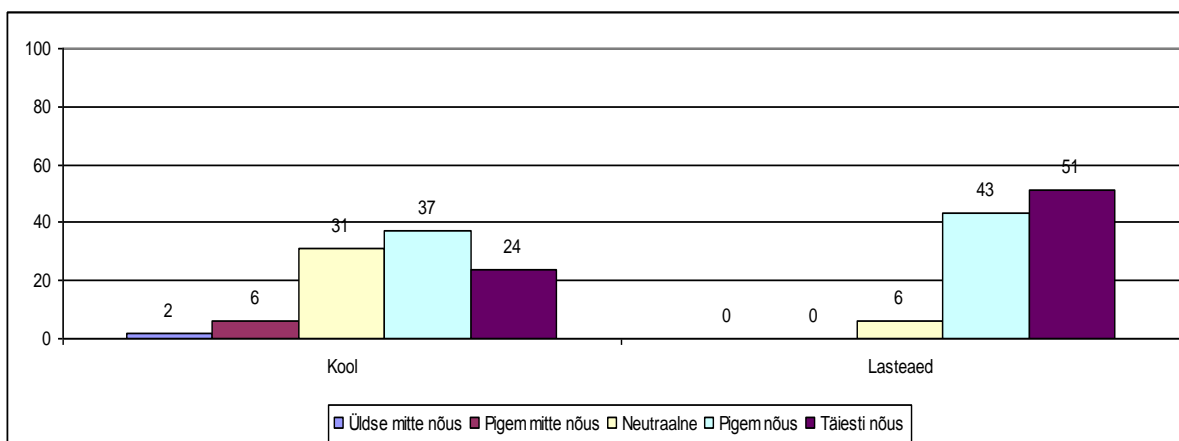
Joonis 21 Ma arvan, et oma tööalaste õnnestumiste ja ebaõnnestumiste kirjapanek aitab mul õpetajatööd paremini teha, võrdlus koolis ja lasteaias töötavate nooremõpetajate vahel.

Lasteaias töötavad nooremõpetajad uskusid enam oma õnnestumiste ja ebaõnnestumiste kirjapanemise kasutegurisse: ligi pooled olid väitega täiesti nõus, samas kui kooliõpetajate seas andis sellise vastuse alla veerandi respondentidest (Joonis 21).

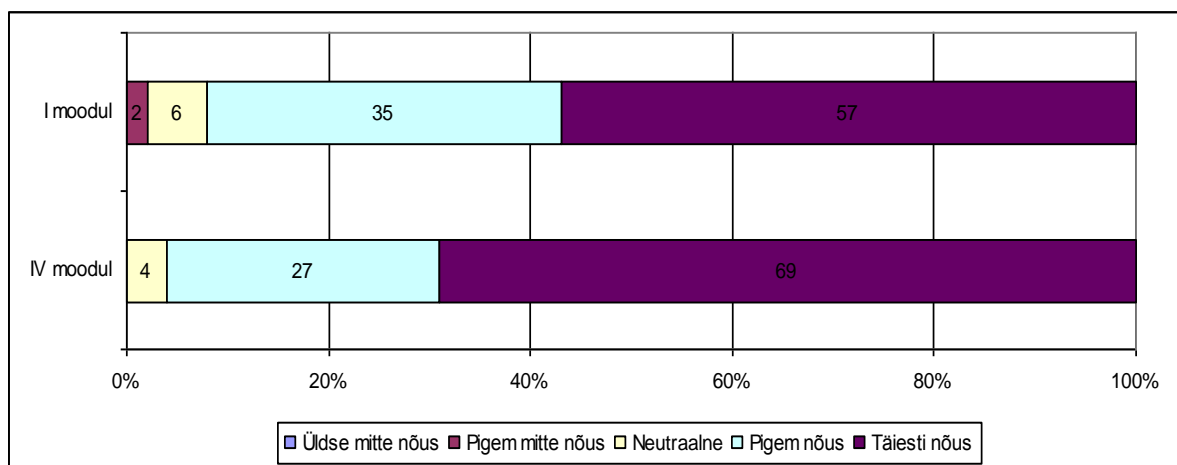
Joonis 22 Suhtlemine lastevanematega on professionaalselt arendav (%)

37% respondentidest olid täiesti nõus, et lastevanematega suhtlemine on professionaalselt arendav ja 40% olid nimetatud väitega pigem nõus (joonis 22).

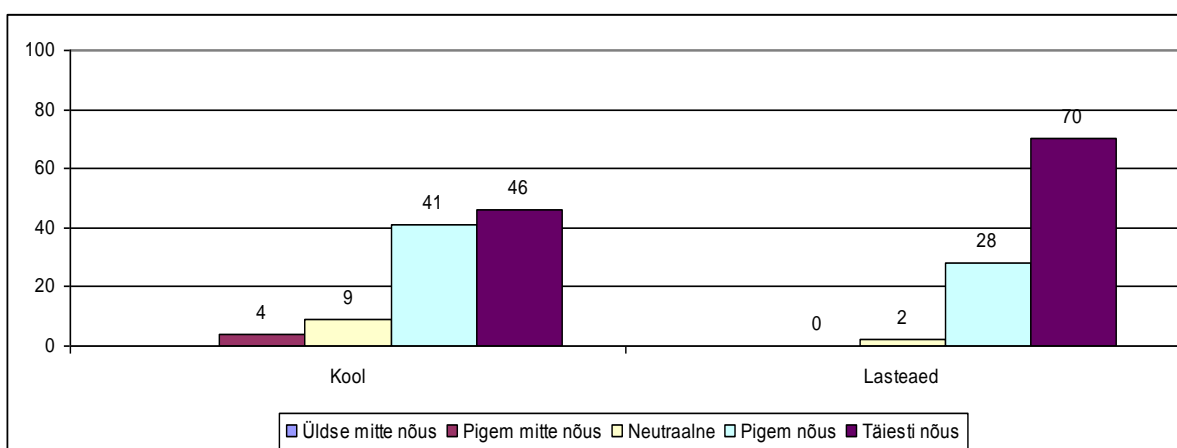
Joonis 23 Suhtlemine lastevanematega on professionaalselt arendav, võrdlus koolis ja lasteaias töötavate nooremõpetajate lõikes

Lastevanematega suhtlemist pidasid arendavamaks lasteaedades töötavad nooremõpetajad, kellest üle poolte olid väitega täiesti nõus ning 43% pigem nõus. Koolis töötavatest nooremõpetajatest oli täiesti nõus 24% ning pigem nõus 37%.

Joonis 24 Suhtlemine kolleegidega on professionaalselt arendav (%)

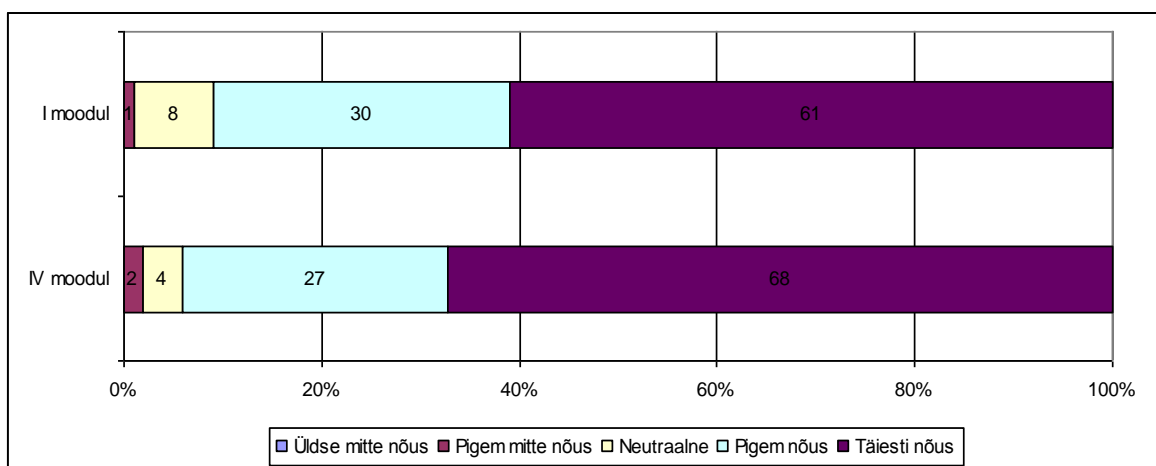
Esimese tööaasta jooksul kasvas nooremõpetajate usk kolleegidega suhtlemise kasutegurisse professionaalsete teadmiste omandamise seisukohalt: 1. moodulil olid 57% täiesti nõus väitega „Suhtlemine kolleegidega on professionaalselt arendav“, 4. moodulil andis sellise vastuse juba 69% (Joonis 24).

Joonis 25 Suhtlemine kolleegidega on professionaalselt arendav, võrdlus koolis ja lasteaia töötavate õpetajate lõikes.

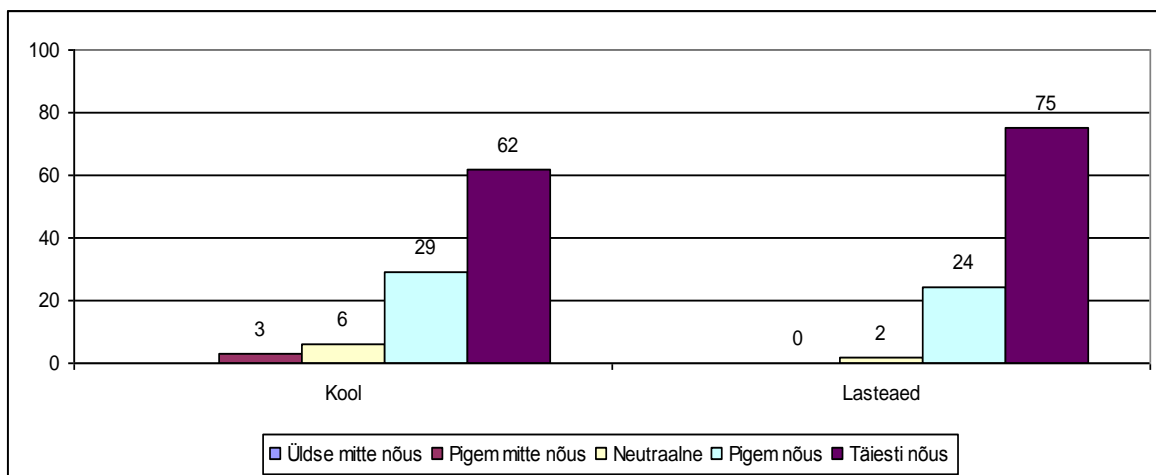
Kolleegidega suhtlemist puudutava küsimuse osas esinesid ka olulised erinevused koolides ja lasteaedades töötavate nooremõpetajate vahel, mida on kujutatud joonisel nr. 25. Kolleegidega suhtlemist pidasid arendavamaks lasteaia töötavad nooremõpetajad, kellest peaaegu 100% olid esitanud väitega täiesti nõus või pigem nõus. Koolis töötavatest nooremõpetajatest andsid samu hinnanguid kokku 87%.

Võrreldes tabelites 22 ja 24 esitatud andmeid ilmneb, et nooremõpetajad leiavad, et suhtlemine kolleegidega on professionaalselt arendavam kui suhtlemine lastevanematega.

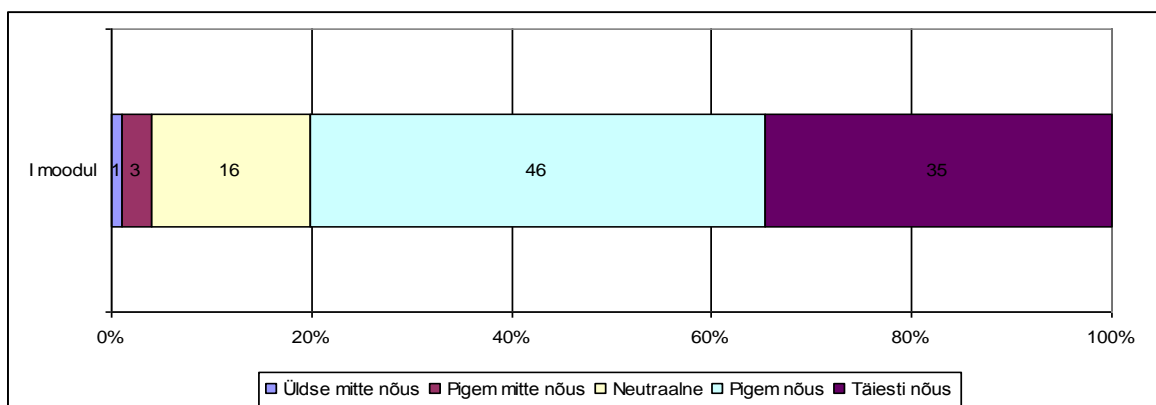
Joonis 26 Usun, et vajadusel saab abi oma kolleegidelt (%)

Imselt avaldas oma mõju kollektiivi sisseelamine, sest aasta lõpuks arvas 68% respondentidest, et vajadusel saavad nad oma kolleegidelt abi. Aasta alguses andis sellise hinnangu 61% nooremõpetajatest (Joonis 26). Olulised erinevused ilmsesid kooliõpetajate ja lasteaiaõpetajate vahel, mida on kirjeldatud joonisel nr. 27.

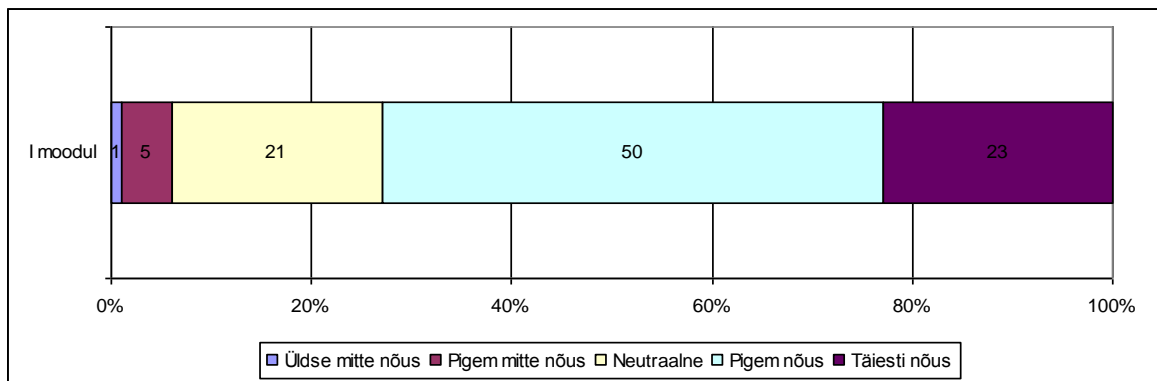
Joonis 27 Usun, et vajadusel saab abi oma kolleegidelt, võrdlus koolis ja lasteaias töötavate nooremõpetajate lõikes.

Joonisel 27 on kujutatud nooremõpetajate ja lasteaiaõpetajate vastuste jaotust väite „Usun, et vajadusel saab abi oma kolleegidelt“ osas. Kolmveerand lasteaias töötavatest nooremõpetajatest olid täiesti kindlad, et saavad vajadusel kolleegidelt abi, kooliõpetajad andsid sama hinnangu 62% ulatuses.

Joonis 28 Usun, et vajadusel saab abi oma lastelt/õpilastelt (%)

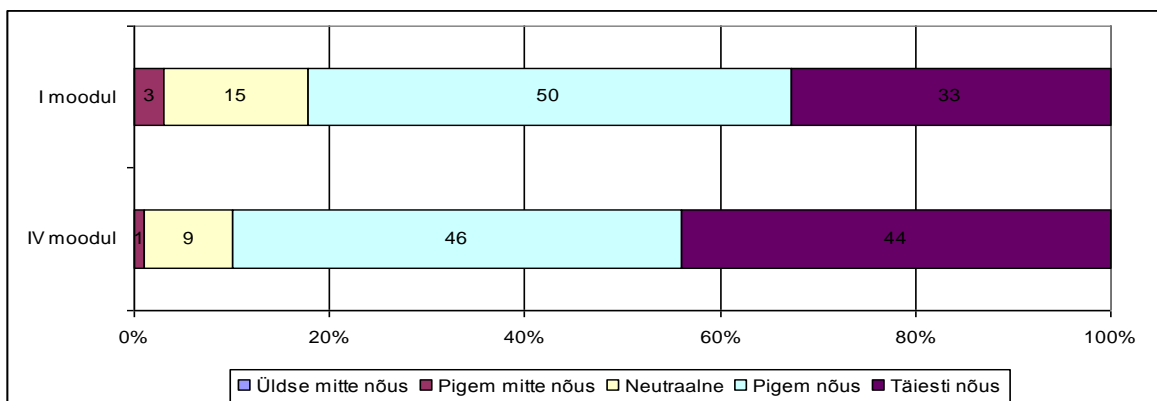
1. mooduli ankeedis esitati küsimus ka selles osas kuivõrd nooremõpetajad usuvad, et saavad abi oma lastelt/õpilastelt. 35% respondentidest olid väitega täiesti nõus ning 46% pigem nõus (Joonis 28).

Joonis 29 Usun, et vajadusel saan abi lastevanematelt (%)

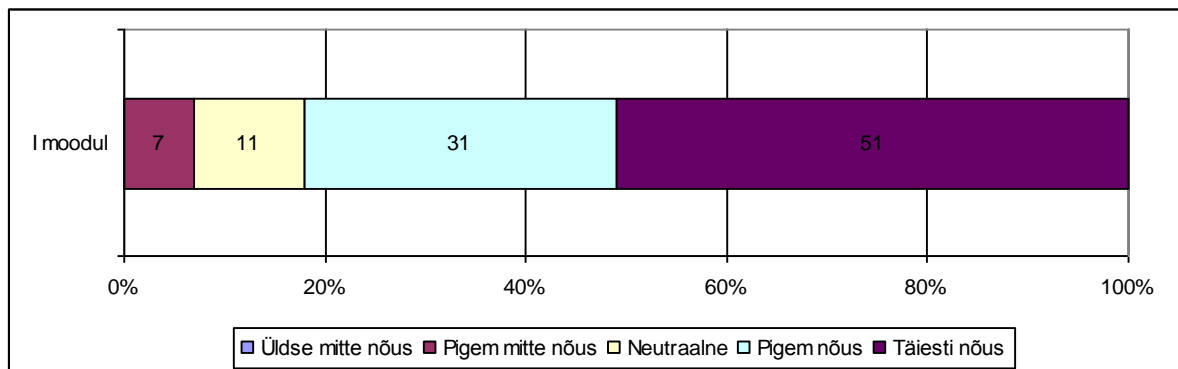
Samuti esitati väide lastevanematelt abi saamise kohta. Vaid 23% olid väitega „Usun, et vajadusel saan abi lastevanematelt“ täiesti nõus, pooled respondentidest olid sellega pigem nõus (Joonis 29).

Tabelites 26, 28 ja 29 esitatu põhjal võib öelda, et enim usuvad nooremõpetajad kolleegide toetusesse. Mõnevõrra vähem usutakse, et vajadusel saadakse abi lastelt/õpilastelt ning lastevanemate toetusle loodetakse kõige vähem.

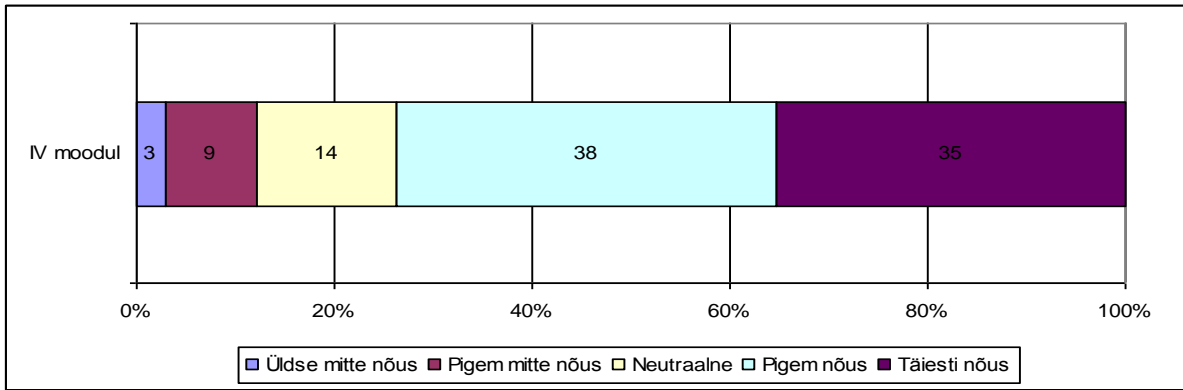

Joonis 30 Kui tekib probleem, püüan seda kõigepealt analüüsida (%)

Kutse aasta programmi läbimise jooksul on nooremõpetajad hakanud rohkem hindama probleemide analüüsimist enne tegutsemist. 1. moodulil olid väitega „Kui tekib probleem, püüan seda kõigepealt analüüsida“ täiesti nõus 33% vastanutest. 3. mooduli lõpus oli samal arvamusel 44% (Joonis 30).

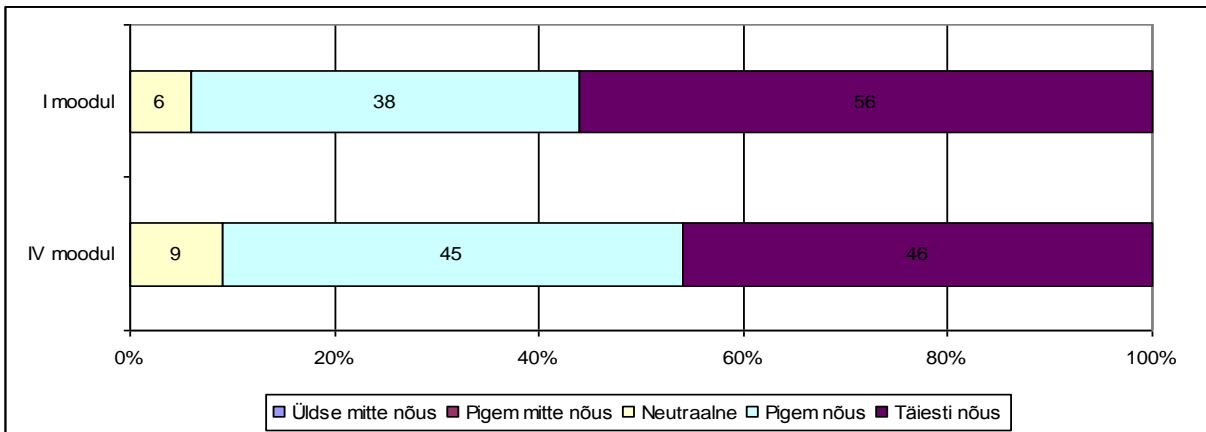
Joonis 31 Vajadusel kaasan mentori jt. probleemi analüüsimisele ja lahendamisse (%)

Joonis 32 Probleemi tekkides püüan sellele mentoriga arutades lahendust leida (%)

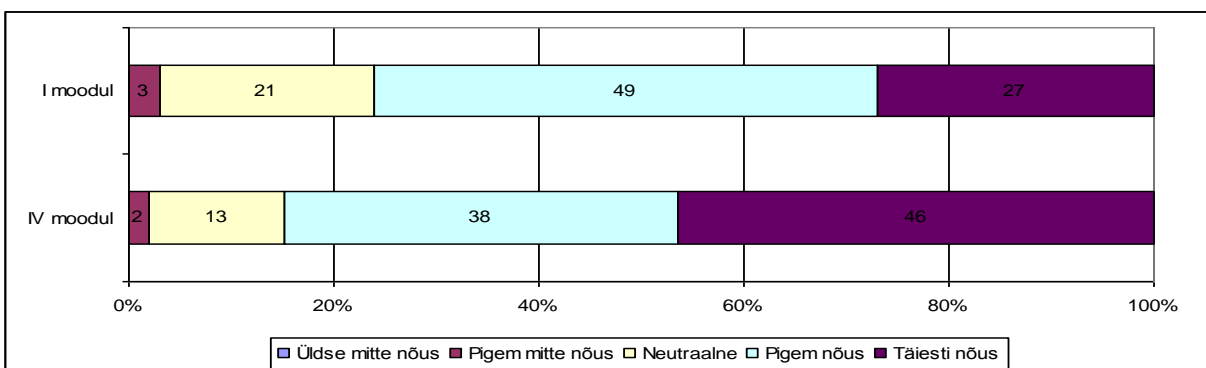
Kuna küsimus, mille vastuste jaotust on kujutatud joonistel 31 ja 32, esitati 1. ja 4. moodulil veidi erinevas sõnastuses, siis pole tulemused esitatud samal joonistel. 1. moodulil arvasid üle poolte, et vajadusel pöörduksid nad kindlasti probleemi lahendamiseks mentori poole (Joonis 31). 4. moodulil oli küsimuse sõnastus veidi erinev ning ilmselt seetõttu oli siis ka täiesti nõustujate osakaal väiksem (35%) (Joonis 32). Sellest ei saa siiski välja lugeda nagu oleks nooremõpetajate usaldus või vajadus toetuse järele aasta lõikes niivõrd vähenenud. Asi on ilmselt pigem selles, et esimese sõnastuse puhul rõhutati olukorrale, kus nooremõpetaja vajab abi ning teise puhul küsiti üldiselt probleemide lahendamise kohta.

Õpetajate usk oma võimesse toetada õpilaste motivatsiooni langes mõnevõrra esimese tööaasta jooksul (antud küsimus esitati vaid koolis töötavatele nooremõpetajatele).

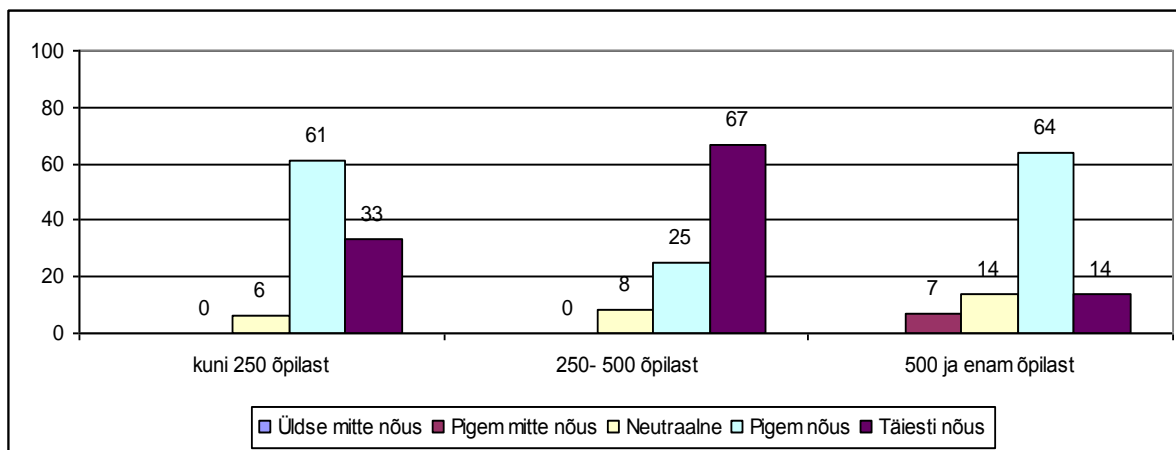
Joonis 33 Usun, et minu võimuses on toetada õpilaste motivatsiooni (%)

1. mooduli küsitlusele vastates arvasid 56% respondentidest, et suudavad õpilaste motivatsiooni mõjutada, 4. moodulil olid samal arvamusel 46% vastajatest (Joonis 33). Samasuunalised muutused ilmnesisid ka eelmisel aastal läbi viidud seires.

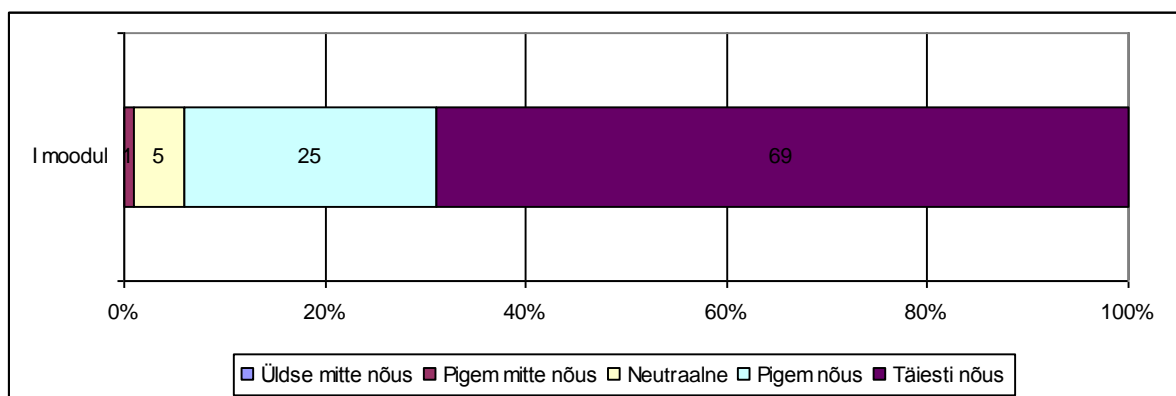
Joonis 34 Minu jaoks on oluline kolleegide arvamus minu õpetamise kohta (%)

Kollegide arvamus muutus nooremõpetajate jaoks aasta jooksul oluliselt tähtsamaks. 1. moodulil leidsid vaid veidi üle veerandi, et nad on täiesti nõus väitega „Minu jaoks on oluline kollegide arvamus minu õpetamise kohta“, aga 4. mooduli lõpus olid samal arvamusel juba pea pooled respondentidest (Joonis 34). Ka eelmise aasta seires küsiti sama küsimus, kuid võrreldes selle aastaste andmetega olid nooremõpetajad toona mõnevõrra vähem huvitatud kollegide arvamusest. Samas olid muutused moodulite lõikes samasuunalised.

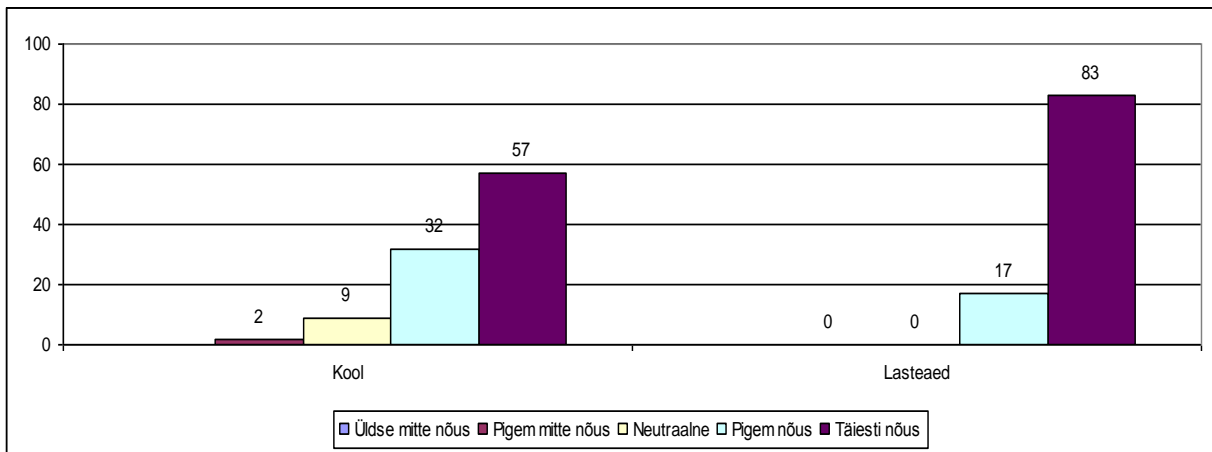
Joonis 35 Minu jaoks on oluline kollegide arvamus minu õpetamise kohta, võrdlus õpilaste arvu järgi koolis.

Olulised erinevused selle osas, kui tähtsaks nooremõpetajad peavad kollegide arvamust, esinesid erineva suurusega koolide lõikes. Teineteisest erinesid oluliselt kõige suuremad, 500 ja enama õpilasega koolid, ning keskmise suurusega koolid, kus õpib 250-500 õpilast. Keskmise suurusega koolides oli 67% neid nooremõpetajaid, kes olid esitatud väitega täiesti nõus. Suurtes koolides olid samal arvamusel vaid 14% nooremõpetajatest. Samas peavad ka suurte koolide õpetajad kollegide arvamust üpris oluliseks, sest 64% andis väitele „Minu jaoks on oluline kollegide arvamus minu õpetamise kohta“ hinnanguks „pigem nõus“ (Joonis 35).

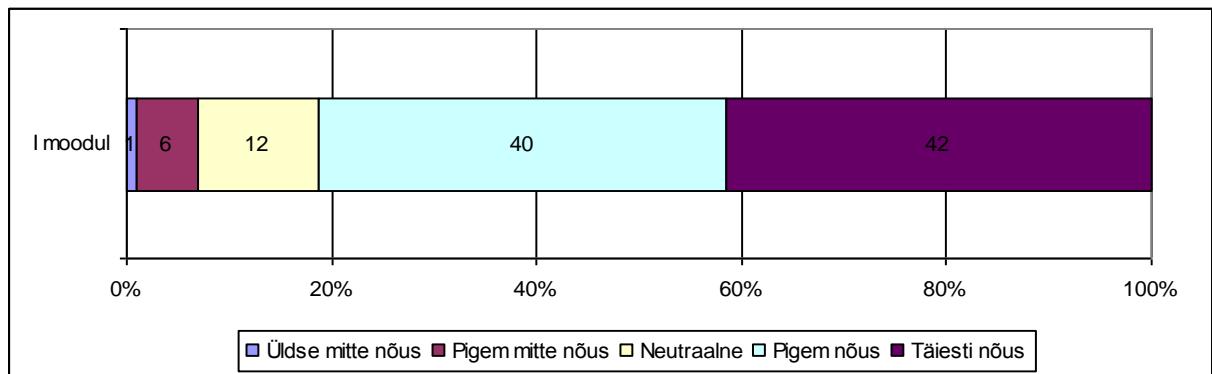
Joonis 36 Minu jaoks on oluline õpilaste/laste arvamus minu õpetamise kohta (%)

Antud küsimus esitati vaid 1. mooduli ankeedis. 69% nooremõpetajatest oli täiesti nõus, et nende jaoks on oluline õpilaste arvamus nende õpetamise kohta. Veerand respondentidest oli selle väitega pigem nõus (Joonis 36). Olulised erinevused väite „Minu jaoks on oluline õpilaste/laste arvamus minu õpetamise kohta“ esinesid lasteaias ja koolis töötavate nooremõpetajate vahel.

Joonis 37 Minu jaoks on oluline õpilaste/laste arvamus minu õpetamise kohta, võrdlus koolis ja lasteaia töötavate nooremõpetajate lõikes.

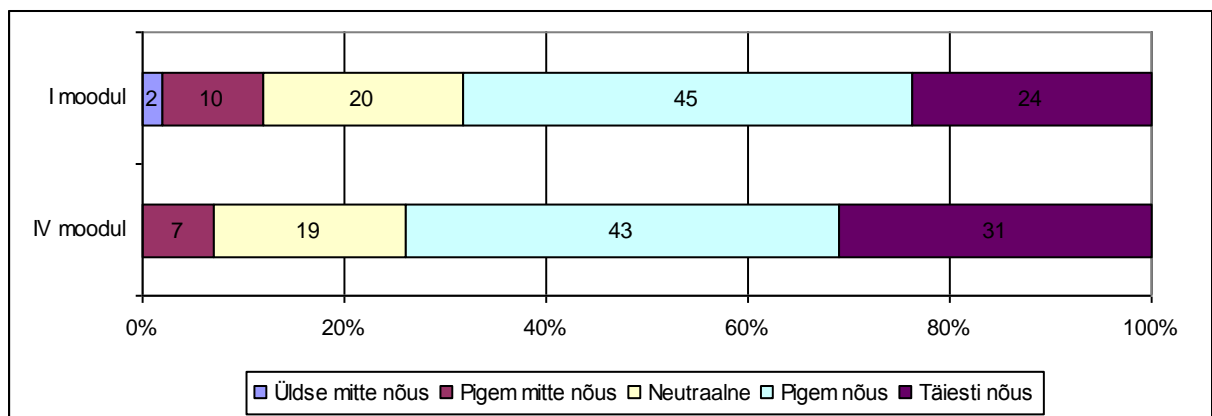
Õpilaste arvamus oli mõnevõrra olulisem lasteaia töötavatele nooremõpetajatele, kellest 83% olid esitatud väitega täiesti nõus. Koolis töötavatest nooremõpetajatest andis sama hinnangu 57% (Joonis 37).

Joonis 38 Minu jaoks on oluline lastevanemate arvamus minu õpetamise kohta (%)

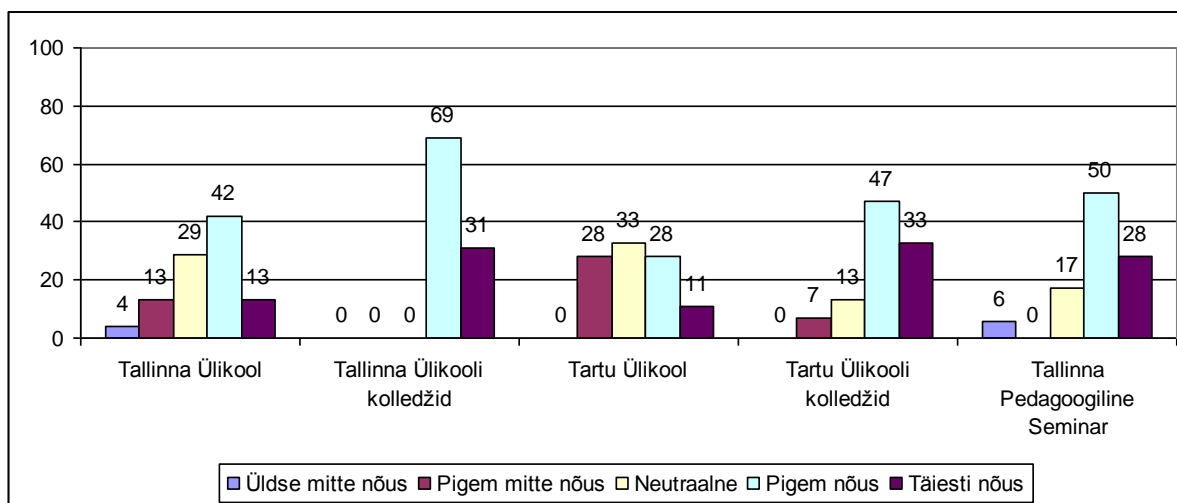
Lastevanemate arvamus oma õpetamise kohta pidas väga oluliseks 42% ning pigem oluliseks 40% nooremõpetajatest (Joonis 38).

Võttes kokku viimatisesitatud kolmele väitele antud hinnangud võib öelda, et kõige olulisemaks peavad nooremõpetajad õpilaste/laste arvamus, millele järgneb lastevanemate arvamus ning kõige vähem peetakse tähtsaks kolleegide arvamus (võrdluses võeti arvesse 1. moodulil antud hinnanguid, sest laste ja lastevanemate arvamus kohta küsiti vaid 1. mooduli raames).

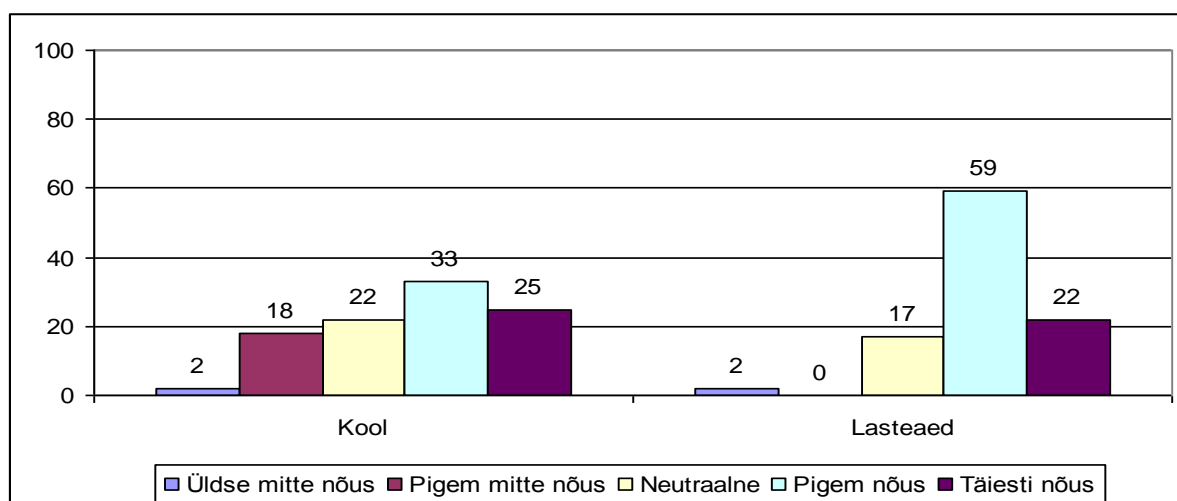
Joonis 39 Läbitud õpetajakoolitus on piisav tööks õpetajana (%)

Läbitud õpetajakoolitust pidas piisavaks või pigem piisavaks 1. moodulil kokku 69% respondentidest ning 4. moodulil kokku 74% respondentidest (Joonis 39).

Joonis 40 Läbitud õpetajakoolitus on piisav tööks õpetajana, võrdlus lõpetatud kõrgkoolide lõikes

Olulised erinevused esinesid selle küsimuse osas Tallinna Ülikooli lõpetajate ja Tallinna Ülikooli kolledžite ja Tartu Ülikooli kolledžite lõpetajate vahel. Tallinna Ülikooli lõpetajate hulgas oli võrreldes teiste nimetatutega oluliselt vähem neid, kes olid esitatud väitega täiesti nõus (TLÜ 13% võrreldes TLÜ kolledžid 31% ja TÜ kolledžid 33%). Samuti olid statistiliselt olulised erinevused Tartu Ülikooli lõpetajate ja TLÜ kolledžite, TÜ kolledžite ning Pedagoogilise Seminari lõpetajate vahel. Tartu Ülikooli lõpetajatest arvasid vaid 11%, et läbitud õpetajakoolitus on piisav tööks õpetajana, samas kui TLÜ kolledžites oli sellise vastuse andnud 31%, TÜ kolledžites 33% ja Pedagoogilises Seminaris 28% (Joonis 40). Üldjoontes võibki antud küsimuse lõikes eristada ühe grupina Tallinna ja Tartu Ülikoolide teaduskondades ja instituutides aineõpetaja koolituse läbinuid, kes hindavad oma koolitust ebapiisavamaks ning teise grupina ülejäänute hinnanguid, kes arvavad kindlamalt, et läbitud koolitus on tööks piisav.

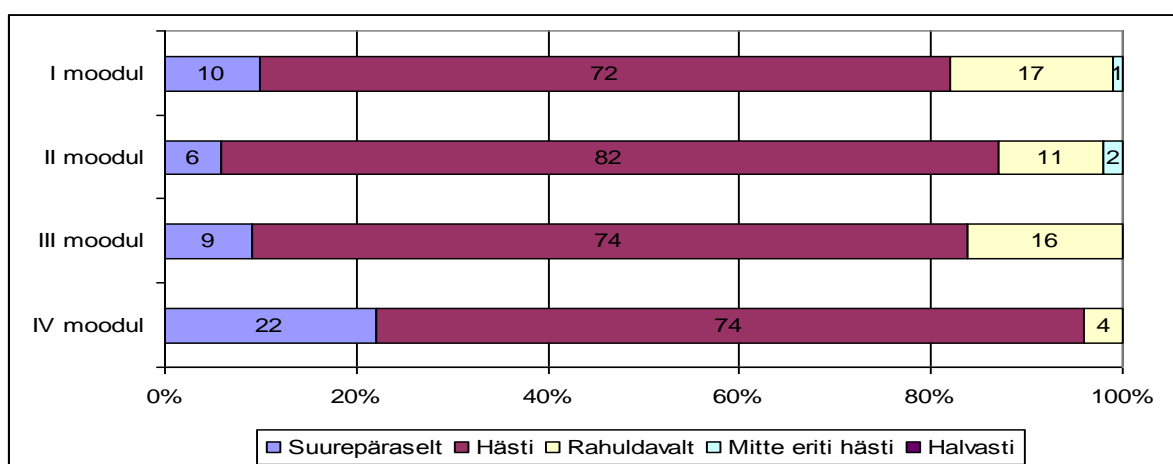
Joonis 41 Läbitud õpetajakoolitus on piisav tööks õpetajana, võrdlus koolis ja lasteaia töötavate nooremõpetajate lõikes

Õpetajakoolitust pidasid tööks piisavamaks lasteaia töötavad nooremõpetajad, kelledest 81% olid väitega pigem nõus või täiesti nõus. Koolis töötavate nooremõpetajate hulgas andis sarnase hinnangu 58% (Joonis 41). Ka joonisel 40 esitatud erinevused lõpetatud koolide lõikes võivad osalt olla seotud sellega, kas vastavas koolis õpitakse üldhariduskooli õpetajaks või lasteaiaõpetajaks.

Õpetajate kutsestandardis kirjeldatud kutseoskuste areng

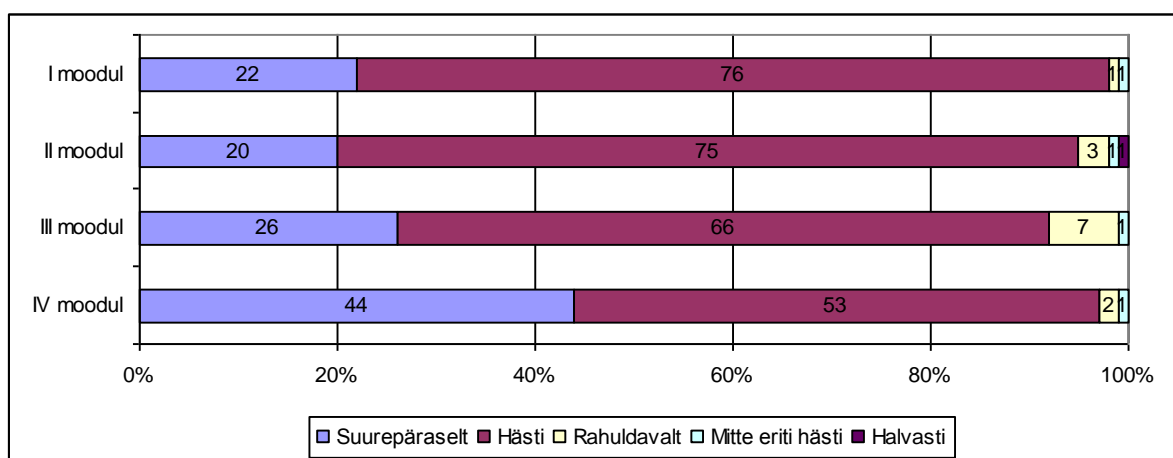
Käesolevas alapeatükis on esitatud analüüs küsimuste põhjal, mis lähtusid õpetaja kutsestandardis kirjeldatud kutseoskustest. Antud küsimusi esitati samas sõnastuses kõigil neljal korral, kui nooremõpetajad kutse aasta tugiprogrammi raames kogunesid. Joonistel on esitatud vastuste jaotus moodulite lõikes eesmärgiga demonstreerida toimunud muutusi. Samuti on eraldi joonistel kujutatud vastuste jaotust lasteaiaõpetajate ja üldhariduskooli õpetajate ning nooremõpetajate poolt lõpetatud kõrgkoolide lõikes juhul kui gruppidevahelised erinevused osutusid statistiliselt oluliseks 3 või 4 korral kui küsimusele vastati. Tugiprogrammi läbimise koha ning kooli suuruse põhjal moodustatud gruppide vahel statistiliselt olulisi erinevusi ei esinenud.

Planeerimine ja juhtimine

Joonis 42 Kavandan rühma/õppe tegevusi vastavuses kooli õppekava ja arengukava eesmärkidega (%)

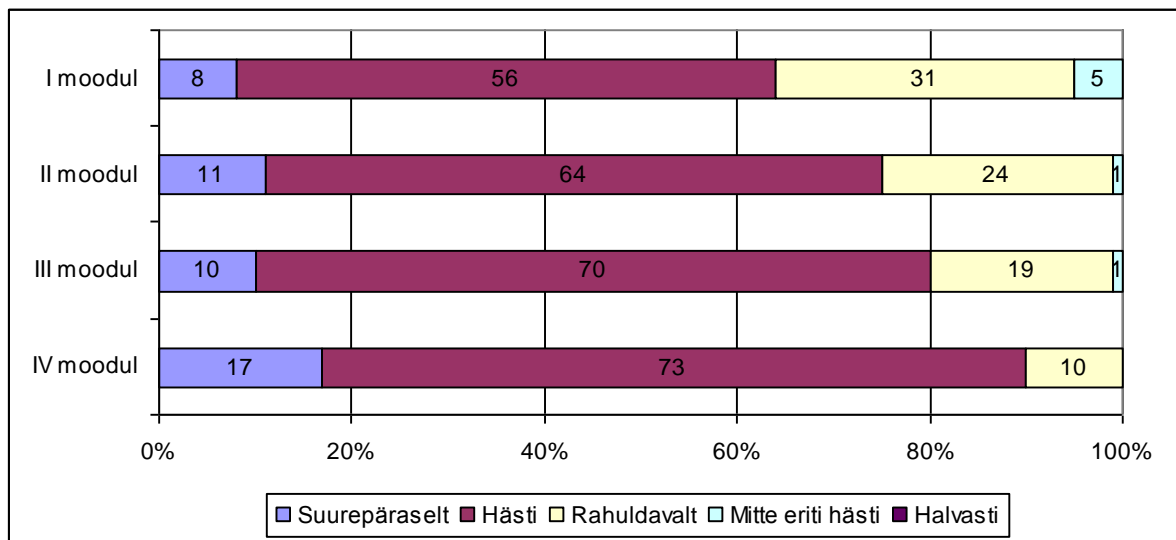
Väitele „Kavandan rühma/õppe tegevusi vastavuses kooli õppekava ja arengukava eesmärkidega“ antud hinnangud paranesid veerandite lõikes. Olulisem hinnangute muutus paistab 4. mooduli vastustes, kus 22% andis hinnangu „suurepäraselt“, varem jäi selle hinnangu andnute osakaal 10% piirile. Samas ei muutunud oluliselt nende osa, kes leidsid, et saavad tegevuste kavandamisega lähtuvalt kooli õppekava ja arengukava eesmärkidest hakkama hästi, keda oli läbivalt umbes kolmveerand (Joonis 42).

Joonis 43 Koostan (rühma) tegevuskava ja õpetaja töökava/nädalakava, oskan täita päevikut (%)

Ka hinnang oma oskusele koostada (rühma) tegevuskava ja õpetaja töökava/nädalakava ning täita päevikut paranes moodulite lõikes. Esimesel kahel moodulil

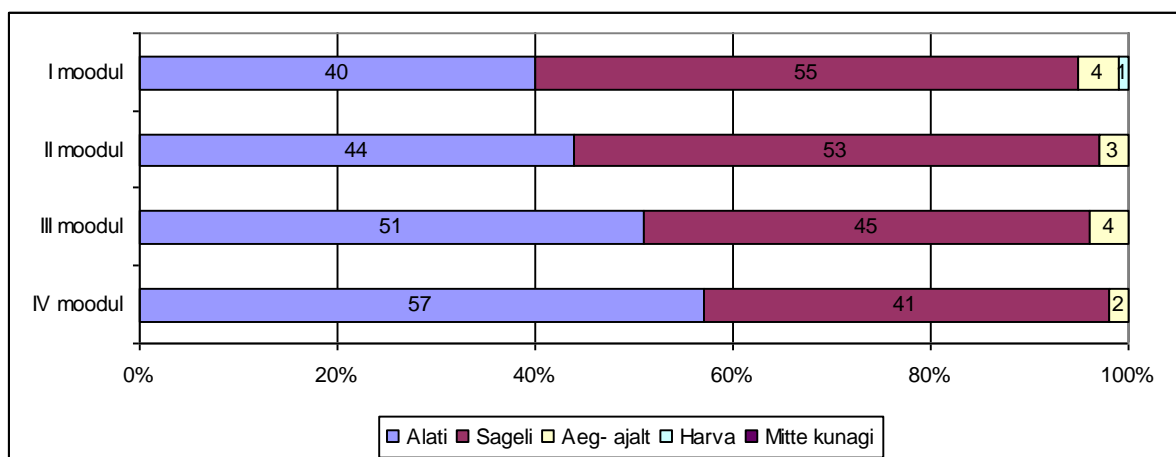
hindas oma oskusi selles vallas suurepäraseks viiendik ning heaks kolmveerand respondentidest. Neljandaks moodulil andis vastuse „suurepäraselt“ juba 44% vastanutest (Joonis 43). Samas võrreldes eelmise aasta seire andmetega on käesoleval aastal antud vastused mõnevõrra halvemad: eelmisel aastal hindas oma võimed suurepäraseks kõikide moodulite lõikes üle 30% ning viimaseks mooduliks tõusis sellise vastuse andnute osakaal lausa 58%- ni.

Joonis 44 Sean õppetegevuseks selgeid eesmärke ja määratlen õpitulemused lähtuvalt õpilaste individuaalsusest (%)

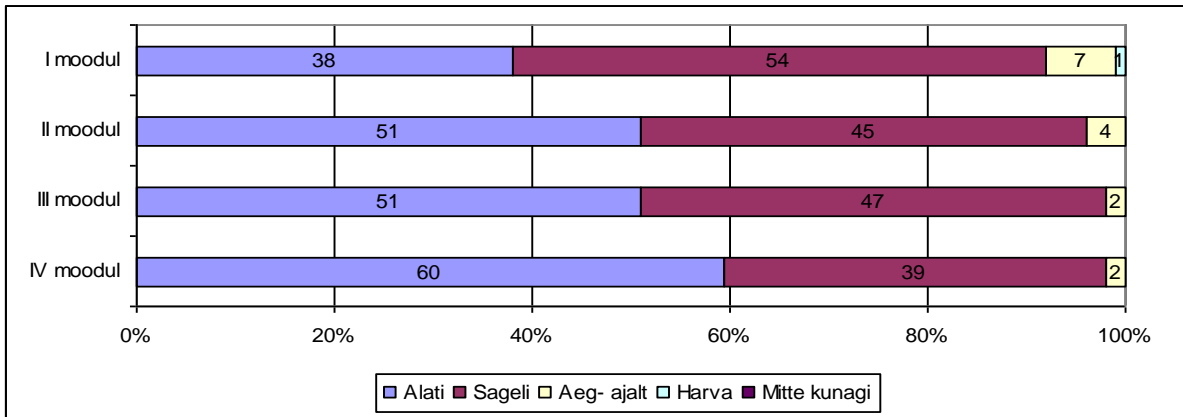
Oma tegevust õppetegevuseks eesmärkide seadmisel ning õpitulemuste määratlemises lähtuvalt õpilaste individuaalsusest hindas suurepäraseks või heaks moodulite lõikes aina rohkem respondente. 1. moodulil andis sellised hinnangud kokku 64% ning 4. moodulil juba 90% (Joonis 44).

Lapse arengukeskkonna kujundamine

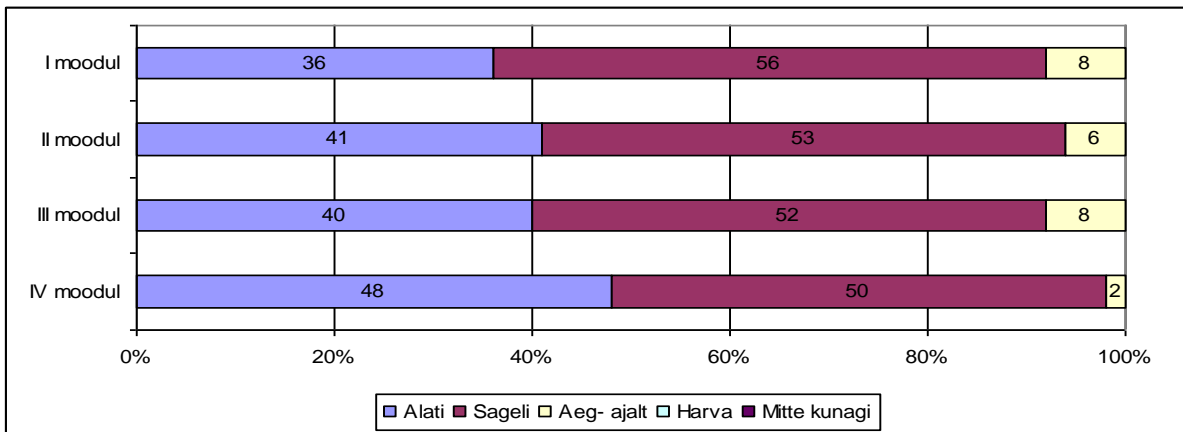
Joonis 45 Loon vaimset, emotsionaalselt ja füüsiliselt turvalise keskkonna (%)

Nende nooremõpetajate osakaal, kes väitsid, et loovad vaimset, emotsionaalselt ja füüsiliselt turvalise keskkonna alati või sageli summaarselt oluliselt moodulite lõikes ei suurenenud, püsisid 95 ja 98 protsendi vahel. Samas kasvas kirjeldatud perioodi lõikes nende osakaal, kes ütlesid, et teevad seda alati (1. moodul 40%, 4. moodul 57%) (Joonis 45).

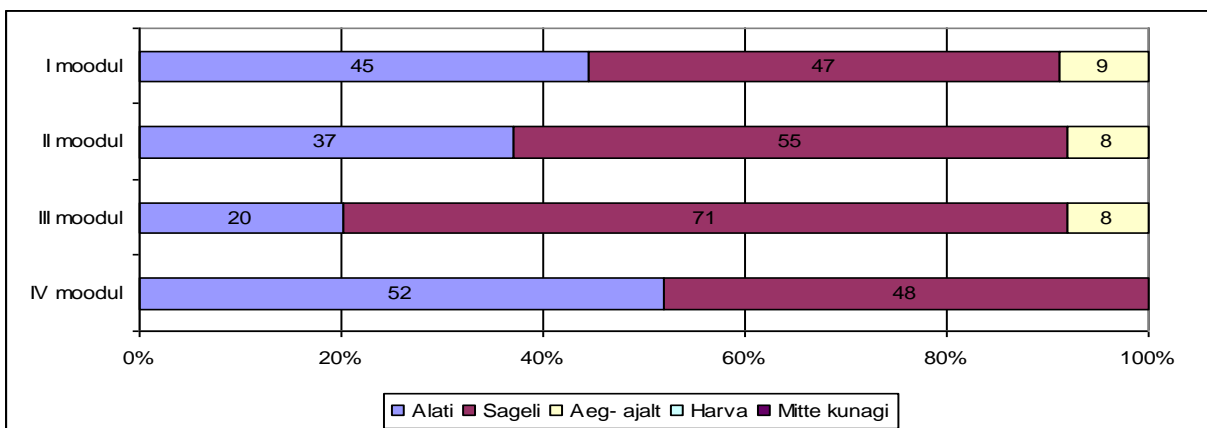
Joonis 46 Jälgin klassis/rühmas toimuvat ja reageerin sellele paindlikult õpilasest/lapsest lähtuvalt (%)

1. moodulil arvasid 38% nooremõpetajatest, et jälgivad alati klassis/rühmas toimuvat ja reageerivad sellele paindlikult, 54% leidis, et teevad seda sageli. 2. ja 3 moodulil antud hinnangud olid omavahel sarnased, aga veidi paremad kui 1. moodulil: 51% andsid vastuse „alati“ ja 45- 47% „sageli“. Viimasel moodulil toimus märkimisväärne kasv nende osas, kes andsid vastuseks „alati“ - neid oli 60% (Joonis 46).

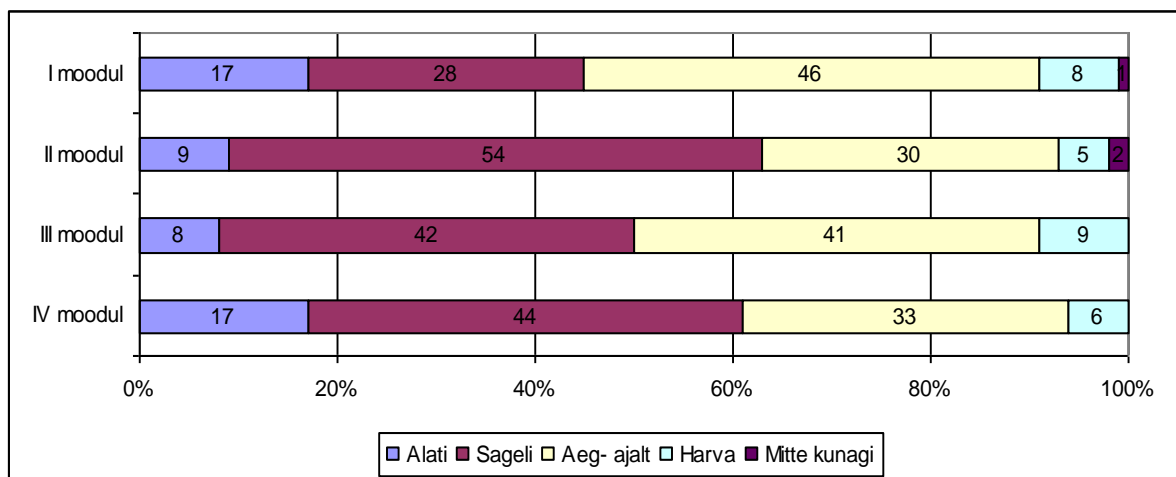
Joonis 47 Märkan õpilaste/laste probleeme ja reageerin sobivalt (%)

Õpetajate osakaal, kes arvasid, et märkavad õpilaste/laste probleeme ja reageerivad neile sobivalt alati kasvas veerandite lõikes, saavutades kõrgeima taseme 4. veerandiks, mil sellise vastuse andsid 48%. Samal ajal vähenes nende vastajate osakaal, kes andsid vastuseks sageli (1. veerand 56%; 4. veerand 50%) või aeg- ajalt (1. veerand 8%, 4. veerand 2%) (Joonis 47).

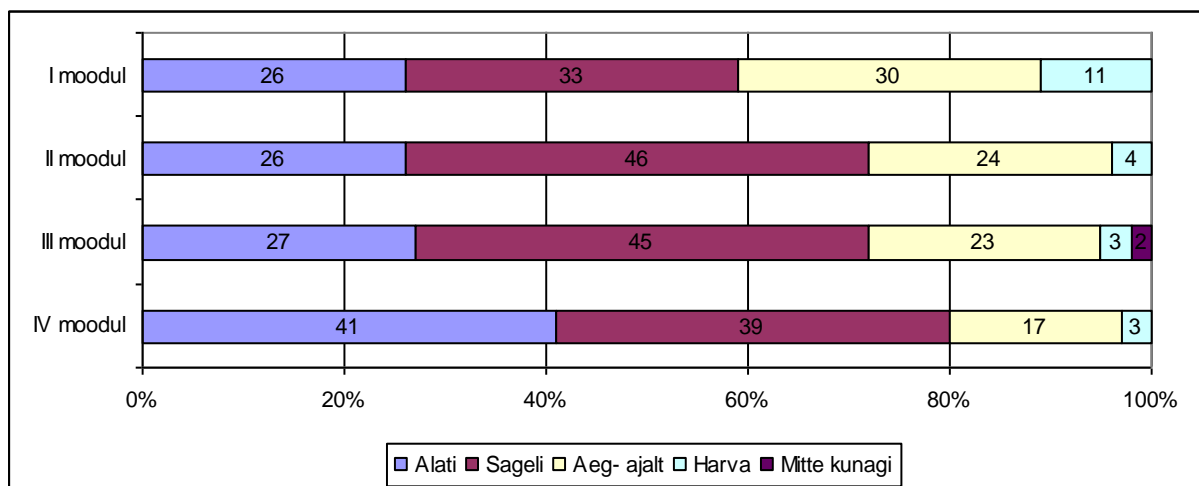
Joonis 48 Loon lastele mängimiseks mitmekesised võimalused (%)

Lasteaiaõpetajate usk sellesse, et lastele suudetakse alati luua mängimiseks mitmekesiseid võimalusi, muutus mõnevõrra ootamatult 1. – 3 mooduli jooksul nõrgemaks (1. moodul- 45%, 2. moodul- 37%, 3. moodul- 20%). Võimalik, et selle põhjustas näiteks uute ideede puudus, mida mainiti ka küsimuses probleemide kohta. Seevastu 4. moodulil ütlesid koguni 52%, et loovad lastele alati mängimiseks mitmekesiseid võimalusi (Joonis 48).

Joonis 49 Kaasan õpilasi/lapsi ja lastevanemaid õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisse (%)

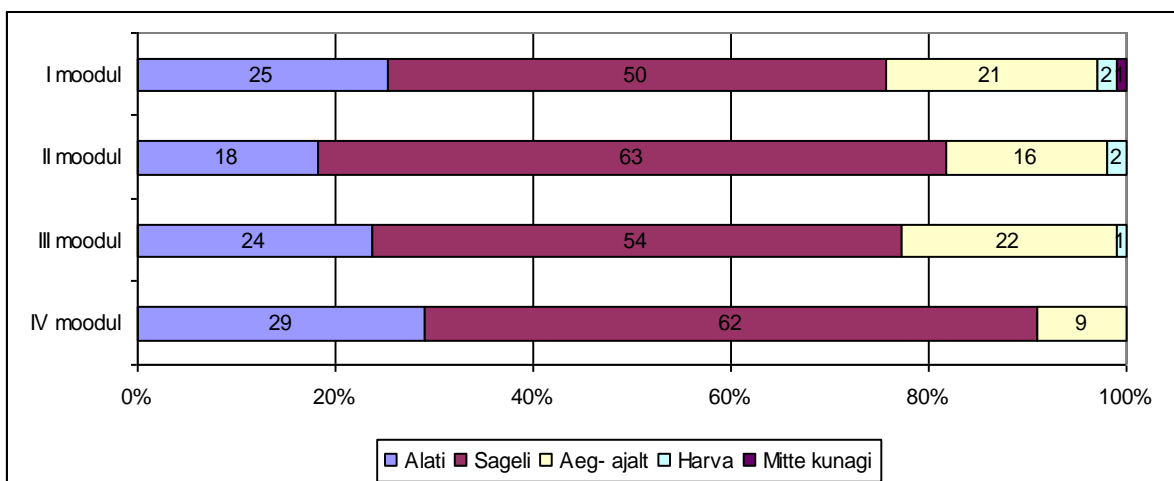
Hinnangud väitele „Kaasan õpilasi/lapsi ja lastevanemaid õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisse“ kõikusid moodulite lõikes. Seetõttu on raske anda hinnangut muutuste üldisele suunale. 1. moodulil andsid 45% õpetajatest vastuse „Alati” või „Sageli“. 2. moodulil vastasid sedasi 63%, 3. moodulil 50% ning 4. moodulil 61%. Samas polnud 3. ja 4. moodulil enam neid, kes oleksid öelnud, et nad kunagi lapsi ja lastevanemaid õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisse ei kaasa (Joonis 49).

Joonis 50 Kohandan ja koostan õppekava, kasutan IKT võimalusi (%)

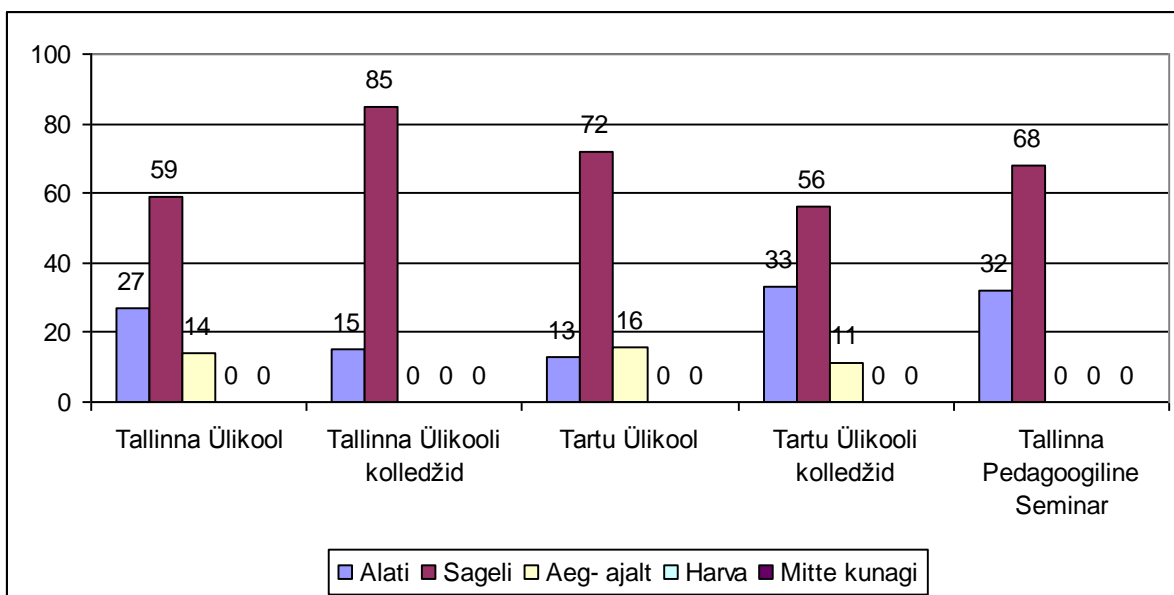
Nooremõpetajate osakaal, kes väitele „Kohandan ja koostan õppekava, kasutan IKT võimalusi” andsid vastuseks alati, kasvas veerandite lõikes 26 protsendilt esimesel veerandil 41 protsendini neljandal veerandil. Samas vähenes nende vastajate osakaal, kes kohandavad ja koostavad õppekava ning kasutavad IKT võimalusi aeg- ajalt, harva või mitte kunagi (Joonis 50). Võrreldes antud vastuseid eelmise aasta omadega paistab silma, et nende õpetajate osa, kes alati kohandavad ja koostavad õppekava ning kasutavad IKT võimalusi on läbi aasta umbes 10% võrra suurem kui eelmisel aastal.

Õppimise juhendamine

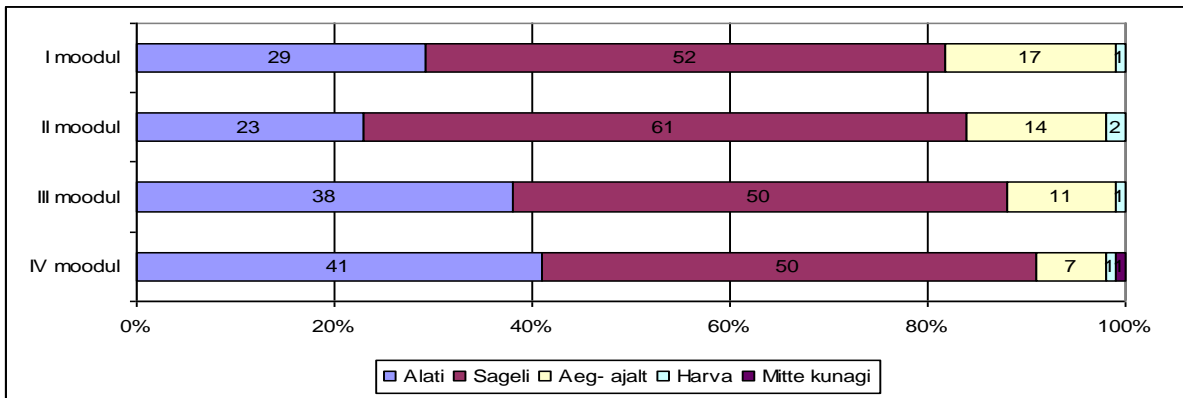
Joonis 51 Seostan erinevate ainevaldkondade teadmisi ümbritseva keskkonna ja praktilise tegevusega(%)

Hinnangud väitele „Seostan erinevate ainevaldkondade teadmisi ümbritseva keskkonna ja praktilise tegevusega” muutusid õppeveerandite jooksul mitmes suunas jõudes siiski viimase veerandi lõpuks tasemele, kus õppeveerandite võrdluses enim nooremõpetajaid andis hinnangu „Alati” (29%) või „Sageli” (62%) (Joonis 51). Olulised erinevused selle küsimuse osas ilmsid erinevate kõrgkoolide lõpetajate võrdluses. Vastuste jaotust on kujutatud joonisel 52.

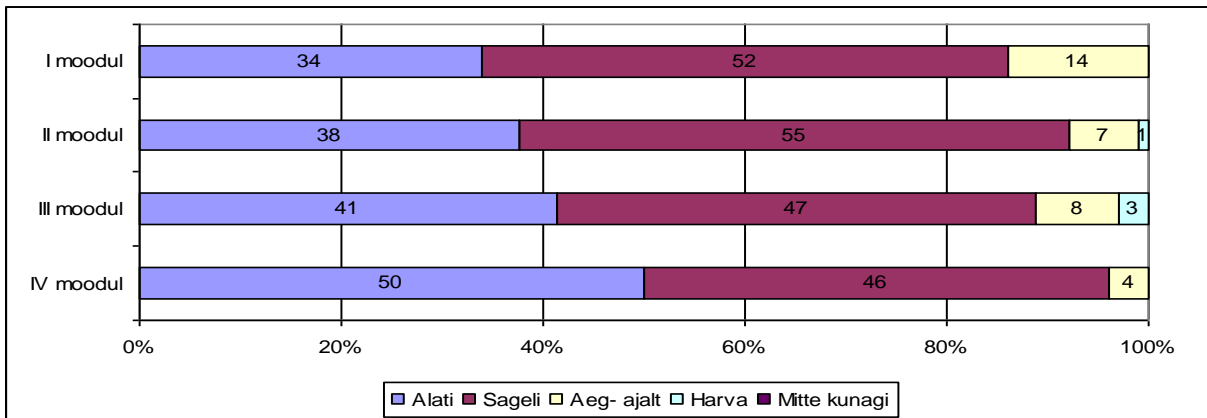
Joonis 52 Seostan erinevate ainevaldkondade teadmisi ümbritseva keskkonna ja praktilise tegevusega, võrdlus lõpetatud koolide lõikes.

Antud küsimuse osas esinesid statistiliselt olulised erinevused kolme mooduli jooksul. Joonisel on kujutatud viimase mooduli vastuseid, millal Tartu Ülikoolist erinesid oluliselt Pedagoogiline Seminar, Tartu Ülikooli kolledžid ja Tallinna Ülikool. Ilmselt seisneb peamine oluline erinevus selles, et Tartu Ülikooli lõpetanutest ütlesid võrreldes teistega suhteliselt väike osa (13%), et seostavad erinevate ainevaldkondade teadmisi ümbritseva keskkonna ja praktilise tegevusega alati (TLÜ- 27%, TÕ kolledžid- 33% ja Pedagoogiline Seminar- 32%) (Joonis 52).

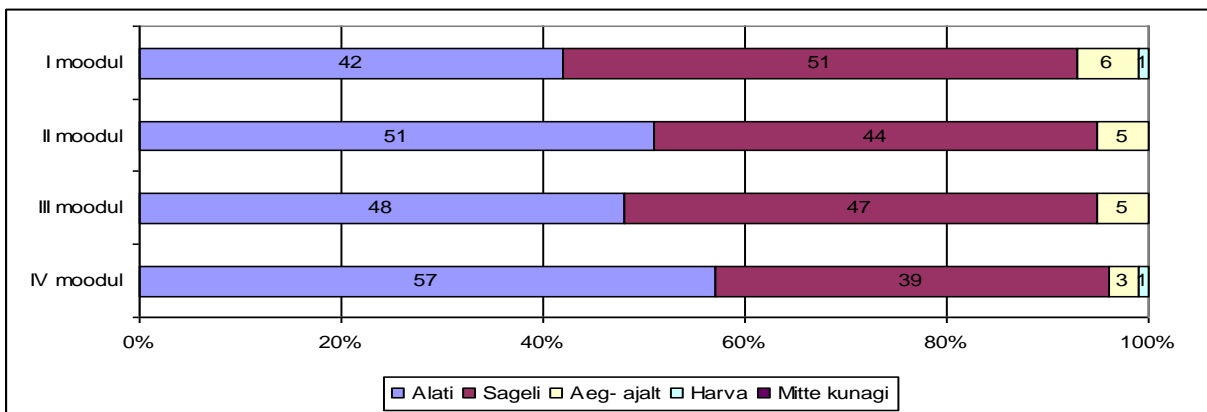
Joonis 53 Suunan õpilasi/lapsi oma teadmisi rakendama (%)

Nende nooremõpetajate hulk, kes alati lapsi/õpilasi oma teadmisi rakendama suunasid, kasvas moodulite lõikes (1. moodulil 29%, 4. moodulil 41%, langus 2. moodulil-23%). Nende osakaal, kes tegid seda aeg-ajalt vähenes veerandite lõikes 17 protsendilt 7-le. Nooremõpetajate osakaal, kes suunasid lapsi teadmisi rakendama sageli jäi moodulite lõikes enam- vähem samaks kõikudes 50% ümber (erandina 2. moodul, mil selle vastuse andsid 61%) (Joonis 53).

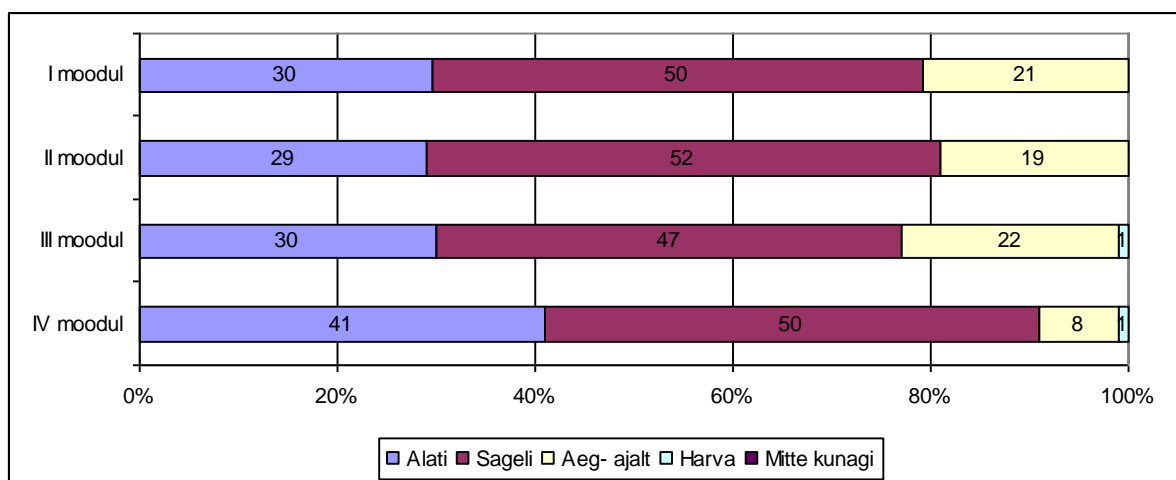
Joonis 54 Kasutan õppe eesmärgile, õpilaste eale ja võimetele sobivaid õppemeetodeid ja -vorme(%)

Esimesel moodulil väitis 34% vastajatest, et kasutab õppe eesmärgile, õpilaste eale ja võimetele vastavaid õppemeetodeid alati, ning 52%, et teevad seda sageli (kokku 86%). Teisel veerandil andsid neid vastuseid kokku 93% vastajatest. Kolmandal moodulil oli veidi vähem, 88%, neid, kes ütlesid, et suudavad alati või sageli kasutada sobivaid õppemeetodeid- ja vorme. 4. moodulil oli aga kõige suurem osakaal, kokku 96%, neid, kes andsid vastuseks „Alati“ või „Sageli“ (Joonis 54).

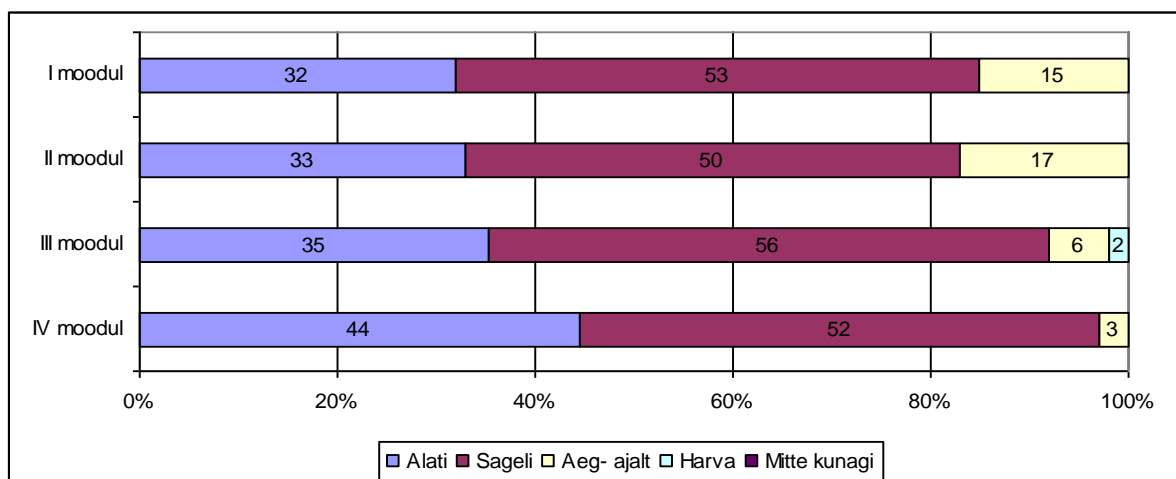
Joonis 55 Arvestan õpilaste/laste olemasolevaid teadmisi ning arendan uusi(%)

Nooremõpetajate hinnang oma võimele arvestada õpilaste olemasolevate teadmiste ja oskustega ning arendada uusi paranes veerandite lõikes. Esimesel moodulil arvasid 93% vastanutest, et suudavad seda teha alati või sageli. Teisel ja kolmvandal moodulil oli selliseid vastuseid andnute osakaal 95% ning 4. moodulil 96% (Joonis 55).

Joonis 56 Suunan õpilasi/lapsi loovalt tegutsema, ise lahendusi leidma(%)

Kutseaasta jooksul kasvas nende nooremõpetajate osakaal, kes andsid väitele „Suunan õpilasi loovalt tegutsema, ise lahendusi leidma” vastuseks alati või sageli- 1. moodulil 80%, 4. moodulil 91% (Joonis 56).

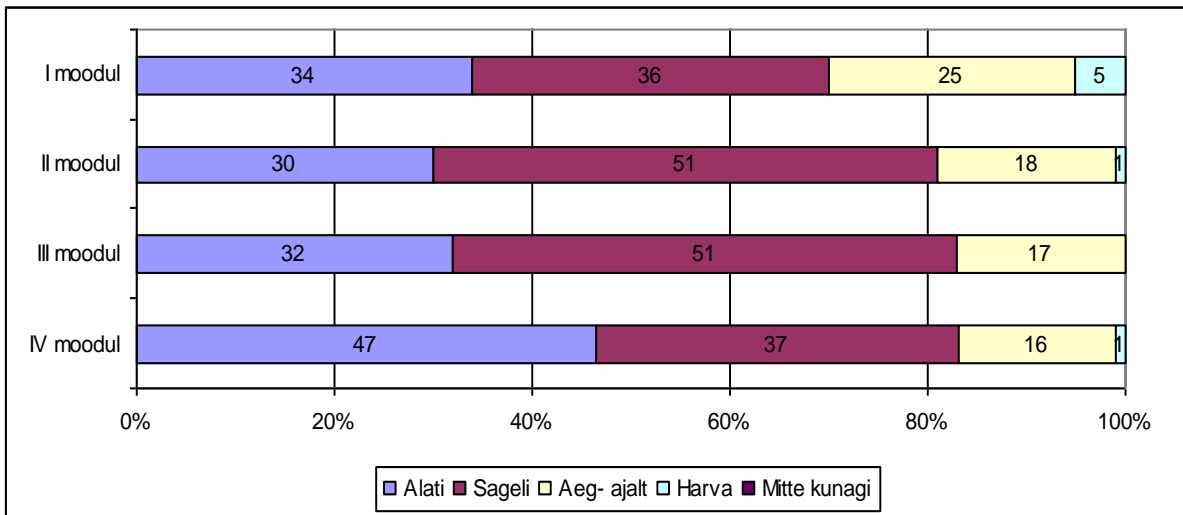

Joonis 57 Kasutan mängulise õpetamise erinevaid võimalusi (%)

Vastavalt nooremõpetajate hinnangutele kasvas mängulise õpetamise erinevate võimaluste kasutamine moodulite lõikes, kuigi 2. moodulil ilmneb väike langus võrreldes 1. mooduliga. Esimesel moodulil anti vastuseid alati või sageli 85% osas ning 4. moodulil 97% ulatuses (Joonis 57).

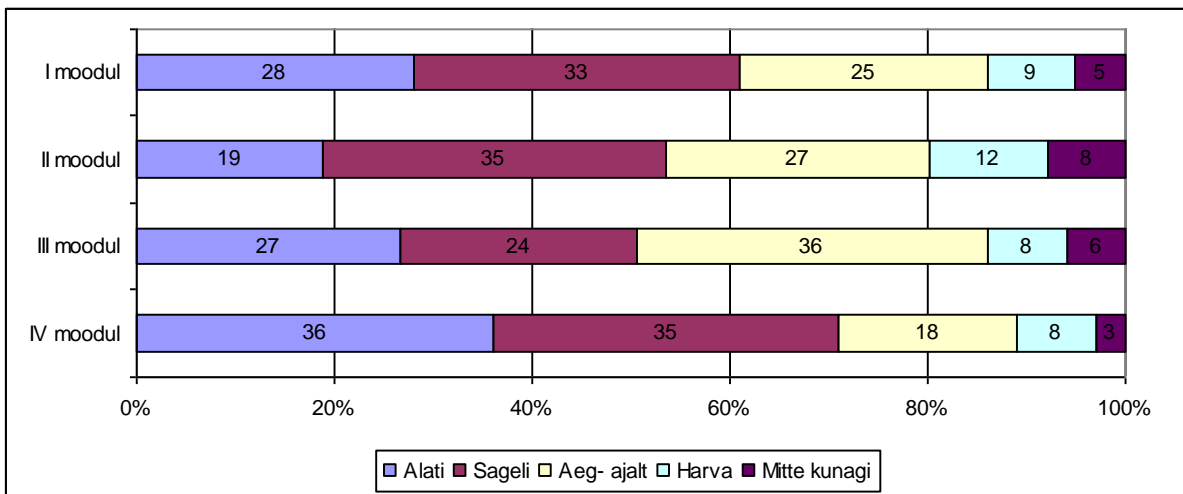
Koostöö

Hinnang oma toimimisele aktiivse meeskonnaliikmena paranes kuni 3. moodulini jäädes seejärel samale tasemele. Esimesel moodulil anti väitle hinnanguks alati või sageli 70% osas, 2. moodulil oli selle hinnangu andnute osakaal 81%.

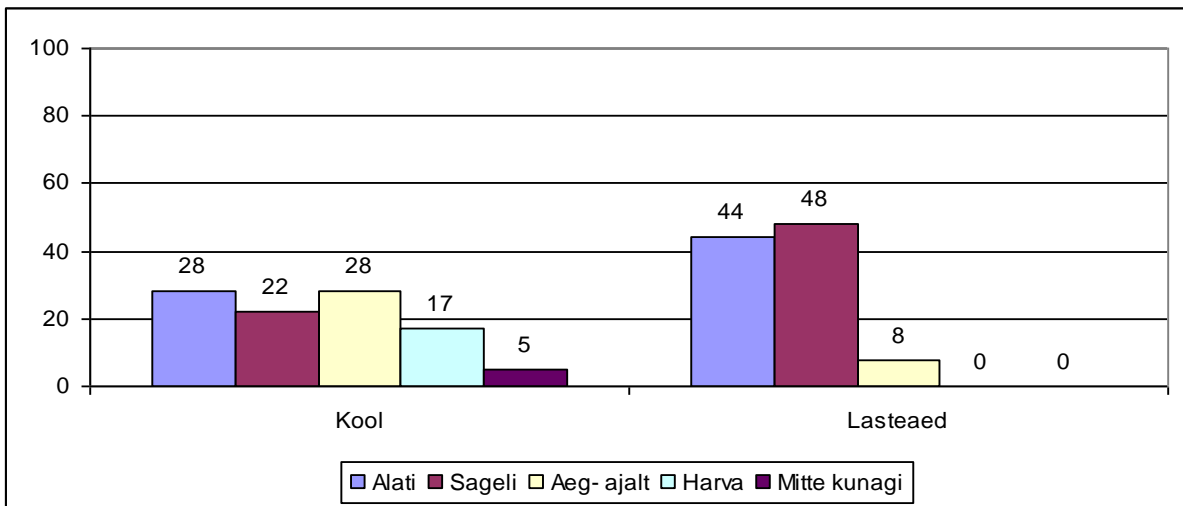
Joonis 58 Toimin aktiivse meeskonnaliikmena, õppides teistelt ja jagades oma teadmisi, oskusi ning õnnestumisi (%)

Kolmandal ning neljandal moodulil arvasid 83% nooremõpetajatest, et toimivad aktiivse meeskonnaliikmena alati või sageli. Samas oli 4 moodulil suurem osa kaal neid, kes andsid vastuseks alati (3. moodul- 32%, 4. moodul- 47%) (Joonis 58).

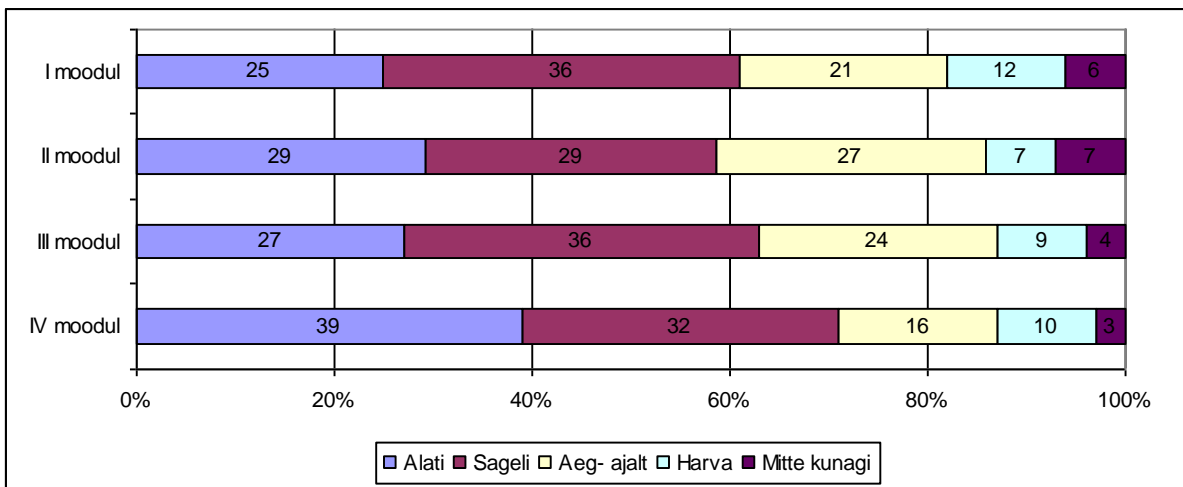
Joonis 59 Informeerin lastevanemaid õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkidest, sisust ja kooli töökorraldusest (%)

Esimese kolme mooduli jooksul langeb üllatavalt nende nooremõpetajate osakaal, kes enda sõnul informeerivad lastevanemaid õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkidest, sisust ja lasteaia/kooli töökorraldusest alati või sageli (1. moodulil 61%, 3. moodulil 51%). Neljandal moodulil kasvas märgatavalt nende nooremõpetajate osakaal, kes väitsid, et informeerivad vanemaid alati (36%). Kokkuvõttes oli 4. mooduli lõpuks enim neid, kes andsid hinnangu „Alati“ või „Sageli“ (kokku 71%) (Joonis 59). Statistiliselt olulised erinevused selle küsimuse osas esinesid koolides ja lasteaedades töötavate nooremõpetajate vahel (Vt. Joonis 60).

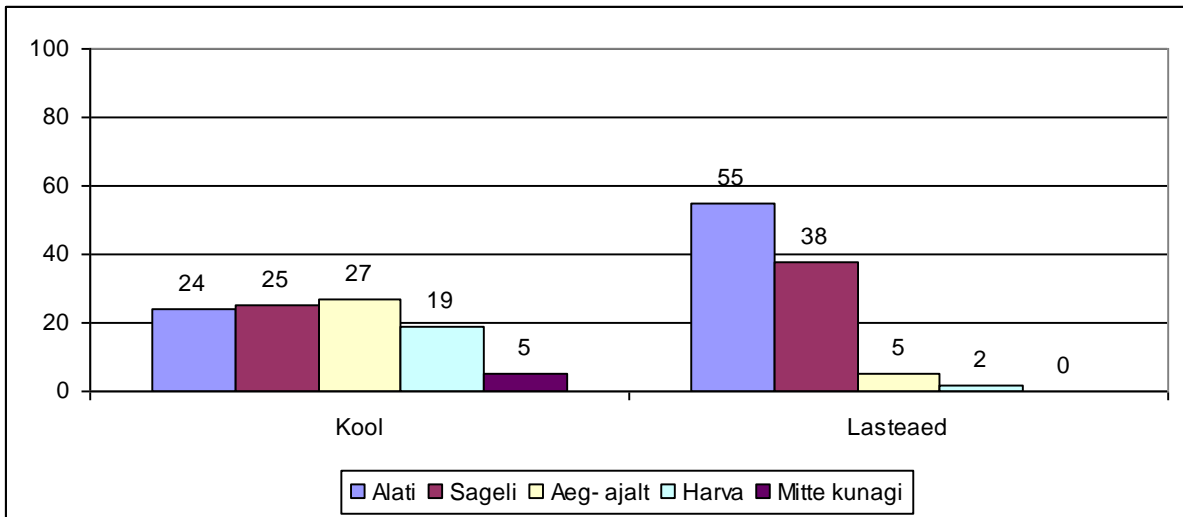
Joonis 60 Informeerin lastevanemaid õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkidest, sisust ja kooli töökorraldusest, võrdlus koolis ja lasteaias töötavate nooremõpetajate lõikes

Lasteaiaõpetajate ning kooliõpetajate hinnangud selle kohta kui sageli nad lastevanemaid informeerivad erinesid kõigil 4 korral, kui see küsimus esitati. Joonisel 60 on kujutatud 4. moodulil antud vastuste jaotus. Ilmselt on see tingitud peamiselt töö erinevast iseloomust, samas on erinevused silmapaistvalt suured: lasteaiaõpetajatest ütles 92%, et nad informeerivad lastevanemaid alati või sageli, samas kui kooliõpetajate seas andsid sellise vastuse vaid 50% respondentidest (Joonis 60).

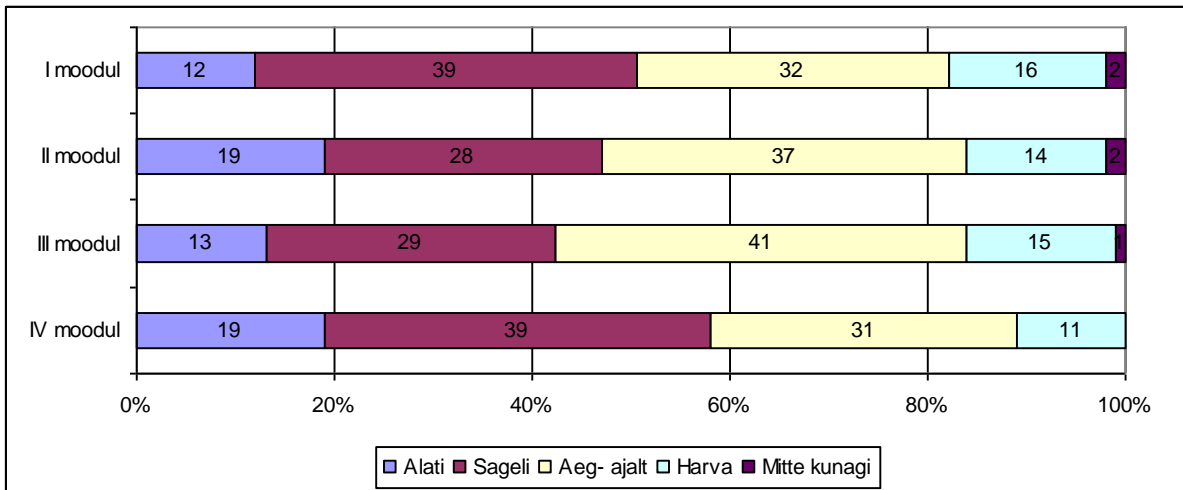
Joonis 61 Anna lastevanematele tagasisidet lapse arengust (%)

Nooremõpetajate hinnang vanematele tagasiside andmise sageduse kohta muutus veerandite jooksul üldjoontes paremaks: kui esimesel veerandil arvasid 61%, et annavad tagasisidet alati või sageli, siis 4. veerandil oli sellise hinnangu andnud õpetajaid juba 71%. Erandina paistab silma teine õppeveerand, mil hinnangud tagasiside andmisele muutusid veidi kehvemaks (Joonis 61). Sellele väitele antud hinnangutes erinesid oluliselt koolides ja lasteaedades töötavad nooremõpetajad (vt. Joonis 62).

Joonis 62 Annan lastevanematele tagasisidet lapse arengust, võrdlus koolis ja lasteaias töötavate nooremõpetajate lõikes

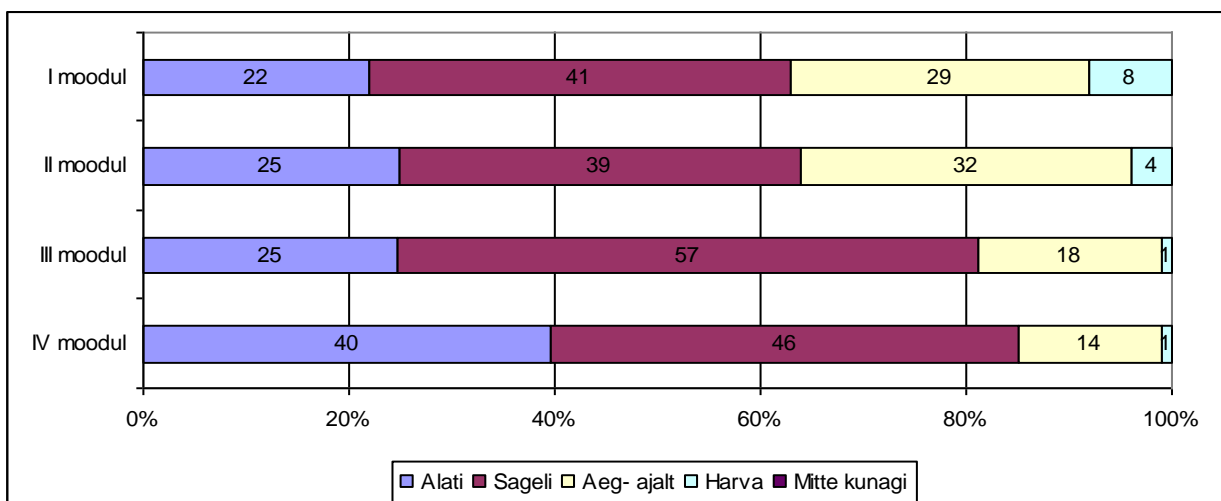
Olulised erinevused esinesid nende kahe grupi vahel püsivalt kõigi 4. mooduli lõikes. Joonisel 62 on kujutatud 4. moodulil antud vastuseid. Lasteaiaõpetajad annavad lastevanematele tunduvalt sagedamini tagasisidet lapse arengust (alati ja sageli teevad seda kokku 93%) kui õpetajad (alati ja sageli kokku 49%) (Joonis 62).

Joonis 63 Teen ettepanekuid kooli töö parandamiseks, arvestan juhtkonna soovitustega (%)

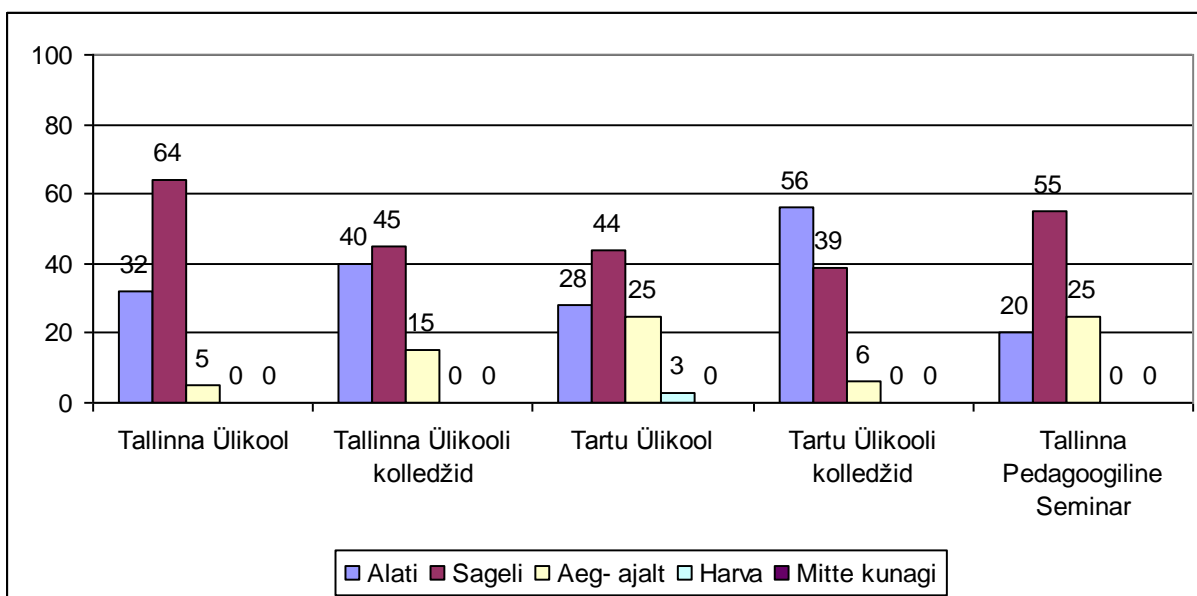
Väite „Teen ettepanekuid kooli töö parandamiseks, arvestan juhtkonna soovitustega” kohta antud hinnangud muutusid esimese kolme mooduli jooksul tagasihoidlikumaks. Esimesel moodulil andsid vastused alati või sageli kokku 51% respondentidest ja 3. moodulil 42%. Neljandal moodulil ütlesid seevastu kokku 58% respondentidest, et teevad alati või sageli ettepanekuid töö parandamiseks ning arvestavad juhtkonna soovitustega (Joonis 63).

Eneseanalüüs ja professionaalne areng

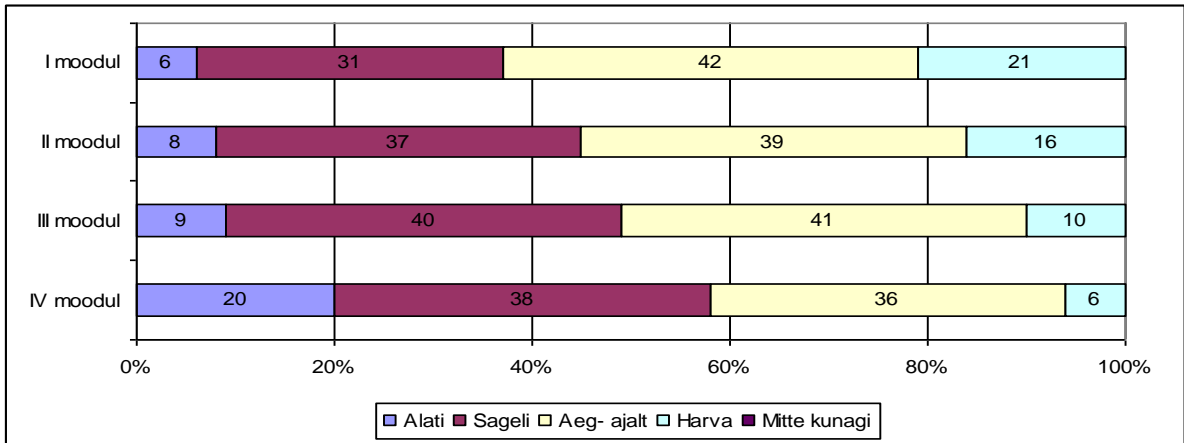
Joonis 64 Analüüsiv järjepidevalt oma tööd (%)

Esimesel kahel veerandil analüüsisid nooremõpetajad oma tööd veidi vähem kui järgnenud kahel veerandil. Esimestel veeranditel tegi seda alati või sageli umbes 65% nooremõpetajaid ning aeg-ajalt või harva umbes 35%. Viimasel kahel veerandil tõusis end alati või sageli analüüsivate nooremõpetajate osakaal üle 80% (Joonis 64). Olulised erinevused esinesid selle küsimuse osas erinevate koolide lõpetajate lõikes (vt. Joonis 65).

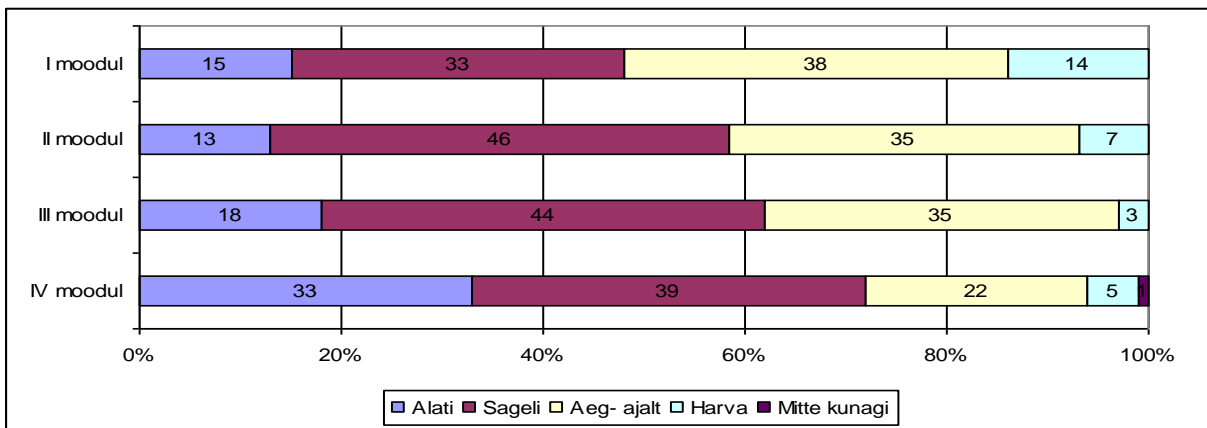
Joonis 65 Analüüsiv järjepidevalt oma tööd, võrdlus lõpetatud koolide lõikes

Antud hinnangud erinesid kolmel korral neljast, kui seda küsimust esitati, joonisel 65 on kujutatud 4. moodulil antud hinnangud. Statistiliselt oluliseks osutusid Tartu Ülikooli kolledžite lõpetajate hinnangud võrreldes Tartu Ülikooli ning Pedagoogilise Seminari lõpetajate hinnangutega. Esimesena nimetatud gruppi kuuluvad analüüsisid tunduvalt aktiivsemalt oma tööd: koguni 56% ütlesid, et teevad seda alati. Tartu Ülikooli lõpetajatest ütlesid aga vaid 28% ja Pedagoogilise Seminari lõpetajatest 20%, et analüüsivad alati oma tööd.

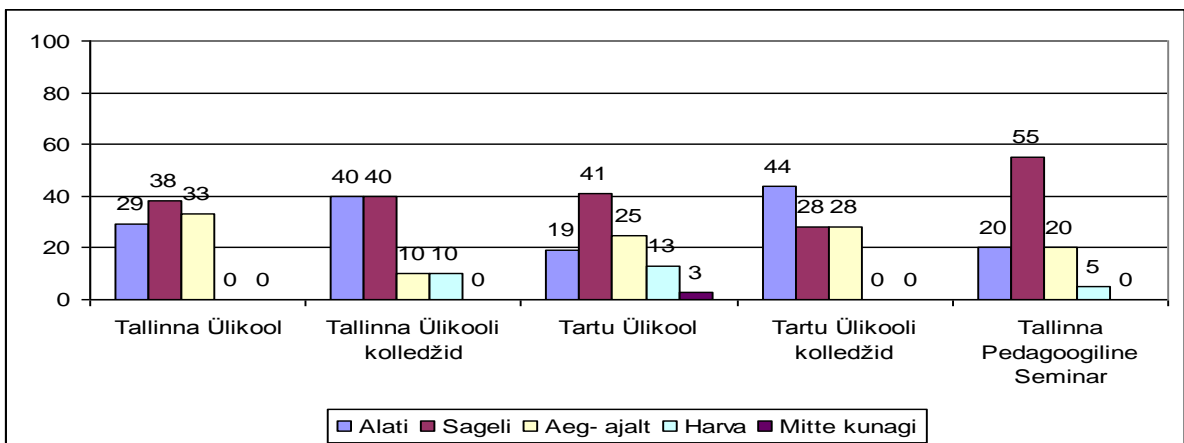
Joonis 66 Kasutan oma tegevuse kohta erinevaid tagasiside saamise meetodeid(%)

Nende nooremõpetajata osakaal, kes alati või sageli kasutasid erinevaid tagasiside saamise meetodeid kasvas püsivalt moodulite lõikes (1. moodulil 37%, 4. moodulil 58%) (Joonis 66).

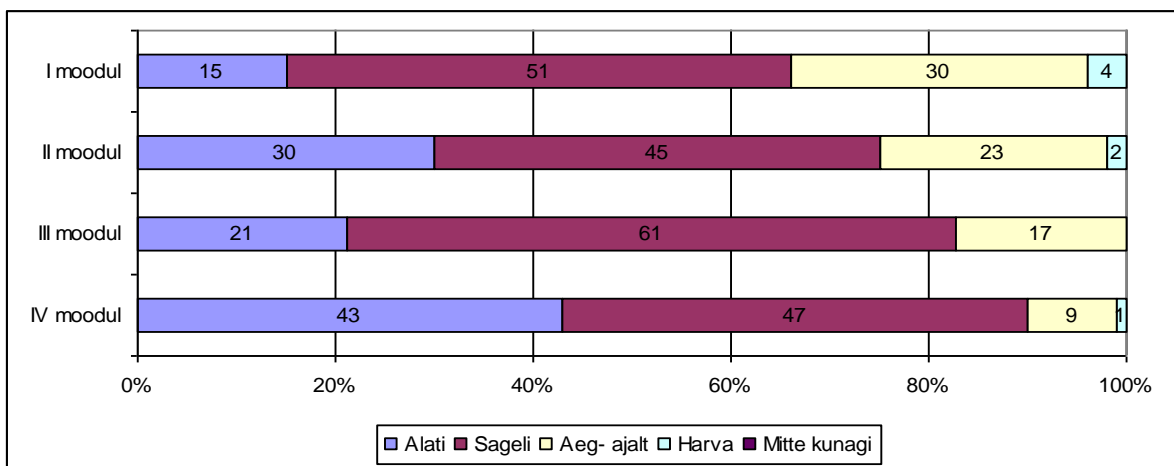
Joonis 67 Püstitan analüüsi tulemustest lähtuvalt oma isikliku ja kutsealase arengu eesmäärke(%)

Eesmärkide püstitamise osas on moodulite lõikes märgata edasiminekut. Igal moodulil oli rohkem neid, kes püstitasid eesmäärke lähtuvalt analüüsist alati või sageli (1. moodulil 48%, 2. moodulil 59%, 3. moodulil 62% ja 4. veerandil 72%). Vähenes aga nende nooremõpetajate hulk, kes püstitasid lähtuvalt analüüsist eesmäärke aeg- ajalt või harva (Joonis 67). Olulised erinevused selles küsimuses esinesid erinevate koolide lõpetajate vahel ning neid on kujutatud joonisel 68.

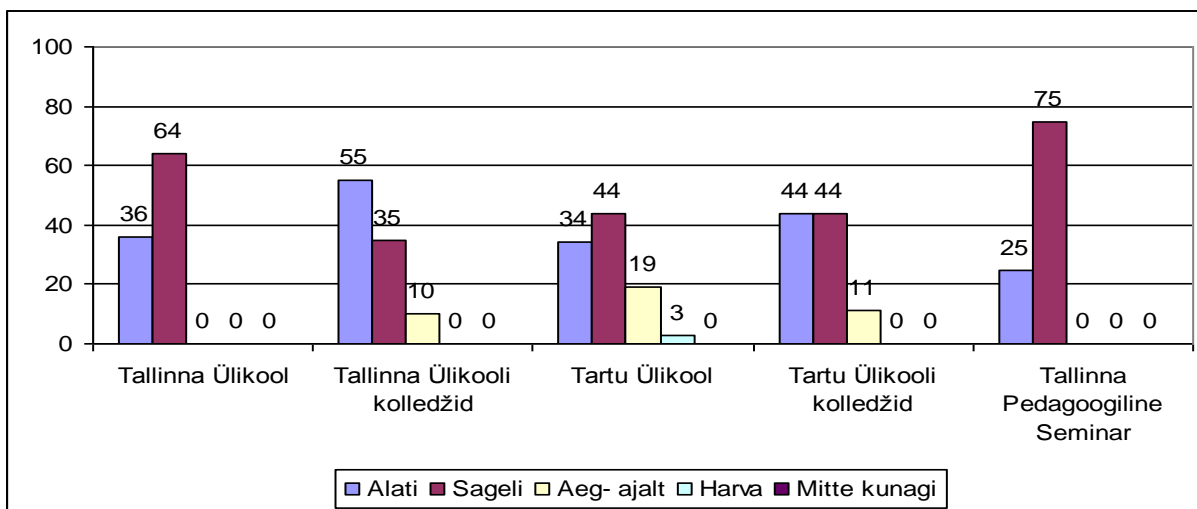
Joonis 68 Püstitan analüüsi tulemustest lähtuvalt oma isikliku ja kutsealase arengu eesmäärke, võrdlus lõpetatud koolide lõikes.

Antud küsimuse osas esinesid statistiliselt olulised erinevused kõigil neljal moodulil. Joonisel 68 on kujutatud neljanda mooduli vastused. Olulised erinevused olid siin Tartu Ülikooli ja Tartu Ülikooli kolledžite lõpetajate vastuste vahel. Tartu Ülikooli lõpetajad püstitasid analüüsi tulemustest lähtuvalt eesmärke harvemini kui teised: vaid 19% neist ütlesid, et teevad seda alati. Tartu Ülikooli kolledžite lõpetajad seevastu olid eesmärkide püstitamises lähtuvalt analüüsist kõige järjekindlamad. Neist ütles 44%, et teevad seda alati.

Joonis 69 Kavandan ja realiseerin eesmärkide saavutamiseks vajalikke tegevusi(%)

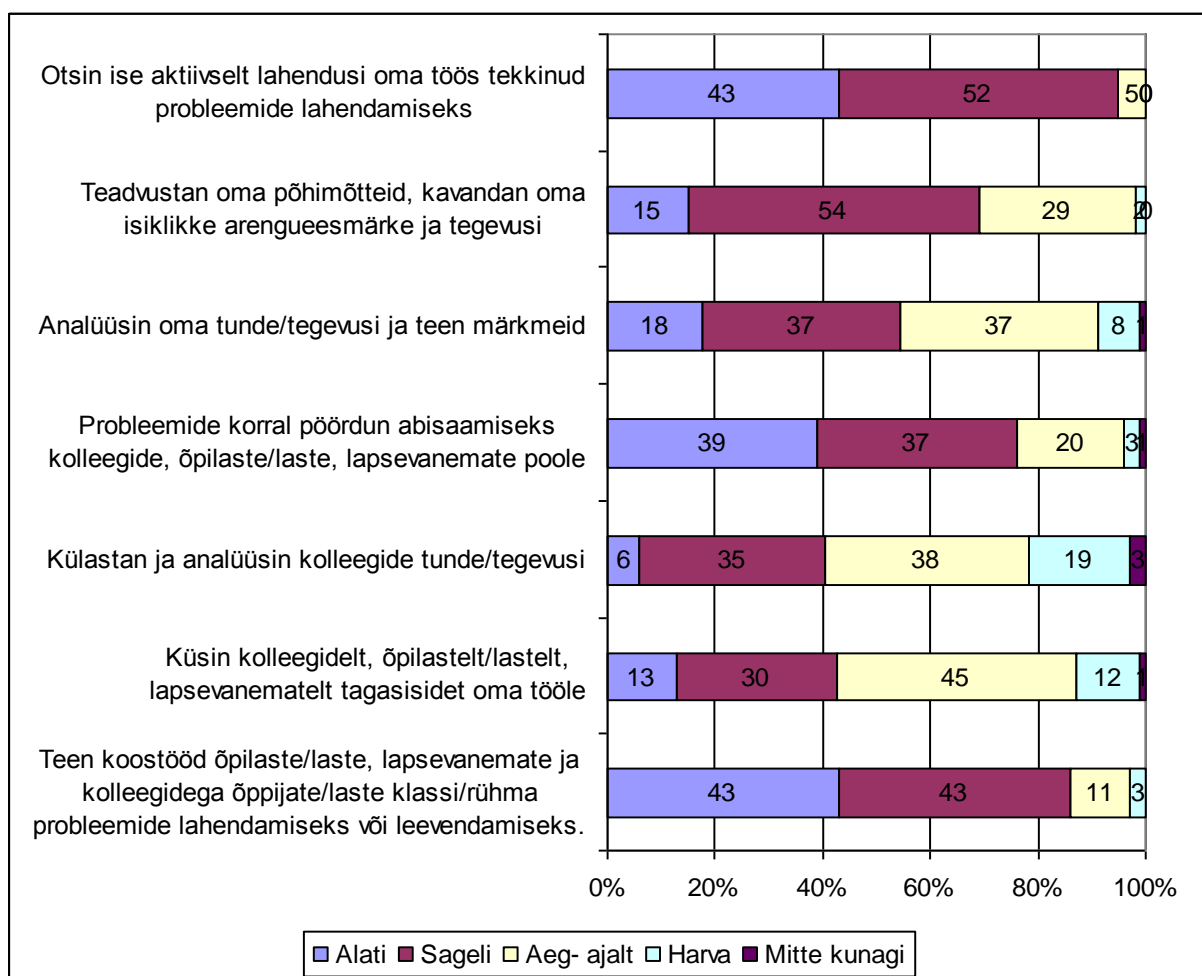
Eesmärkide saavutamiseks vajalikke tegevusi kavandati ja realiseeriti moodulite lõikes kasvavalt. Esimesel moodulil oli selliseid nooremõpetajaid, kes kavandasid ja realiseerisid oma eesmärkide saavutamiseks vajalikke tegevusi alati või sageli kokku 66%. Neljandaks mooduliks oli selliste vastuste osakaal kasvanud 90 protsendini (Joonis 69). Olulisi erinevusi, mis ilmnesisid lõpetatud kõrgkoolide lõikes, on kujutatud joonisel 70.

Joonis 70 Kavandan ja realiseerin eesmärkide saavutamiseks vajalikke tegevusi, võrdlus lõpetatud koolide lõikes.

Joonisel 70 on kujutatud neljandal moodulil antud hinnangud väitele „Kavandan ja realiseerin eesmärkide saavutamiseks vajalikke tegevusi“. Olulised erinevused selle küsimuse osas esinesid kolme mooduli lõpus täidetud küsimustikes. Teineteisest erinevad oluliselt Tartu Ülikooli ja Tallinna Ülikooli lõpetajad. Tallinna Ülikooli lõpetajad kavandavad ja realiseerivad eesmärkide saavutamiseks vajalikke tegevusi agaramalt: kõik respondendid andsid vastuseks alati või sageli. Tartu Ülikooli lõpetajate seas oli selliste vastuste osakaal vaid 78%.

Professionaalne areng ning koostöö

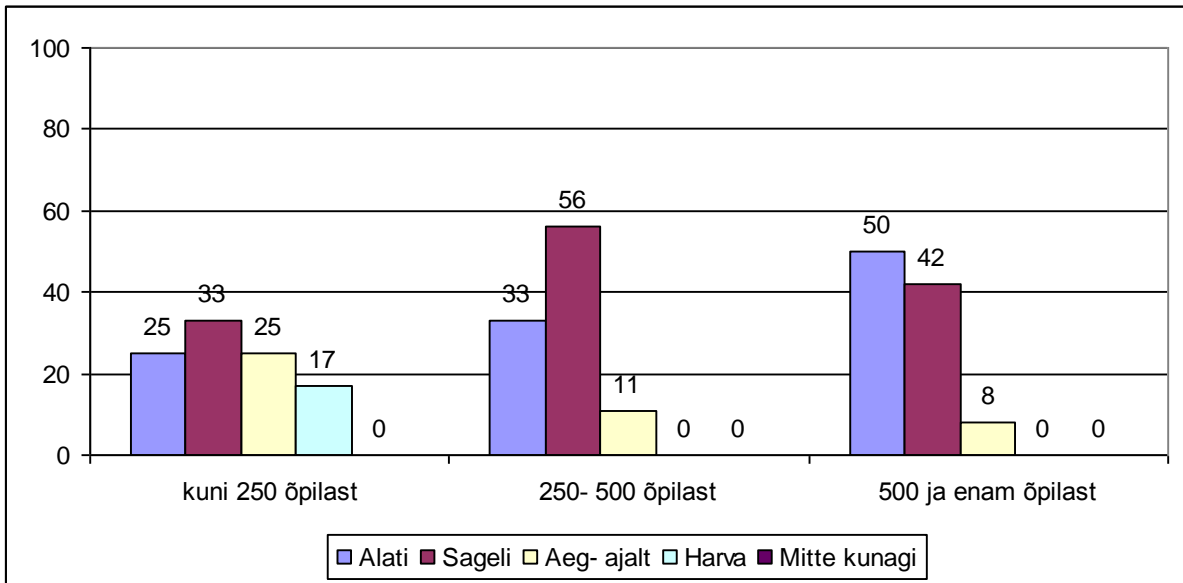
Joonis 71 Professionaalne areng ja koostöö (%) (N= 104)

Kõige enam positiivseid hinnanguid anti väidetele „Otsin ise aktiivselt lahendusi oma töös tekkinud probleemide lahendamiseks“ ja „Teen koostööd õpilaste/laste, lastevanemate ja kolleegidega õppijate/laste, klassi/rühma probleemide lahendamiseks või leevendamiseks“. Nende mõlema puhul oli „Alati“ või „Sageli“ vastanute osakaal üle 80%.

Umbes 70% ulatuses anti vastuseid „Alati“ või „Sageli“ väidetele „Probleemide korral pöördun abi saamiseks kolleegide, õpilaste/laste või lastevanemate poole“ ja „Teadvustan oma põhimõtteid, kavandan oma isiklikke arengueesmärke ja tegevusi“.

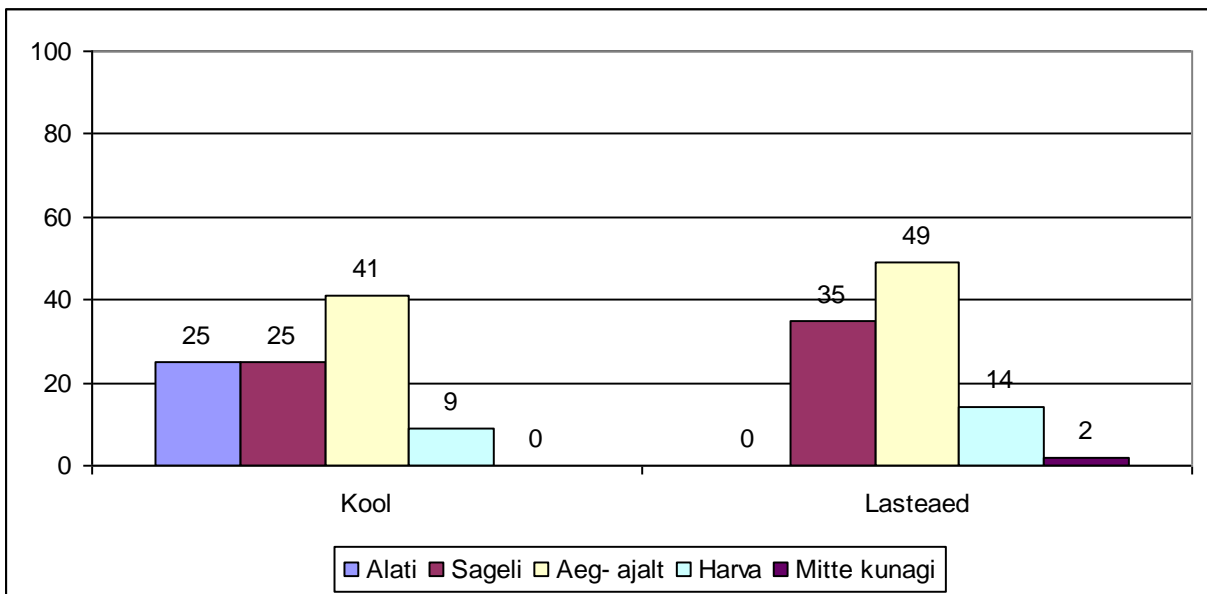
Veidi üle 50% nooremõpetajatest analüüsib alati või sageli oma tunde/tegevusi ja teeb märkmeid.

Alla poolte respondentidest andis „Alati“ või „Sageli“ vastuseks väidetele „Külasthan ja analüüsin oma kolleegide tunde/tegevusi“ ja „Küsin kolleegidelt, õpilastelt/lastelt ja lastevanematelt tagasisidet oma tööle“. Ilmselt on aga nende küsimuste puhul tegemist pigem skaala sobimatusena kui nooremõpetaja vähese koostöötahtega (Joonis 71).

Joonis 72 Teen koostööd õpilaste, lastevanemate ja kolleegidega õppijate ja klassi probleemide lahendamiseks, võrdlus lähtuvalt kooli suurusest (%)

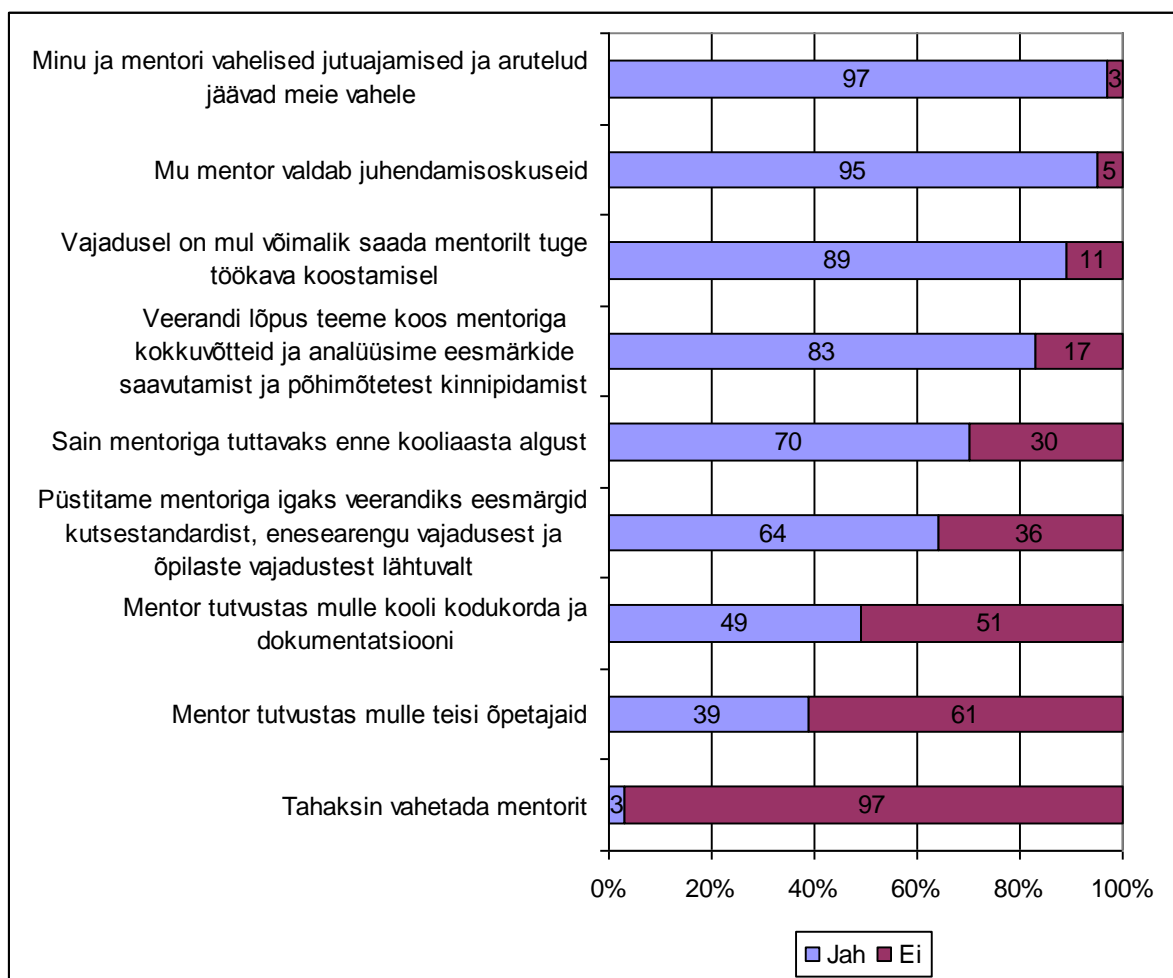
Väite „Teen koostööd õpilaste, lastevanemate ja kolleegidega õppijate ja klassi probleemide lahendamiseks“ puhul esinesid statistiliselt olulised erinevused väiksemates ja suuremates koolides töötavate nooremõpetajate hinnangute vahel. Üllataval kombel on suurimates, üle 500 õpilasega koolides enam neid nooremõpetajaid, kes õpilaste, lastevanemate ja kolleegidega alati või sageli koostööd teevad (kokku 92%). Seevastu kõige väiksemates koolides, kus õpib kuni 250 õpilast, andsid samad vastused vaid 58% (Joonis 72).

Joonis 73 Küsin kolleegidelt, õpilastelt/lastelt, lastevanematelt tagasisidet oma tööle, võrdlus koolis ja lasteaias töötavate nooremõpetajate lõikes (%)

Statistiliselt olulised erinevused esinesid tagasiside küsimise osas koolis ja lasteaias töötavate nooremõpetajate vahel. Esimesed neist olid agaramad tagasisidet küsima: veerand väitis, et teeb seda alati. Samas lasteaiasõpetajate puhul ei andnud keegi sellist vastust (Joonis 73).

Koostöö mentoriga

Joonis 74 Koostöö mentoriga (%) (N= 102)

Nagu eelmiselgi aastal anti kõige positiivsemaid hinnanguid mentori ja nooremõpetaja vestluste konfidentsiaalsusele ning mentori juhendamisoskustele (Joonis 74).

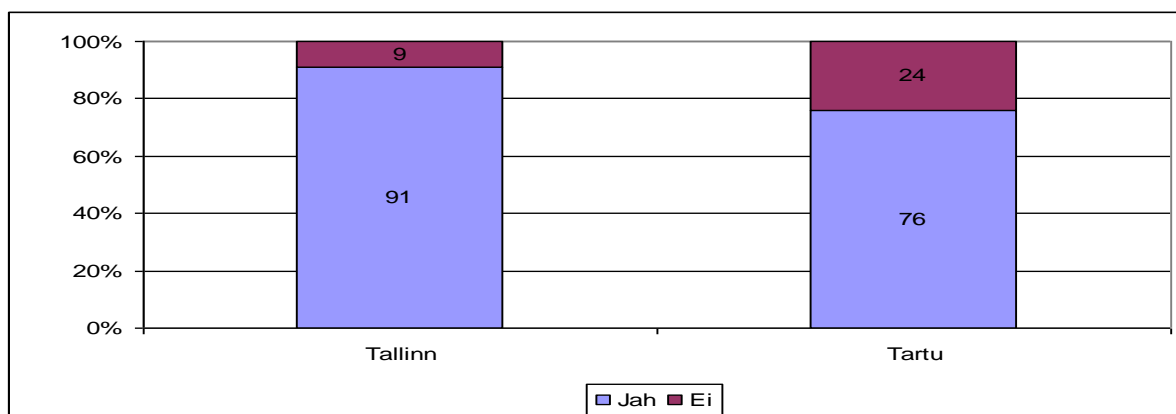
Üle 80% nõustus väidetega „Vajadusel on mul võimalik saada mentorilt tuge töökava koostamisel“ (Jah- 89%) ja „Veerandi lõpus teeme koos mentoriga kokkuvõtteid ja analüüsime eesmärkide saavutamist ja põhimõtetest kinnipidamist“ (Jah- 83%) (Joonis 74). Viimatinimetatud väite osas esinesid statistiliselt olulised erinevused Tallinnas ja Tartus tugiprogrammi läbinud nooremõpetajate vahel, mida on kujutatud joonisel 75.

70% respondentidest nõustus väitega „Sain mentoriga tuttavaks enne kooliaasta algust“. Sellele väitele antud hinnangud erinesid statistiliselt oluliselt koolis ja lasteaias töötavate nooremõpetajate puhul. Neid erinevusi on kujutatud joonisel 76.

64% vastajatest ütlesid, et püstitavad mentoriga igaks veerandiks eesmärgid (Joonis 74). Sellele küsimusele antud hinnangute osas erinesid teineteisest erinevate kõrgkoolide lõpetajad (vt. Joonis 77).

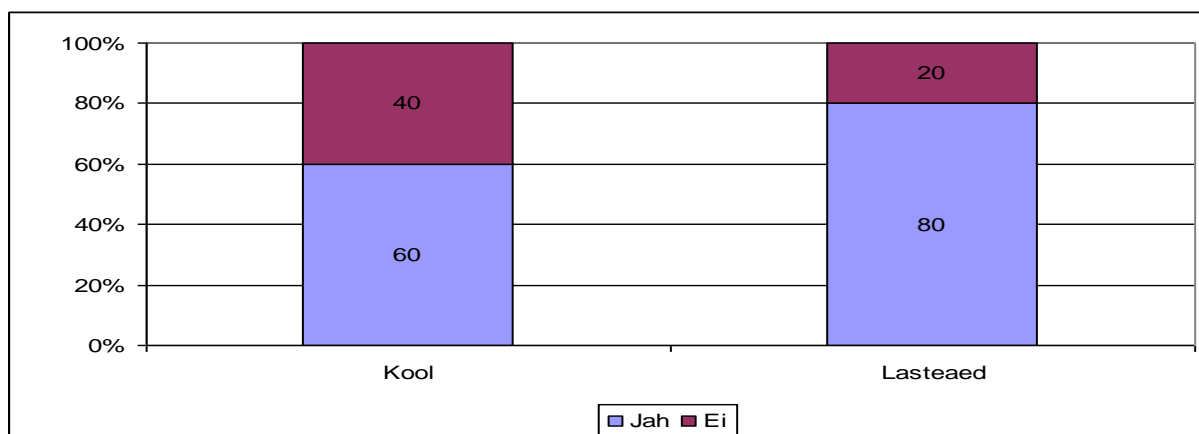
Veidi alla poolte (49%) vastajatest kinnitasid, et mentor tutvustas neile kooli kodukorda ja dokumentatsiooni. 39% ütlesid, et mentor tutvustas neile ka teisi õpetajaid (Joonis 74).

Kõige vähem nõustuti väitega „Tahaksin vahetada mentorit“, millele jaatavalt vastas vaid 3% respondentidest (Joonis 74).

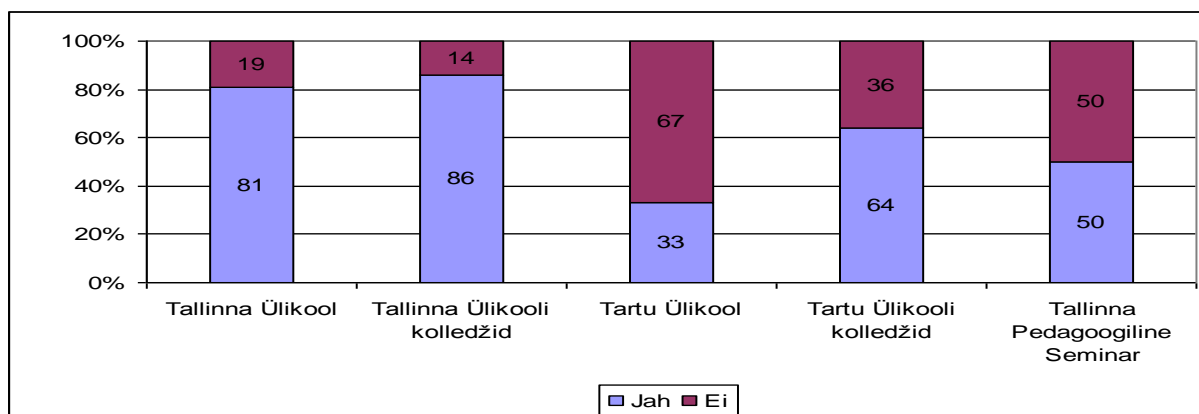
Joonis 75 Veerandi lõpus teeme koos mentoriga kokkuvõtteid ja analüüsime eesmärkide saavutamist, Tallinnas ja Tartus tugiprogrammi läbinute võrdlus.

Tallinnas tugiprogrammi läbinutest ütlesid 91%, et teevad mentoriga veerandi lõpus kokkuvõtteid, Tartus andsid sellise vastuse vaid 76%. Võimalik, et koolituseti erineb see, kuidas nooremõpetajatele seda meelde tuletatakse või muud moodi motiveeritakse (Joonis 75).

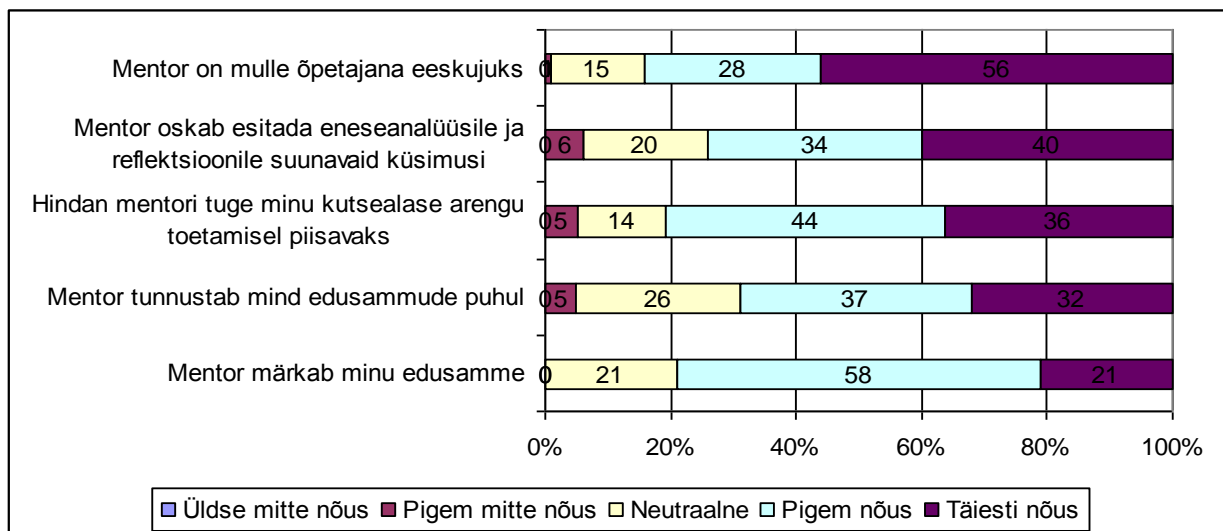
Joonis 76 Sain mentoriga tuttavaks enne kooliaasta algust, võrdlus koolis ja lasteaias töötavate nooremõpetajate lõikes.

Mentoriga said enne õppeaasta algust tuttavaks suuremas osas lasteaiasõpetajad võrreldes koolis töötavate nooremõpetajatega. Lasteaiasõpetajatest tutvus mentoriga enne kooliaasta algust 80%, koolisõpetajatest 60% (Joonis 76).

Joonis 77 Püstitame mentoriga igaks veerandiks eesmärgid kutsestandardist, enesarengu vajadustest ja õpilaste vajadustest lähtuvalt, erinevate ülikoolide lõpetajate võrdlus.

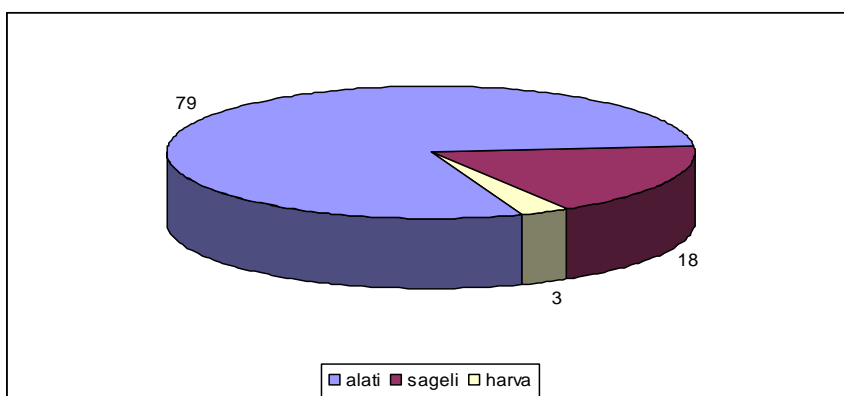
Teiste koolide lõpetajatest erinevad oluliselt eesmärkide püstitamise osas Tartu Ülikooli lõpetajad, kellest vaid kolmandik püstitas mentoriga igaks veerandiks eesmärged kutsestandardist, enesearengu vajadusest ja õpilaste vajadustest lähtuvalt. Seevastu Tallinna Ülikooli ja Tallinna Ülikooli kolledžite lõpetajatest püstitab mentoriga koos eesmärged üle 80% (Joonis 77).

Joonis 78 Hinnang mentorile (%)

Kõige enam oldi nõus või pigem nõus (kokku 84% ulatuses) sellega, et mentor on nooremõpetajale eeskujuks. Samuti hinnati suhteliselt kõrgelt mentori toe piisavust kutsealases arengus (täiesti nõus ja pigem nõus kokku 80%). Ligilähedaselt sama suures osas (täiesti nõus ja pigem nõus kokku 79%) nõustuti väitega „Mentor märkab minu edusamme“ (Joonis 78). Veidi madalamalt hinnati mentori oskust esitada eneseanalüüsile ja refleksioonile suunavaid küsimusi, mille kohta esitatud väitega olid täiesti või pigem nõus kokku 74% respondendid. Kõige vähem oldi nõus väitega, et mentor tunnustab nooremõpetajat edusammude puhul, millega nõustuti 69% ulatuses (Joonis 78).

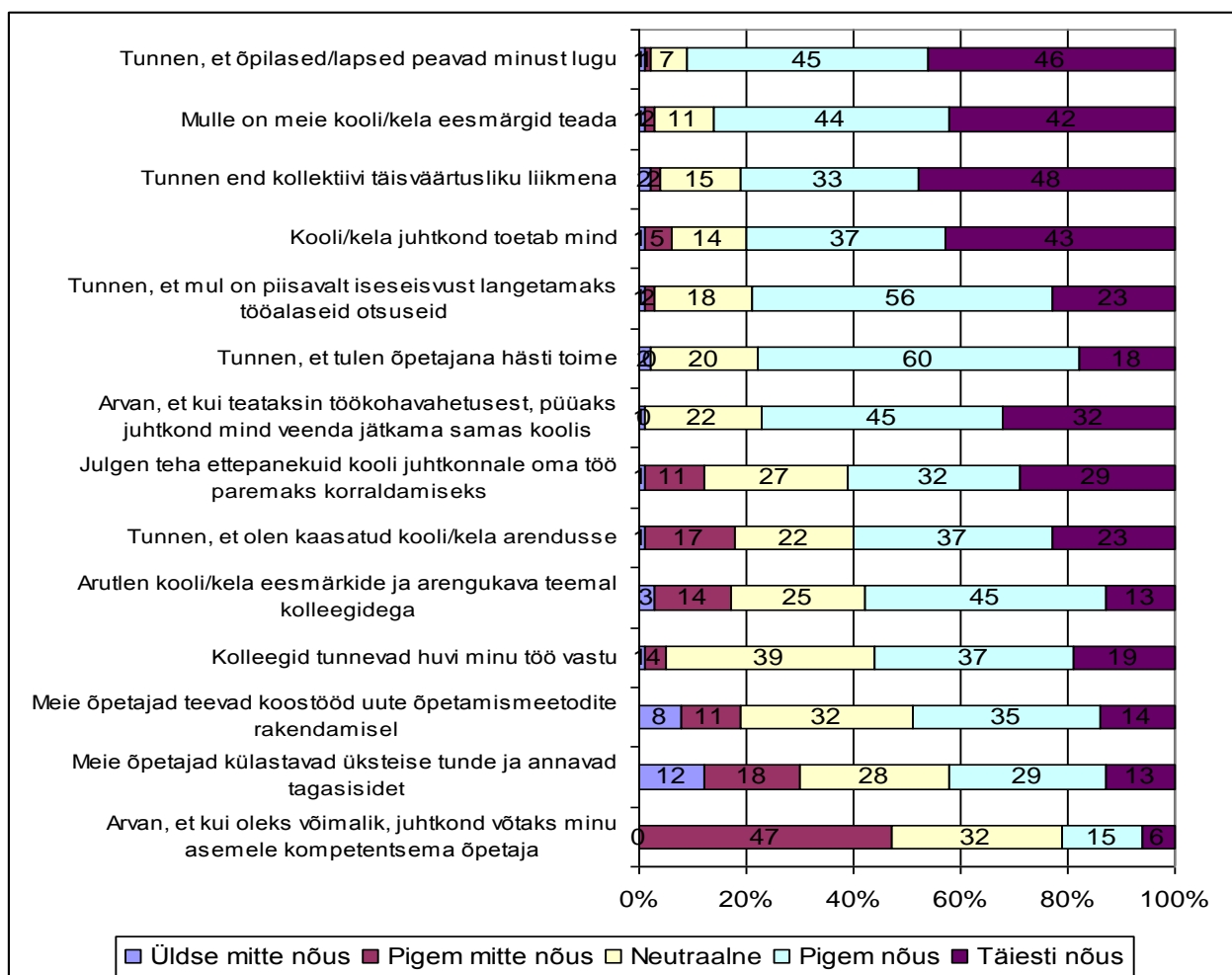
Mentorid olid 3. veerandi lõpuks külastanud nooremõpetajate tunde/tegevusi keskmiselt 3.5 korda. Nooremõpetajad olid mentori tunde/tegevusi külastanud keskmiselt 2.7 ja teiste õpetajate tunde/tegevusi keskmiselt 3.5 korda.

Joonis 79 Tundide külastusele järgnes tunni arutelu ja analüüs

79% nooremõpetajatest ütlesid, et tunni/tegevuse külastusele järgnes alati arutelu. 18% ütlesid, et arutelu järgnes sageli. 3% oli neid, kelle tunnikülastustele järgnes harva arutelu (Joonis 79).

Õhkkond kollektiivis

Joonis 80 Õhkkond kollektiivis (%)

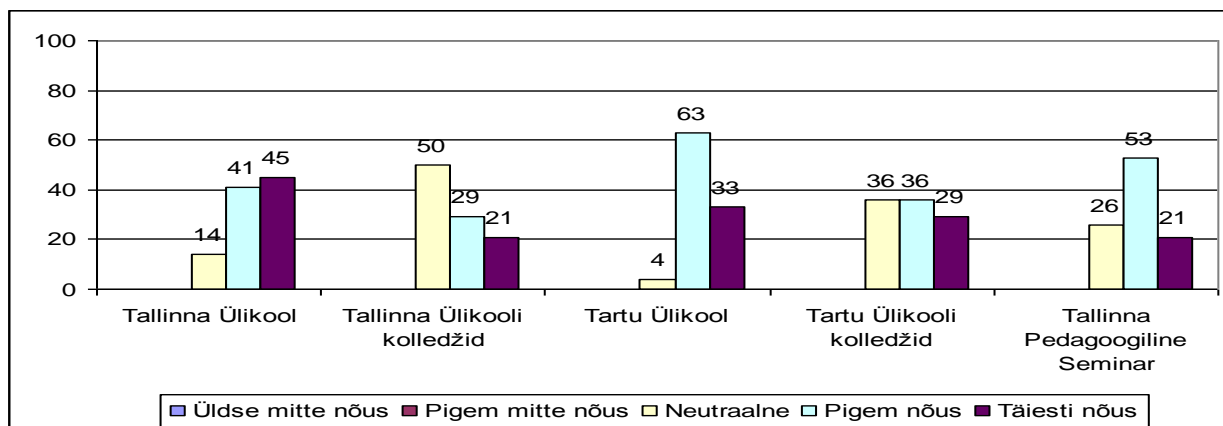
Kõige kõrgemaid hinnanguid anti väidetele „Tunnen, et õpilased/lapsed peavad minust lugu“ (pigem nõus ja täiesti nõus kokku 91%) ja „Mulle on kooli/lasteaia eesmärgid teada“ (pigem nõus ja täiesti nõus kokku 86%) (Joonis 80).

Järgnevale viiele väitele antud hinnangud üpris sarnased: täiesti ja pigem nõustujate osakaal on vahemikus 77%- 81%. Väited „Tunnen end kollektiivi täisväärtusliku liikmeka“ (pigem nõus ja täiesti nõus 81%) ja „Kooli/lasteaia juhtkond toetab mind“ (pigem nõus ja täiesti nõus kokku 80%) peegeldavad seda kuivõrd nooremõpetaja on koolis omaks võetud. Teised väited, millele sarnaseid hinnanguid anti, näivad olema seotud nooremõpetaja enesekindlusega. Siia gruppi kuuluvad väited „Tunnen, et mul on piisavalt iseseisvust langetamaks töölaseid otsuseid“, „Tunnen end kollektiivi täisväärtusliku liikmena“ ja „Tunnen, et tulen õpetajana hästi toime“ (pigem nõus ja täiesti nõus vahemikus 77%- 79%) (Joonis 80).

Hinnanguid vahemikus 58%- 61% pigem nõus ja täiesti nõus anti väidetele, mida võiks koondada ühisnimetaja alla organisatsiooni arendamises osalemine. „Julgen teha ettepanekuid kooli juhtkonnale oma töö paremaks korraldamiseks“, „Tunnen, et olen kaasatud kooli/lasteaia arendusse“ ja „Arutlen kooli/lasteaia eesmärkide ja arengukava teemal kolleegidega“ (Joonis 80).

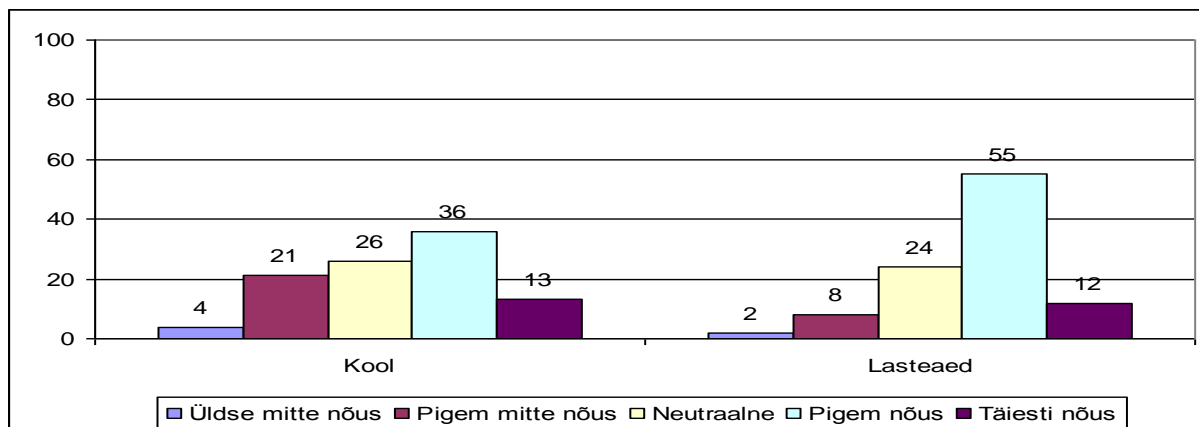
Madalaimaid hinnanguid anti kolleegidega koostööd puudutavatele väidetele nagu „Kolleegid tunnevad huvi minu töö vastu“ (pigem nõus ja täiesti nõus 42%), „Meie õpetajad teevad koostööd uute õpetamismeetodite rakendamisel“ (pigem nõus ja täiesti nõus 49%) ja „Kolleegid tunnevad huvi minu töö vastu“ (pigem nõus ja täiesti nõus 56%).

Kõige vähem nõustuti väitega „Arvan, et kui oleks võimalik, juhtkond võtaks minu asemele kompetentsema õpetaja“, millele vastas pigem nõus või täiesti nõus kokku 21% nooremõpetajatest.

Joonis 81 Arvan, et kui teataksin töökohavahetusest, püüaks juhtkond mind veenda jätkama samas koolis, võrdlus erinevate koolide lõpetajate lõikes.

Tallinna Ülikooli ja Tartu Ülikooli lõpetajad olid mõnevõrra kindlamad selles, et juhul, kui nad teataksid töökohavahetusest, siis püüaks juhtkond neid ümber veenda (TLÜ täiesti nõus- 45%; TÜ täiesti nõus 33%). Erinevused olid statistiliselt olulised võrdluses Tallinna Ülikooli kolledžite lõpetajatega, kelledest pooled ei osanud öelda, kas juhtkond üritaks neid ümber veenda või mitte. Neid, kes olid selles täiesti kindlad oli nende kooli lõpetajate hulgas vaid 21% (Joonis 81).

Joonis 82 Arutlen kooli/lasteaia eesmärkide ja arengukava teemal kolleegidega, võrdlus koolis ja lasteaias töötavate nooremõpetajate lõikes.

Statistiliselt olulised erinevused esinesid lasteaiaõpetajate ja kooliõpetajate vahel väitele „Arutlen kooli/lasteaia eesmärkide ja arengukava teemal kolleegidega“ antud hinnangute osas. Näib, et lasteaedades arutletakse eesmärkide ja arengukava teemal rohkem või on nooremad kolleegid sellesse enam kaasatud, sest 67% nooremõpetajatest ütlesid, et on selle väitega täiesti või pigem nõus. Koolis töötavate nooremõpetajate puhul andsid samu vastuseid kokku 49% (Joonis 82).

Kutseaasta, kutseaasta tugimaterjalid ning tugiprogrammi kasutegur

Tabel 6 Keskmine hinnang kutseaasta, kutseaasta tugimaterjalide ning tugiprogrammi kasutegurile. (1- ei ole üldse nõus; 5- Olen täiesti nõus)

	Keskmine
Kutseaasta tugiprogrammis oli võimalik jagada oma muresid ja rõõme teiste esimest aastat töötavate õpetajatega	4,8
Kutseaasta tugiprogrammis õppisid algajad õpetajad palju üksteise kogemustest	4,6
Õpetaja kutseoskuste loetelu oli abiks oma arengueesmärkide seadmisel	4,4
Kutseaasta korraldust puudutav info oli kättesaadav	4,3
Kutseaasta on oluline toetamaks nooremõpetaja kohanemist õpetajaametiga	4,3
Kutseaasta tugiprogramm pakkus uut informatsiooni ja ideid	4,3
Õpetaja kutseoskuste loetelu oli abiks oma igapäevatöö analüüsimisel	4,2
Kutseaasta tugiprogramm toetas minu tegevust õpetajana	4,2
Osalemine ülikooli kutseaasta tugiprogrammis oli oluline	4,1
Väljatöötatud nooremõpetaja tugimaterjalid oli arusaadavad ja lihtsalt kasutatavad	4,1
Nooremõpetaja tugimaterjalid toetasid minu kui õpetaja tegevust esimesel tööaastal	3,9
Pean arengumapi koostamist vajalikuks	3,8
Arengumapp toetas igapäevase töö analüüsimist	3,7
Arengumapi koostamine oli liialt keerukas ja aeganõudev	2,7

Kõrgeimaid hinnanguid anti väidetele, mis puudutasid teiste nooremõpetajate toetust ning kogemuste jagamist (Tabel 6).

Keskmisega üle 4 hinnati veel kutseaasta korralduse info kättesaadavust, kutseaastat uue informatsiooni ja ideede allikana, kutseaasta toetust nooremõpetaja kohanemisel õpetajaametiga, kutseoskuste loetelu tähtsust arengueesmärkide seadmisel ja igapäevatöö analüüsimisel, tugimaterjalide arusaadavust ning seda, et kutseaasta programmis osalemine oli oluline ja toetas nooremõpetaja tegevust õpetajana (Tabel 6).

Väited, millele antud hinnang jäi alla 4 olid, „Nooremõpetaja tugimaterjalid toetasid minu kui õpetaja tegevust esimesel tööaastal”, „Pean arengumapi koostamist vajalikuks“ ja „Arengumapp toetas igapäevase töö analüüsimist“. Samas ei peetud valdavalt arengumapi koostamist liiga keerukaks ja aeganõudvaks, kuna sellele väitele antud hinnang oli vaid 2.7 (Tabel 6).

Järgnevatel joonistel on eelpoolkirjeldatud hinnangutes ilmnunud olulised erinevused võrreldud gruppide vahel.

Tabel 7 Erinevused koolis ja lasteaias töötavate nooremõpetajate keskmiste hinnangute vahel kutseaastale

	Kool	Laste aed
Kutseaasta korraldust puudutav info oli kättesaadav	4,1	4,6
Kutseaasta on oluline toetamaks nooremõpetaja kohanemist õpetajaametiga	4,2	4,5
Osalemine ülikooli kutseaasta tugiprogrammis oli oluline	3,8	4,4
Pean arengumapi koostamist vajalikuks	3,7	4
Väljatöötatud nooremõpetaja tugimaterjalid oli arusaadavad ja lihtsalt kasutatavad	3,9	4,4
Kutseaasta tugiprogramm toetas minu tegevust õpetajana	4	4,4
Kutseaasta tugiprogramm pakkus uut informatsiooni ja ideid	4,1	4,6

Lasteaias töötavate nooremõpetajate jaoks oli kutseaasta korraldust puudutav info kättesaadavam. Samuti pidasid nad kutseaastat olulisemaks, hindasid kõrgemalt selle tähtsust kohanemisel õpetajaametiga ning tundsid, et see toetas nende tegevust nooremõpetajana

enam. Võrreldes koolis töötavate nooremõpetajatega oli lasteaiaõpetajate meelest arengumapi koostamine vajalikum ning tugimaterjalid arusaadavamad. Lasteaias töötavatele nooremõpetajatele andis kutseasta enam uut informatsiooni ja ideid (Tabel 7).

Tabel 8 Erinevused Tallinnas ja Tartus tugiprogrammi läbinud nooremõpetajate hinnangutes kutseastale

	Tallinn	Tartu
Kutseasta korraldust puudutav info oli kättesaadav	4,5	4,1
Kutseasta on oluline toetamiseks nooremõpetaja kohanemist õpetajaametiga	4,5	4,1
Peaaeg arengumapi koostamist vajalikuks	4	3,6

Kutseasta korraldust puudutav info oli kättesaadavam Tallinnas tugiprogrammi läbinutele. Nemad pidasid võrreldes Tartus programmi läbinutega olulisemaks ka kutseasta rolli kohanemisel õpetajaametiga ning leidsid arengumapi koostamise vajalikuma olevat (Tabel 8).

Tabel 9 Erinevused erinevate ülikoolide lõpetajate vahel hinnangutes kutseastale (Teineteisest statistiliselt oluliselt erinevad grupid on märgitud tärniga*)

	Tallinna Ülikool	Tallinna Ülikooli kolledžid	Tartu Ülikool	Tartu Ülikooli kolledžid	Tallinna Ped. Seminar
Kutseasta korraldust puudutav info oli kättesaadav	4,5	4,5	3,8*	4,3	4,6
Kutseasta on oluline toetamiseks nooremõpetaja kohanemist õpetajaametiga	4,1	4,4	4	4,2	4,8*
Osalemine ülikooli kutseasta tugiprogrammis oli oluline	4,1	4,1	3,6	3,9	4,8*
Nooremõpetaja tugimaterjalid toetasid minu kui õpetaja tegevust esimesel tööaastal	3,6	4	3,4	3,5	4,5*
Väljatöötatud nooremõpetaja tugimaterjalid oli arusaadavad ja lihtsalt kasutatavad	4,2	3,9	3,7*	4,2	4,5
Õpetaja kutseoskuste loetelu oli abiks oma igapäevatöö analüüsimisel	4,1	4,4	4	3,9	4,6*

Kutseasta korraldust puudutava info kättesaadavust hindasid võrreldes kõikide teiste ülikoolide lõpetajatega kõige kehvemaks Tartu Ülikooli lõpetanud. Nende jaoks olid ka tugimaterjalid veidi arusaamatumad ja raskemini kasutatavad. Olulised erinevused sellele väitele antud hinnangute osas ilmnasid Tartu Ülikooli ja Tallinna Ülikooli ning Pedagoogilise Seminari lõpetajate vahel (Tabel 9).

Pedagoogilise Seminari lõpetajad erinesid kõigist teistest gruppidest väidetele „Kutseasta on oluline toetamiseks nooremõpetaja kohanemist õpetajaametiga“, „Osalemine ülikooli kutseasta tugiprogrammis on oluline“, „Nooremõpetaja tugimaterjalid toetasid minu kui õpetaja tegevust esimesel tööaastal“ ja „Õpetaja kutseoskuste loetelu oli abiks oma igapäevatöö analüüsimisel“. Keskmised hinnangud neile väidetele olid kõik oluliselt kõrgemad (Tabel 9).

Arengumapi koostamine

Kõige vähem kulutati töö analüüsimisele ja arengumapi koostamisele tund aega nädalas ning kõige enam 24 tundi nädalas. Keskmise aeg, mis töö analüüsimisele ja arengumapi koostamisele kulus oli 3, 4 tundi nädalas.

Hinnang tugiprogrammile ja ettepanekud

Tabel 10 Mida hindad tugiprogrammi juures kõige väärtuslikumaks? (arv)

	Sagedus
võimalust rühmakaaslastega kogemusi jagada	98
uusi ideid	13
mentori olemasolu	11
toetust ja positiivset suhtumist	9
eneseanalüüsi harjutamist	5
loenguid	3
rühmatöösid	2
kutsetunnistust ja palgatõusu	2
kursusekaaslastega kokkusaamist	1
suhtlemisoskuste õppimist	1
isiklike arengueesmärkide seadmist	1
tugiprogrammi materjale	1
enesekindluse arendamist	1
lasteaegade külastamise võimalust	1
toremaid kutseaasta juhendajaid	1

Ülekaalukalt hinnati kõige väärtuslikumaks võimalust rühmakaaslastega kogemusi jagada, mida mainiti 98 korral. Üle 10 korra mainiti tugiprogrammi kui uute ideede allikat (13) ning peeti väga oluliseks mentori olemasolu (11) (Tabel 10).

Tabel 11 Millised tugiprogrammis käsitletud teemad olid sinu jaoks kõige olulisemad? (arv)

	Sagedus
reaalsete probleemide analüüs	20
eneseanalüüs	14
distsipliiniprobleemide lahendamine	13
suhtlemisoskused	9
enesekehtestamine	8
arenguveestlused	7
suhtlemine lastevanematega	6
raskete õpilastega toimetulek	6
motivatsioon	4
loovus	3
töö planeerimine	3
erivajadustega lapsed	3
metoodika	3
koostöö	2
seadusandlus	2
analüüsimine	2
konfliktide ennetamine ja lahendamine	1
lugema õpetamine	1
stressi maandamine	1

Kõige väärtuslikumaks pidasid nooremõpetajad tugiprogrammi juures reaalsete probleemide analüüsimist, mida mainiti 20 korral. Samas ei saa seda ilmselt pidada eraldi käsitletud teemaks. Suhteliselt palju mainiti eneseanalüüsi (14 korral) ja distsipliiniprobleemide lahendamist (13 korral) (Tabel 11).

Tabel 12 Mida sooviksid tugiprogrammis muuta? (arv)

	Sagedus
mapi nõuded konkreetsemaks, eristada vabatahtlikud ja kohustuslikud ülesanded	9
vestlus võiks olla asjalikum, mitte läbi roosade prillide	6
teemade käsitlemine võiks olla põhjalikum	6
kohtumise aluseks võiks võtta kindlad teemad, mitte muresid jagada; vähem tunnete väljendamist ja rohkem analüüsi	6
vähem paberimajandust	5
rohkem praktilisi näpunäiteid	5
rohkem lasteaedade külastusi	3
koolituspäevi üks ja tööpäeval	3
võiks rääkida ka seadusandlusest	2
tugiprogrammis võiks käia külas kogenud pedagooge/mentoreid	2
esimene kokusaamine võiks olla enne esimest etappi	2
võiks käia ka nooremõpetaja tunde vaatamas	1
rohkem teadmisi tööst täiskasvanutega	1
rohkem didaktikat	1
programm võiks olla kahe aastane	1
kutseomistamise vestlus võiks olla kevadel	1
ei ole kindel, kas programmi sellisel kujul on vaja	1

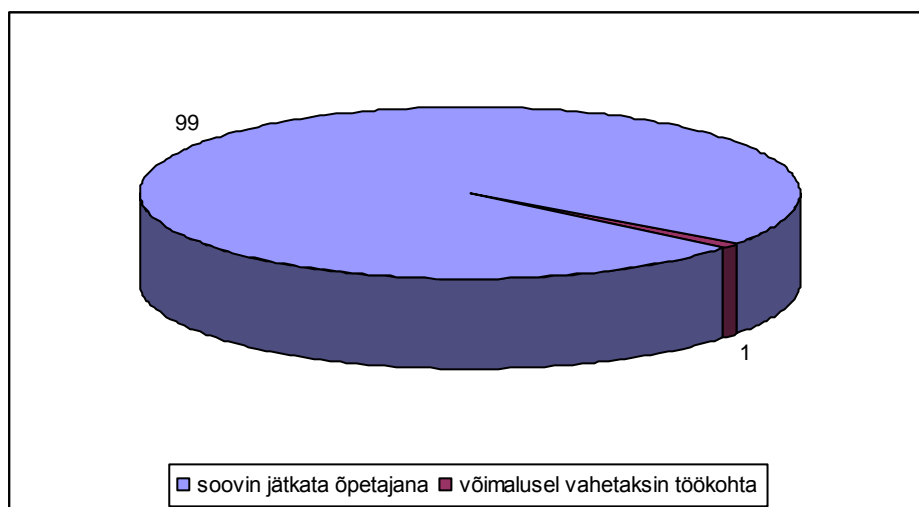
Sarnaselt eelmisele aastale mainiti enim seda, et arengumapile esitatavad nõuded võiksid olla konkreetsemad ning vabatahtlikud ja kohustuslikud ülesanded võiksid olla selgemini eristatud (9 korda). Järgnesid väited „Vestlus võiks olla asjalikum, mitte läbi roosade prillide“ (6), „Teemade käsitlemine võiks olla põhjalikum“ (6) ja „Kohtumise aluseks võiks võtta kindlad teemad, mitte muresid jagada; vähem tunnete väljendamist ja rohkem analüüsi“ (6), mis ilmselt kõik väljendavad enamvähem sarnast soovi asjalikumana ja konstruktiivsema arutelu järele (Tabel 12).

Tabel 13 Mis on nooremõpetaja arengumapi materjalidest sinu jaoks kõige väärtuslikum ning toetas sinu kui algaja õpetaja tegevust enam? (arv)

	Sagedus
eneseanalüüs	40
analüüsid	15
õpetaja kutsestandard	12
saka- ring	10
tagasiside mentorilt	10
vaadeldud tundide analüüsid	7
enda koostatud töömaterjalid	7
analüüsi vormid	3
tagasiside kolleegidelt, juhtkonnalt, lastelt	3
ainedidaktilised materjalid	3
lapsega suhtlemist puudutavad materjalid	1
aktiivne kuulamine	1
heade ideede lehed	1

Kõige kasulikumateks materjalideks arengumapis peeti eneseanalüüsi (mainiti 40 korral) ning üldiselt analüüsi (mis võivad sisaldada ka eneseanalüüsi) (mainiti 15 korral). Samuti peeti tähtsaks õpetaja kutsestandardit (12), Saka- ringi (10) ja mentorilt saadud tagasisidet (10) (Tabel 13).

Soov õpetajatööd jätkata

Joonis 83 Kas soovite jätkata õpetajana ka järgmisel õppeaastal või võimalusel vahetaksite töökohta? (%)

Valdav enamus (99%) vastajatest väitis, et soovivad järgneval õppeaastal samal töökohal jätkata (Joonis 83). Üks nooremõpetaja soovis töökohta vahetada ning üks ei osanud öelda, mida ta järgmisel aastal teha soovib. Põhjuseks toodi õpilastepoolse austuse puudust ning seda, et töö on vahetevahel väga raske.

Õppimine organisatsioonis

Enim nooremõpetajaid jõudis aasta jooksul selgusele, et nad on valinud õige elukutse (25) ja et nad saavad tööga hakkama (21). Samuti said nooremõpetajad enda kohta teada, et nad on kiired õppima ja kohaneja (20), piisavalt enesekindlad (14), kannatlikud (13), positiivse suhtumisega (12) ning oskavad oma tööd planeerida (11) (Tabel 14).

Tabel 14 Mida oled aasta jooksul õppinud enda kui õpetaja kohta? (arv)

	Sagedus
olen valinud õige elukutse	25
saan tööga hakkama	21
olen kiire õppija ja kohaneja	20
olen leidnud enesekindluse	14
suudan olla kannalik	13
suudan jääda positiivseks	12
oskan tööd planeerida	11
oma tööd tuleb analüüsida	8
saavutan hea kontakti lastega	8
oskan kiiresti ja adekvaatselt reageerida; konflikte lahendada	8
olen rahulik	5
olen liiga leebe	5
olen lapselik	4
oskan olla järjekindel, karm kui vaja	4
oskan kasutada erinevaid töövõtteid	3
oskan lahendada distsipliiniprobleeme	3

olen suure töövõimega	2
olen õppinud aktsepteerima oma vigu	2
olen leebe, aga konkreetne	2
kogemused tulevad ajapikku ja õpetavad	2
naudin suhtlemist, olen avatud ja suhtlemisaldis	2
pean hoidma oma emotsioone vaos, mitte võtma asju südamesse	2
mul on raskusi enesekehtestamisega	2
oskan teha koostööd teiste õpetajatega	2
lapsed meeldivad mulle väga	1
tegutsen laste huvides, hoolimata teiste arvamusest	1
oskan anda huvitavaid tunde	1
suhtlemise ja suunamisega saavutab enam kui rangusega	1
ei oska püstitada teostatavaid eesmärke	1
pean oskama olla eeskuju	1
suudan end kehtestada	1
oskan anda õpilastele tagasisidet	1
naudin esinemist	1
olen loominguline	1
kipun võtma enda peale liiga palju kohustusi	1
olen tolerantne, mul pole lemmikuid	1
tunnen liiga vähe lapse arengupsühholoogiat	1
eesmärkide püstitamine on oluline	1

Enim on nooremõpetajad kolleegidelt õppinud seda, kui tähtis on teha omavahel koostööd (43). Samuti on paljud saanud uusi ideid (27) ning õppinud uusi meetodeid (14).

Tabel 15 Mida oled õppinud oma kolleegidelt? (arv)

	Sagedus
koostöö olulisust	43
saanud uusi ideid	27
distsipliini hoidmist	16
uusi meetodeid	14
enesekindlust/ julget pealehakkamist	12
positiivsust	11
töö planeerimist, eesmärkide seadmist	11
julgust paluda abi	6
lastega suhtlemist	4
rahulikkust, enesekontrolli	4
käitumist "raskete" õpilastega	3
laste motiveerimist	3
lastevanematega suhtlemist	3
õppematerjalide leidmist	2
konkreetsust	2
ürituste läbiviimist	2
õppinud tundma lasteaias toimuvat	2
tasakaalustama töö ja eraelu	2
paindlikkust, avatust	2
põhjalikkust, järjekindlust	2
arenguestluste läbiviimist	1
tuleb kasvatada paks nahk	1
vastutustunnet	1
analüüsioskust	1
õppekavade koostamist	1

Kolleegidelt eeskju põhjal on ka õpitud distsipliini hoidmist (16), enesekindlust ja julget pealehakkamist (12), positiivsust (11) ning töö planeerimist ja eesmärkide seadmist (11) (Tabel 15).

Tabel 16 Mida oled õppinud juhtkonnalt? (arv)

	Sagedus
koostöö tegemist	27
planeerimist	14
positiivsust	12
paberimajandust	7
konkreetsust, nõudlikkust	7
täpsust	6
seadma ja saavutama eesmäärke	5
iseseisvust	4
koolist tuleb avalikkusele jätta hea mulje	4
suhtlemist (lastevanematega)	4
ürituste korraldamist	3
kohusetundlikkust, vastutustunnet	3
asjaajamist	2
koolikultuuri tundmist	2
järjekindlust	2
distsipliini	2
esinemisoskust	2
tegutsemistuhinat, innovaatilist lähenemist	3
seadusandlust	2
juhtkonnal on jäigad arusaamad, on liiga kontrollivad	2
paindlikkust	1
rahulikkust	1
hindamist	1
ausust	1

Nii nagu teistelt kolleegidelt on nooremõpetajad ka juhtkonnalt õppinud kõige rohkem seda, kui oluline on teha koostööd (27). Samuti nimetati üle kümne korra planeerimist (14) ja positiivsust (12) (Tabel 16).

Tabel 17 Mida oled õppinud lastelt/õpilastelt või nende kohta, keda õpetad? (arv)

	Sagedus
lapsed on erinevad ja neile tuleb läheneda individuaalselt	52
vajavad positiivset tähelepanu/tunnustust	12
õpilased on siirad/avatud	11
lapsed on toredad	9
mängulisust, lapsemeelsust, loovust	9
laste reaktsioon sõltub minu käitumisest	8
olen lapsi tundma õppinud	7
lapsed on targad ja andekad	7
lapsed on õpetanud mind asju nägema värske pilguga, positiivselt	7
ülesandeid ja reegleid tuleb arusaadavalt seletada	5
koostöö õnnestumise tagab vastastikune austus	4
oskan lapsi motiveerida	3
lapsi tuleb kuulata, tagasisidet anda	3
vajavad hoolivust	3
vajavad vaheldust	3
lapsed oskavad mind üllatada	2

valvsust ei tohi hetkekski kaotada	2
vajavad lemmiktegevuste kordamist	2
lapsi ei tohi sildistada/ kõik on tunnis võrdsed	2
lapsed on huvitava tunni eest tänulikud	2
sobin õpetajaks/kasvatajaks	1
õpilaste motiveerimine on kohati raske	1
ka probleemsetes lastes on alati positiivset, mida tunnustada	1
esialgu tuleb end kehtestada	1
lastele tuleb anda võimalus ise otsustada	1
vajavad palju liikumist	1
ei saa kõigile meeldida	1

Ülekaalukalt õppisid nooremõpetajad esimese tööaasta jooksul laste kohta seda, et nad on erinevad ja neile tuleb läheneda individuaalselt (52). Samuti leidsid nooremõpetajad, et õpilased vajavad tunnustust ja positiivset tähelepanu (12), on siirad, avatud (11) ja toredad (9). Nooremõpetajad ise õppisid lastelt mängulisust, lapsemeelsust ja loovust (9) (Tabel 17).

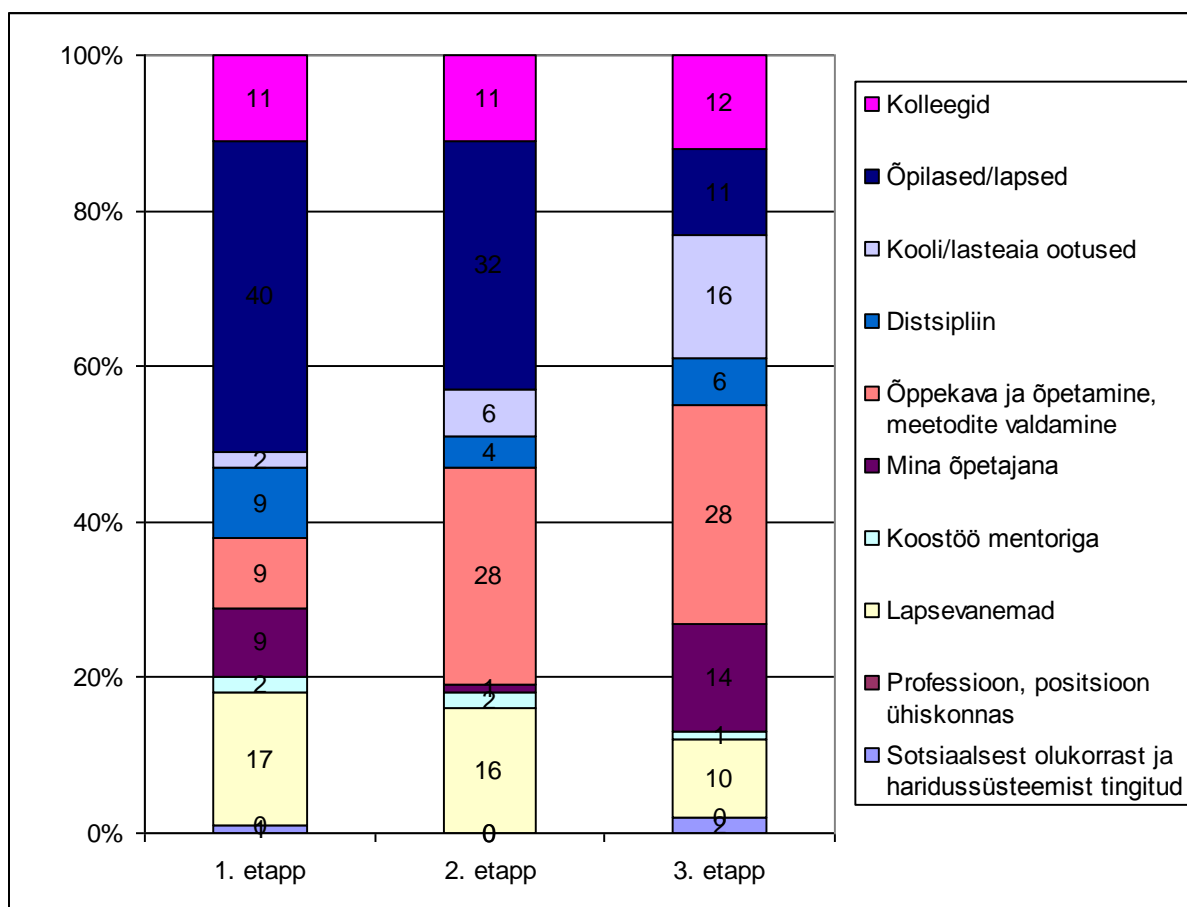
Tabel 18 Mida oled õppinud lastevanematelt või nende kohta? (arv)

	Sagedus
on koostööpartnerid	44
on erinevad	34
on abivalmid ja toredad	13
tuleb olla taktitundeline, ettevaatlik	6
kõik ei ole koostööaltid, ei tunne huvi oma laste käekäigu vastu	6
ei ole piisavalt oma laste tegemistega seotud	5
tahavad oma lastele head	5
lastevanematega suhtluses tuleb näidata üles aktiivsust	5
peavad teadma, et õpetaja annab oma parima	3
õpilaste probleemide taga on sageli kodune olukord, probleemsete laste vanemad pole koostööaltid	3
lastevanematega tuleb avatult kõigest rääkida	3
lastevanematel on oma hirmud ja mured	2
olen õppinud toime tulema ärritunud lastevanematega	1
ei tohi laskuda sõbra/sõbranna tasandile	1
alahindavad vahest oma laste võimekust	1
tuleb jääda rahulikuks	1
mõned arvavad, et lasteaed kasvatab nende lapsi nende asemel	1

Ka lastevanemate puhul õppisid nooremõpetajad enim seda, et neid tuleb pidada koostööpartneriks oma töös (44). Samuti oli suhteliselt palju (35) neid, kes märkisid, et lastevanemad on erinevad: mõned on abivalmid ja toredad (märgiti 13 korda), teistega tuleb olla taktitundeline ja ettevaatlik (mainiti 6 korda). Samuti pole sugugi kõik vanemad alati koostööaltid ega tunne ise huvi oma laste käekäigu vastu (6) (Tabel 18).

Nooremõpetajate kordaminekud, probleemid ja soovid moodulite lõikes

Teemal „Minu suuremad kordaminekud esimesel veerandil olid...“ kirjutasid esimesel kahel etapil kõik nooremõpetajad. Kolmandal etapil kasutati mõne grupi puhul eelmise aasta ankeeti, kus vastavasisuline küsimus puudus ning seetõttu on veidi suuremas ülekaalus lasteaedades töötavad nooremõpetajad (sest sellistes gruppides kasutati enam uuendatud ankeete).

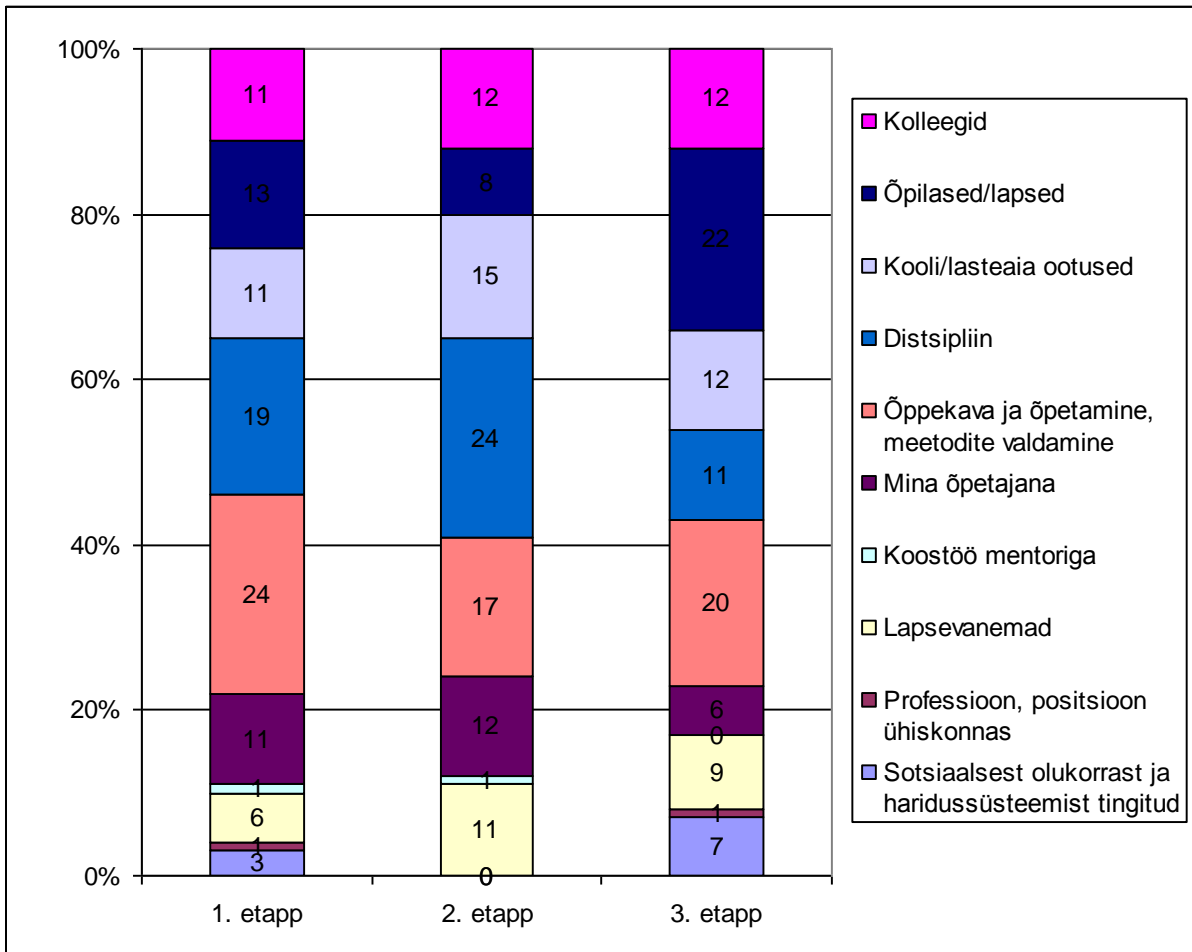
Joonis 84 Nooremõpetaja suurimad kordaminekud (%)

Esimesel moodulil olid kordaminekute seas ülekaalus need, mis olid seotud õpilastega (40%), peamiselt pidasid nooremõpetajad siinkohal silmas õpilastega hea kontakti loomist. (avatud küsimuste vastuste esialgse kategoriseerimise tulemused on ära toodud lisas 2 tabelis 32). Järgmistel semestritel vähenes sellealaste kordaminekute osakaal, ilmselt peamiselt just seetõttu, et hea kontakt õpilastega oli juba loodud. Samuti peeti üpris oluliseks kordaminekuid, mis on seotud lastevanematega (17%) ja kolleegidega (11%). Ka nende üldnimetajate alla on koondatud peamiselt kordaminekud, mis on seotud heade suhete loomisega.

Teise mooduli puhul on endiselt suurim osakaal õpilaste/lastega seotud kordaminekutel (32%), kuid pea sama palju (28%) mainiti ka õppekava ja õpetamise ning meetodite valdamisega seotud kordaminekuid. Selle ühisnimetaja alla on koondatud huvitavate tundide/tegevuste läbiviimine, uute meetodite kasutamine jne. Endiselt on olulisel kohal lastevanematega seotud kordaminekud (16%).

Kolmandal moodulil nimetati enim õppekava ja õpetamise ning meetodite valdamisega seotud kordaminekuid (28%). Millele järgnes kooli/lasteaia ootustele vastamine (16%), siia kuulub näiteks juhtkonna positiivne tagasiside, ja kategooria mina õpetajana (14%), mille alla koondati näiteks eneseanalüüsi edukas teostamine, töö osav planeerimine ning enesekindlamaks muutumine.

Erinevate kategooriate olulisemaks ja ebaolulisemaks muutumine on kujutatud lisas 2 joonisel 90.

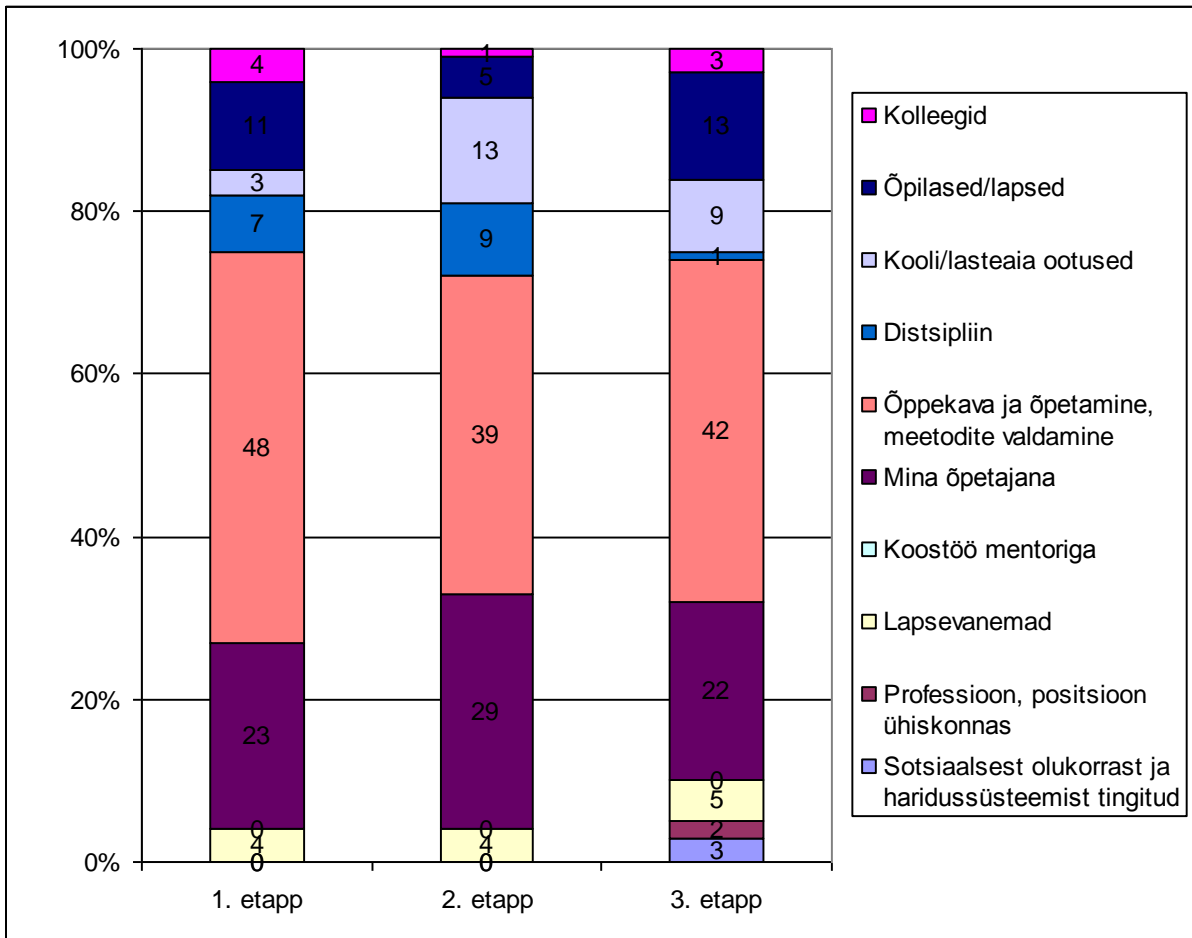
Joonis 85 Nooremõpetaja suurimad tööalased probleemid (%)

Esimesel moodulil valmistas nooremõpetajatele enim muret õppekava ja õpetamine ning meetodite valdamine (24%). Siinkohal oli probleemiks näiteks huvitava ja arendava tunni andmine, töö planeerimine jms. (Tööalaste probleemide esialgne kodeerimine on esitatud lisas 2 tabelis 33). Samuti oli suhteliselt palju probleeme distsipliiniga (19%). Ülejäänud kategooriatest on raske mõnd esile tõsta.

Teise mooduli raames samale küsimusele vastates nimetasid nooremõpetajad kõige sagedamini probleemina distsipliini, mis valmistas peavalu pea veerandile vastanutest. Õppekava, õpetamist ja meetodite valdamist nimetas probleemina 17% respondentidest. 15%-le vastajatest valmistasid raskusi kooli/lasteaia ootused (siia alla on koondatud näiteks olukorrad, kus nooremõpetajal oli liiga palju töökohustusi või probleeme paberitöös).

Kolmanda mooduli puhul oli enim probleeme seotud õpilaste/lastega (22%). See kategooria hõlmab käitumisraskustega õpilasi, konflikte õpilastega, õppetöös mahajäävaid õpilasi, laste kohanemis- ja terviseprobleeme jne. 20% juhtudest oli endiselt raskusi seoses õppekava ja õpetamise ning meetodite valdamisega.

Muutused kategooriate suhtelises tähtsuses nooremõpetajate jaoks on moodulite lõikes ära toodud lisas 2 joonisel 91.

Joonis 86 Nooremõpetaja soovib/loodab, et järgmisel veerandil suudab rohkem tegeleda... (%)

Kõigil moodulitel sooviti edaspidi tegeleda rohkem õppekava ja õpetamise ning meetodite valdamise kategooria alla koonduvate tegevustega (1. moodul- 48%, 2. moodul- 39%, 3. moodul 42%). Siia hulka kuulub eelkõige huvitavate tundide andmine ning soov uusi meetodeid rakendada (täielik nimekiri esialgselt kodeerimisest soovide puhul on lisas 2 tabelis 34). Samuti ei muutunud kategooria, mida teiseks oluliseks peeti: „Mina õpetajana“ (1. moodul- 23%, 2. moodul- 29%, 3. moodul- 22%). Noored õpetajad soovisid end arendada, õppida uusi asju ning tegeleda eneseanalüüsiga.

Erinevate kategooriate olulisuse muutumine moodulite lõikes soovide ja lootuste puhul on ära toodud lisas 2 joonisel 92).

2. Mentorite küsitlus

Nagu igal aastal viidi kaks korda aasta jooksul läbi ankeetküsitlus ka mentorkoolitust läbinute hulgas.

Paraku esines sel aastal ankeediga mitmeid probleeme. Korraldusliku poole pealt muudab analüüsi keeruliseks see, et grupiti kasutati ankeedi erinevaid versioone, milledest ühes oli oluliselt vähem küsimusi kui teises. Samuti tagastasid ankeedi täitmise teisel korral ankeedi vaid väga üksikud Tartus programmi läbinud mentorid, mistõttu on etappidevaheline võrdlemine mõnevõrra problemaatiline.

Lisaks sellele jätsid suhteliselt paljud respondendid suure osa ankeedist täitmata kuna neil puudus juhendatav ja juhendamiskogemus, millele toetudes küsimustele vastata. Ilmselt peaks edaspidi kaaluma mentorite ankeedi kohandamist selliselt, et ka need, kellel käesoleval aastal juhendatav puudub, saaksid küsimustele vastata.

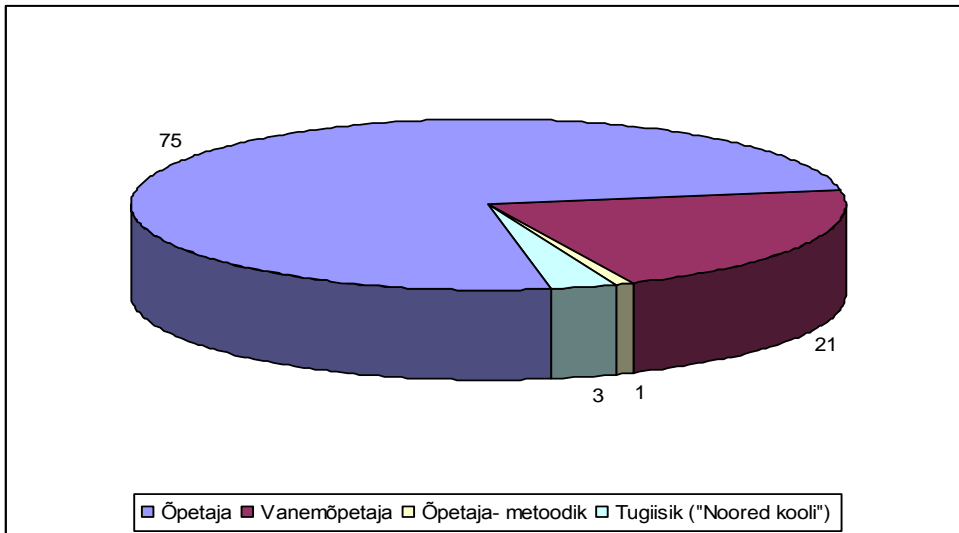
Mentorite üldandmed

Kokku täitsid kahel etapil ankeete 107 mentorit. Neist 70% läbisid programmi Tallinnas ning 30% Tartus. Pooled respondentidest töötasid lasteaedades ning pooled koolides. Sooliselt olid suures ülekaalus naised: 98% respondentidest olid naised ja 2% mehed. Vastajate keskmine vanus oli 41,7 aastat. Kõige noorem respondent oli 26 ning vanim 65 aastane. Ligi pooled respondentidest olid lõpetanud Tallinna Ülikooli (46%). Neile järgnesid peaaegu võrdse osakaaluga Tallinna Pedagoogiline Seminar (17%) ja Tartu Ülikool (16%). (Tabel 19).

Tabel 19 Mentorite poolt lõpetatud kõrgkoolid (%)

	Sagedus	Osakaal
Tallinna Pedagoogiline Instituut/Tallinna Ülikool	51	46
Tallinna Pedagoogiline Seminar	19	17
Tartu Ülikool	18	16
TLÜ Rakvere Kolledž	7	6
Tartu Õpetajate Seminar	5	5
Eesti Maaülikool	4	4
Tallinna Tehnikaülikool	2	2
Majanduskool	1	1
Virumaa Kõrgkool	1	1
Tartu Ülikooli Pärnu Kolledž	1	1
Sankt- Peterburgi Pedagoogiline Instituut	1	1
Kokku	110	100

Nagu nooremõpetajategi puhul oli mentorite seas enim koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppinuid (44), kellele järgnesid klassiõpetajad, keda oli 12 (erialade täpsem jaotus on ära toodud lisas 1 tabelis 31).

Joonis 87 Mentorite ametijärk (%)

Kolmveerand mentorkoolitust läbinutest olid ametijärgu poolest õpetajad, 21% vanemõpetajad ning 1% õpetaja- metoodikud. Neljandat varianti „tugiisik“ ei olnud ankeedis esitatud, samas mitmed respondendid märkisid selle ise vastava küsimuse juurde, seega on see ka joonisel 87 ära toodud.

Mentorkoolitust läbinud õpetajate keskmine tööstaaž on käesoleva uuringu kohaselt 17, 9 aastat. Kõige väiksem töökogemus on 2 aastat ja kõige pikem 65 aastat. Keskmine juhendamiskogemus oli umbes 3 aastat (minimaalne 0 ja maksimaalne 30). Mentorikogemust oli keskmiselt 0, 3 aastat (minimaalne 0 ja maksimaalne 6).

Mentorite hinnang oma tegevusele

Tabel 20 Hinnang oma tegevusele mentorina (1- Üldse mitte tähtis; 5- väga tähtis/ 1- Üldse ei oska/suuda; 5- Oskan/suudan väga hästi, keskmine)

	Sügis		Kevad	
	Vajalikkus	Oskus	Vajalikkus	Oskus
Tunnustada seatud eesmärkide saavutamisel ja soovitatavate oskuste, vilumuste jne. kujundamisel	4,9	4,1	4,7	4,3
Anda tagasisidet nooremõpetaja tegevuste ja nende tulemuste kohta	4,8	3,7	4,6	4
Toetada nooremõpetaja kohanemist kool-/lasteaia kultuuri ja töökorraldusega	4,8	4,1	4,3	3,9
Suunata nooremõpetajat oma tegevust reflekteerima ja analüüsima	4,7	3,4	4,7	4,5
Olla ise oma tegevusega eeskujuks	4,7	3,9	4,5	4,4
Toetada eesmärkide seadmist ja põhimõtete teadvustamist	4,6	3,7	4,6	4,1
Pakkuda nooremõpetajale kutseasta jooksul pidevat tuge seatud eesmärkide saavutamisel ja põhimõtetest kinnipidamisel	4,6	3,8	4,8	4,5
Toetada nooremõpetajat kutseasta läbimiseks vajaliku kutseoskustel põhineva arengukava koostamisel	4,5	3,2	4,6	4,2
Küllastada nooremõpetaja tunde ja viia läbi tunnianalüüsi	4,5	3,9	4,5	4
Dokumenteerida oma tegevust mentorina	4,3	3,1	4,7	3,8

Enne tegevuste vajalikkuse ja oskuste analüüsi juurde asumist tuleks ära märkida, et kui sügisel täitsid vastavaid küsimustikke kõik mentorprogrammis osalenud, siis kevadel

peegeldavad hinnangud valdavalt Tallinnas programmi läbinute hinnanguid, kuna Tartus programmi läbinud suures osas ankeete ei täitnud või ei tagastanud.

Kõige vajalikumaks peeti sügisel nooremõpetaja tunnustamist (4,9), tagasiside andmist (4, 8) ja nooremõpetaja toetamist kohanemisel kooli-/lasteaia kultuuri ja töökorraldusega (4,8). Kõige ebavajalikumaks peeti sügisel oma tegevuse dokumenteerimist mentorina (4,3).

Kevadel anti kõige kõrgemaid hinnanguid nooremõpetajale pideva toe pakkumist kogu kutseaasta vältel (4,8), nooremõpetaja tunnustamist (4,7), oma tegevuse dokumenteerimist (4, 7) ja nooremõpetaja suunamist oma tegevuse refleksioonile ja analüüsile (4,7). Madalaimad hinnangud anti vajalikkuse osas nooremõpetaja kohanemise toetamisele (4,3).

Hinnang tegevuste vajalikkusele muutus aasta jooksul üpris vähe. Suuremad muutused olid näiteks väite „Toetada nooremõpetaja kohanemist kooli-/lasteaia kultuuri ja töökorraldusega“, mida sügisel peeti mõnevõrra olulisemaks kui kevadel (Sügis- 4,8; Kevad- 4,3). Seda muutust saab aga võibolla seletada asjaoluga, et kohanemine uues asutuses on olulise teemana õhus just õppeaasta alguses, mistõttu seda võidi siis ka olulisemaks hinnata. Samuti on suurem erinevus väite „Dokumenteerida oma tegevust mentorina“ osas, mida hinnati kevadel olulisemaks kui sügisel (Sügis- 4,3; Kevad- 4,7) (Tabel 20).

Samas on keskmiste hinnangute erinevused niivõrd väikesed ja hinnangud ise nii kõrged, et üldjoontes võib öelda, et mentorid pidasid üpris vajalikuks kõiki tegevusi, mille kohta küsiti.

Sügisel hindasid mentorid oma oskusi kõige paremaks nooremõpetaja tunnustamises (4,1) ja nooremõpetaja kohanemise toetamises (4,1).

Kevadel arvasid mentorid, et oskavad kõige paremini nooremõpetajaid suunata oma tegevust reflekteerima ja analüüsima (4,5) ja toetada nooremõpetajaid püsivalt läbi kutseaasta seatud eesmärkide saavutamisel ja põhimõtetest kinnipidamisel (4,5). Samade väidete osas ilmnas ka kõige märkimisväärsem keskmiste muutus (Tabel 20).

Analüüsis uuriti ka seda, milliste tegevuste osas on kõige suuremad erinevused vajalikkusele ja oskustele antud hinnangute osas: mentorid peavad tegevust küll vajalikuks, aga arvavad, et ei oska seda eriti hästi teha. Hinnangute erinevused on ära toodud lisas 3 tabelis 35. Üldiselt paistab silma, et sügisel olid erinevused vajalikkusele ja oskustele antud hinnangute vahel suuremad kui kevadel.

Sügisel olid kõige suuremad lahknevused järgmiste tegevuste osas: „Toetada nooremõpetajat kutseaasta läbimiseks vajaliku kutseoskustel põhineva arengukava koostamisel“, „Suunata nooremõpetajat oma tegevust reflekteerima ja analüüsima“ ja „Dokumenteerida oma tegevust mentorina“. Kevadel olid suurimad hinnangute lahknevused väidete „Anda tagasisidet nooremõpetaja tegevuste ja nende tulemuste kohta“ ja „Dokumenteerida oma tegevust mentorina“ (Lisa 3, tabel 35).

Mentori hinnang nooremõpetajale

Avatud küsimustele vastasid väga vähesed mentorid. Osadel juhtudel põhjendati seda sellega, et juhendatavat polnud.

Mentorid pidasid kõige enam nooremõpetaja peamiseks edusammuks enesekindluse leidmist. Samuti tunnustati hea kontakti loomist laste ja vanematega (Tabel 21).

Tabel 21 Millised olid nooremõpetaja põhilised edusammud esimesel tööaastal? (arv)

	Sagedus
enesekindluse leidmine	7
hea kontakt laste ja vanematega	6
julgus abi otsida ja küsida	3
eneseanalüüsi oskus	3
kohanemine uue töökohaga	2
orienteerumine õppematerjalides	2
dokumentatsioon	2
plaanide koostamine	1
distsipliiniprobleemidega toimetulek	1
tegevuste huvitav läbiviimine	1
aktiivne osalemine lasteaia töös	1

Mentorid leidsid, et nooremõpetajal oleks arenguruumi fantaasierikkamas tegevuste väljamõtlemises. Samuti mainiti mitmetel kordadel puudujääke eesmärkide püstitamise ja töö planeerimise juures (Tabel 22).

Tabel 22 Millises osas on nooremõpetajal veel arenguruumi? (arv)

	Sagedus
tegevuste väljamõtlemine	5
eesmärkide püstitamine	4
töö planeerimine	4
olla julgem/enesekindlam	3
lastevanematega suhtlemises	3
distsipliini küsimustes	2
kolleegidega suhtlemises/koostöös	2
aja planeerimises	2
dokumentatsioon	2
metodite valdamine	1
lapsele iseseisva töötamise võimaluse andmine	1
eluliste näitematerjalide toomine lastele	1
oma töö analüüsimine	1
õppimine läbi mängu	1

Paljud mentorid arvasid, et nooremõpetaja saab hakkama või tema valmisolek on hea. Samas leidis ka neid, kes leidsid, et nooremõpetaja vajab veel nõuandeid (Tabel 23).

Tabel 23 Kuidas Te hindate nooremõpetaja valmisolekut tegutseda iseseisvalt õpetajana? (arv)

	Sagedus
saab hakkama	10
valmisolek on hea	8
vajab veel nõuandeid, peaks olema endas kindlam	6
on väga püüdlük ja õppimisvõimeline	2
rahuldavaks	1
peaks asuma erialast haridust omandama	1

Kõige sagedamini mainisid mentorid, et ülikoolide ettevalmistuses napib praktikat. Samuti mainisid mitmed mentorid, et nende juhendatav ei oma erialast haridust või alles omandab seda (Tabel 24).

Tabel 24 Millistes valdkondades peate nooremõpetaja ülikoolipoolset ettevalmistust ebapiisavaks? (arv)

	Sagedus
vähene praktikat	4
nooremõpetajal pole erialast ettevalmistust	3
nooremõpetaja alles omandab haridust	3
planeerimine ja eesmärkide seadmine	3
arenguveestluste läbiviimine	1
eneseanalüüs	1
õppekavade koostamine ja täiendamine	1
tegelemine erinevas eas lastega	1

Mentori tegevus

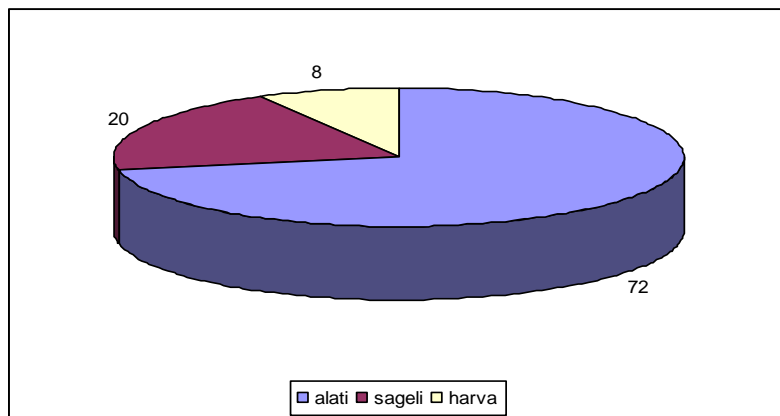
Keskmiselt kulutasid mentorid oma tegevusele 2,6 tundi nädalas. Kõige vähem kulutati tundi ja kõige rohkem 15 tundi.

Etappide lõikes külastasid mentorid keskmiselt kõige rohkem tunde või tegevusi teisel ja kolmandal etapil. Kõige vähem külastusi jäi 4. etappi (1,4) (Tabel 25). Samas on keskmine külastuste arv etappide lõikes suhteliselt väikeste erinevustega, mis koos väikese vastajate arvuga võib tingida selle, et esitatud erinevused tegelikult märkimisväärsed ei ole.

Tabel 25 Nooremõpetaja tundide külastused kutse aasta raames (keskmine)

I etapp	1,9
II etapp	2,3
III etapp	2,2
IV etapp	1,4

Suurem osa mentoreid ütles, et alati pärast tunni või tegevuse külastamist toimus ka analüüs (alati- 72%). Viiendik mentoreid ütles, et analüüs järgnes vaatlusele sageli ning 8%, et arutelu järgnes harva (Joonis 88). Keskmiselt toimus mentorite sõnul aasta jooksul 6 tunni analüüsi. Suurem osa mentoreid viis koos nooremõpetajaga tunni või tegevuse analüüsi läbi vahetult peale vaatust või mõlemale sobival kokkulepitud ajal.

Joonis 88 Tunni/tegevuse vaatlusele järgnes arutelu... (%) (N=25)

Üle poolte mentoritest ütles, et arenguestlused toimusid nooremõpetajaga vastavalt vajadusele. Viiendik viis arenguestlusi läbi mõne etapi lõpul ning viiendik kõigi etappide lõpus (N=20).

Teiste koostöövormidena nimetasid paljud mentorid lühemaid vestlusi nooremõpetajaga. Samuti mainiti ühiselt ürituste korraldamist ja vaba aja veetmist. Mentorid soovitasid nooremõpetajatele ka erialast kirjandust ning suunasid neid teiste õpetajate tunde vaatlema.

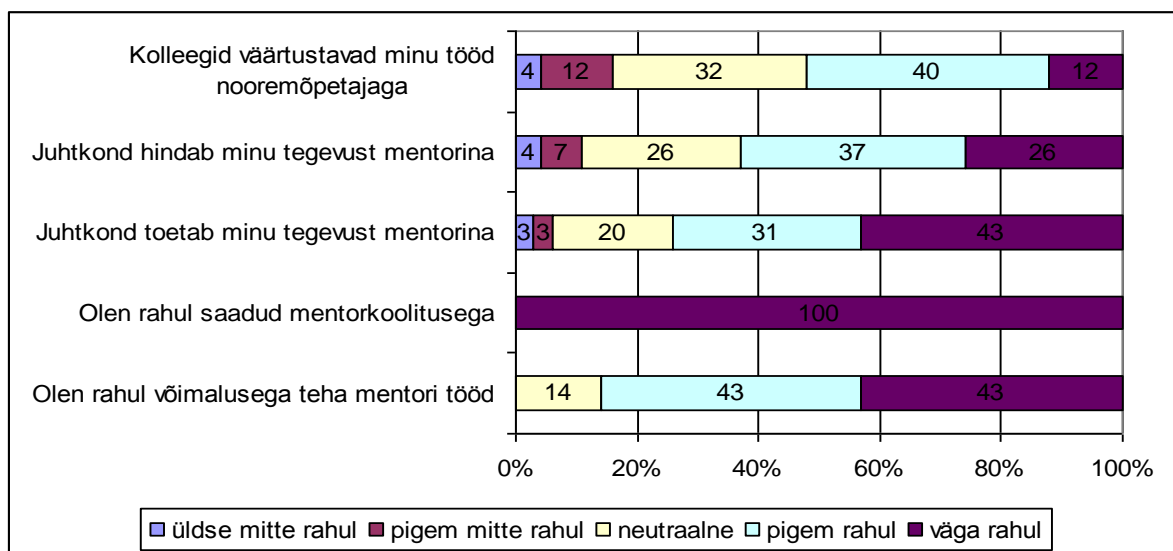
Motivatsioon ja toetus mentorina tegutsemisele

Valdav enamus (83%) koolidest või lasteaedadest ei leidnud võimalust mentori tööd tasustada ega koormus vähendada. Samuti näis, et sagedamini tasustati või võeti koormust vähemaks neil mentoritel, kes ise olid asutuses juhtivamal kohal (nt. juhataja asetäitja või juhataja). Populaarsem viis mentori töö tunnustamiseks oli lisatasu maksmine, vähem käsitleti mentorlust täiendava tunnikoormusena.

Tabel 26 Mis motiveeris olema mentor?

	Sagedus	Osakaal
professionaalse arengu vajadus	32	43
kogemuste jagamise vajadus	21	28
missioonitunne	5	7
suhtlemisvajadus	5	7
kohusetunne	6	8
vastutustunne	3	4
täiendav töötasu	2	3
hirm keelduda lisaülesandest	1	1
Kokku	75	100

Suurim osa vastajatest (43%) hakkas mentoriks kuna soovis end professionaalses plaanis arendada. Samuti tundsid tulevased mentorid vajadust oma kogemus jagada (28%). Mõned õpetajad hakkasid mentoriks kohusetundest (8%), suhtlemisvajadusest või missioonitundest (7%). Vähesemaid motiveeris vastutustunne, täiendav töötasu või hirm lisaülesannetest keelduda (Tabel 26).

Joonis 89 Toetus ja rahulolu (%)

Kõik mentorid, kes kevadel küsimustikku täitsid, olid väga rahul saadud mentorikoolitusega. Suurem osa oli rahul ka võimalusega teha mentori tööd (väga rahul ja pigem rahul kokku 86%) (Joonis 89).

Enamasti tunti juhtkonna toetust oma tegevusele mentorina: 43% olid sellega väga rahul ning 31% pigem rahul. Samas leidis ka neid, kes polnud saadud toetusega pigem või üldse mitte rahul (kokku 6%). Seda, et juhtkond mentori tegevust hindab tundis veidi väiksem hulk respondente. Vaid veerand olid toetusega väga rahul, 37% olid pigem rahul. Üldse või pigem mitte rahul olijaid oli kokku 11% (Joonis 89).

Mentorite hinnang sellele, kuidas kolleegid nende tegevust väärtustavad, on veel madalam. Napilt üle poolte (52%) on kolleegidepoolse toetusega rahul. 16% ei arva, et kolleegide nende tegevust väärtustavad (Joonis 89).

Probleemid ja ettepanekud

Kõige enam valmistas mentoritele probleeme aja leidmine oma kohustuste täitmiseks. Samuti ei tundnud mentorid end eriti kindlalt tagasiside andmises, hinnangutevabalt tegevuste kirjeldamises ning leidsid, et neil oli liiga vähe teadmisi ja kogemusi (Tabel 27).

Tabel 27 Millised olid põhilised probleemid mentori töös? (arv)

	Sagedus
aja leidmine	13
tagasiside andmine	4
esialgne teadmiste ja kogemuste puudus	3
hinnangutevaba tegevuse kirjeldamine	3
suunata, mitte anda valmis lahendusi	2
kuulamisoskus	2
esialgne teadmatus oma kohustustest	2
töötamine eri hoonetes	1
kollektiiv ei arvestanud sellega, et meeskonnas on algaja	1
nooremõpetaja puudus sageli	1
Kokku	32

Tabelis 28 on ettepanekud, mille mentorid esitasid kutseaasta tegevuste täiendamiseks või muutmiseks. Mentori juhendmaterjalide muutmiseks tehti vaid üks ettepanek: anda konkreetsemaid ülesandeid koduseks tööks.

Tabel 28 Soovitused kutseaasta tegevuste täiendamiseks või muutmiseks? (arv)

	Sagedus
võiks kaasata ka kooli juhtkonna	2
mentor ja nooremõpetaja ei peaks olema juhtkonna poolt üksteisele määratud	1
esimesel aastal võiks algajal õpetajal olema väiksem koormus aga täispalk, et ta saaks rahulikult kohaneda, motivatsiooni kaotamata	1
koolitus võiks alata varem, et saaks hakata planeerima	1
võiks rõhutada noortele õpetajatele dokumentatsiooni tähtsust ja kohusetunnet selles osas	1
mentoriks olemine võiks olla arvestatud põhikoormuse sisse	1
mentorlus võiks olla arvatud põhikoormuse sisse	1
mentorlus võiks olla rahaliselt tasustatav	1
noored kolleegid vajavad tuge ka peale esimest tööaastat	1

kokkusaamised võiksid olla piirkondlikud	1
rohkem asjalikku juttu, vähem tugigruppi	1
rohkem praktikat juba õppeaastatel	1
nooremõpetaja tegevuse kohta kutseaasta raames võiks anda tagasisidet ka kooli	1

Kokkuvõte

Kutseaasta rakendamine ja arendamine on pidev protsess, kus teevad koostööd Tallinna Ülikooli, Tartu Ülikooli õppejõud, spetsialistid ning HTMi esindajad. Siin on oluline järjepidevus ja vastastikune võrdlemine ning ühisarengute kavandamine. Kutseaasta peaks sisulises mõttes saama õpetajahariduse loomulikuks integreeritud osaks.

2008. aasta, IV etapi, seiretulemustele toetudes analüüsi kutseaasta ekspertide kokkusaamisel järgmisi ettepanekuid:

- kutseaasta eesmärgid, korraldus ja tegevusi puudutav info tuleks muuta erinevatele sihtgruppidele veelgi selgemaks: mentorid, nooremõpetajad, koolijuhid
- mentori töö põhimõtteid ja töö korraldust tuleb tutvustada koolijuhtide koolituses, erinevatel seminaridel ja koolijuhtide ühenduse kokkusaamistel
- kutseaasta arendustegevused peavad ülikoolide vahel olema kooskõlas, kutseaasta ekspertgrupi kokkusaamised peaksid toimuma vähemalt kaks korda aastas
- esmaõppe õppejõudude tuleb informeerida kutseaasta arendustegevustes ja tutvustada seire tulemusi
- kavandada algajatele õpetajatele jätkukoolitusi, kus töö oma professionaalse arenguga jätkub ja arengumapi koostamine oleks pidev.

Mainitud ettepanekud on paljuski seotud kutseaasta sisulisema integreerimisega haridussüsteemi tervikuna. Selleks on astunud mitmeid samme. Kutseaasta eesmärkide ja tegevuste tutvustamine toimus oktoobris 2008, kui Eestis toimus Euroopa komisjoni õpetajahariduse töörühma koosolek ning Põhjamaade kutseaasta võrgustiku konverents *Algajate õpetajate toetusprogrammide rakendamine Põhja-Euroopas: väljakutsed ja võimalused*. Selle konverentsi üks peamisi eesmärgid oli teha vahekokkuvõtte kutseaasta rakendamisest Eestis ja võrrelda seda Põhjamaade algatustega, arutleda riiklikult ja rahvusvaheliselt laiemal kuulajaskonnaga õpetajate professionaalse arengu toetamise vajaduste ja võimaluste üle, keskendudes esimese aasta probleemidele ja väljakutsetele. Konverentsil oli ~180 osavõtjat, algajad õpetajad, mentorid, koolijuhid, ülikoolide õppejõud ja korraldajad. Lisaks osalesid Põhjamaade võrgustiku esindajad (Newly Qualified Teachers in Northern Europe – Research and Development Network, NQTNE) ja algajate õpetajate tugiprogrammide rakendajad Norras (30) ja Rootsis (8). Lisaks osalesid konverentsi ühel plenaaristungil Euroopa komisjoni õpetajahariduse klasti korraldatud õppeseminari osalejad (kokku 12 riigi esindajad). Konverentsi kokkuvõtte võib jagada kahte ossa, tagasivaade tehtule ja sellele hinnangu andmine ning tulevikusihtide seadmine. Kokkuvõtvalt tõdeti, et kutseaasta programm on Eestis käivitunud ja hästi vastu võetud. Põhjamaade kontekstis paistab Eesti selles osas positiivselt silma. Kutseaasta positiivsete külgedena toodi välja, et valdav osa noori õpetajaid peab seda vajalikuks, võimaldab noorte õpetajate võrgustike kujunemist ja “sunnib” algajat õpetajat refleksioonile ja enesehindamisele, mis on aluseks kutsealasele arengule.

Seega, kutseaasta eesmärkide selgitamine, erinevate osapoolte kaasamine, koolijuhtide informeerimine on olnud eelmise aasta olulisteks tegevusteks. Tugiprogrammi juhtide kokkusaamisel juunikuus 2009 arutati põhjalikult tugiprogrammi eesmärkide ja korralduse ühtlustamise teemal. Esmaõppe õppejõudude kaasamine on iga õpetajakoolituse asutuse sisemise arengu ja töökorralduse küsimus, loodetavasti tutvustatakse kutseaasta tegevusi nii

õpetajakoolituse üliõpilastele kui ka õppejõududele, järgmine samm on vajalike muudatuste sisseviimine õppekavadesse.

Veel ei ole kavandatud jätkukoolitusi 2.-3. õpetajatele, kuid õpetajate pidevarengut toetavate kursuste teema on arutelu all erinevates programmides.

Ühes ettepanekuks oli välja töötada algaja õpetaja esimese tööaasta analüüsimiseks uus metoodika, mis annaks enam võimalusi analüüsida põhjuseid ja seoseid. Täna on uus küsimustik välja töötatud. Selles on plokid, mis puudutavad õpetaja enesekohaseid uskumusi, õppimist ja koostööd organisatsioonis ning õpetaja enda õppimist puudutavad küsimused. Küsimuste abil püütakse saada rohkem tagasisidet ka esmaõppe kohta, et selle põhjal kavandada muudatusi õpetajate ettevalmistuses. Kutseaasta tugiprogrammi tegevuste ja mentorkoolituse kvaliteedi hindamine on kumbagi ülikooli enda ülesandeks.

Ettepanekud 2008/2009 kutseaasta seire põhjal on järgmised:

- pöörata esmaõppes rohkem tähelepanu tulevaste õpetajate enesekohaste uskumuste kujunemisele, mis eeldab sügavamat refleksiooni praktika perioodil, aga ka kursuste raames,
- info levik kutseaasta programmi kohta muuta selgemaks, sihtgruppidele suunitletuks (üliõpilane, algaja õpetaja, koolijuht, mentor)
- arengumapi koostamine muuta tugiprogrammi osaks, et see ei ole suurt lisa aega nõudev ja oleks toetatud teiste algajate õpetajate poolt.

Seire materjalide ja OECD õpetajauuringu TALIS andmete võrdlemine on üks võimalus analüüsida kutseaasta rakendumist võrdlevalt maailma teiste riikidega.

Lisa 1

Tabel 29 Nooremõpetajate jaotus lõpetatud erialade lõikes (arv)

	Sagedus
Koolieelse lasteasutuse õpetaja	53
Klassiõpetaja	26
Matemaatika	4
Kehakultuur	4
Eripedagoog- nõustaja	4
Ajalugu	4
Loodusteadused	4
Eesti keel ja kirjandus	3
Eesti keele kui võõrkeel ja kultuur	2
Muusika	2
Keemia	2
Saksa filoloogia	2
Psühholoogia	2
Maniküür- pediküür	2
Kunstiõpetus	1
Käsitöö ja kodundus	1
Vene ja slaavi filoloogia	1
Inglise keel	1
Eelkooli õpetaja	1
Füüsika	1
Bioloogia	1
Geoökoloogia	1
Rekreatsioonikorraldus	1
Sotsiaaltöö	1
Noorsootöö	1
Ettevõtlus ja ärijuhtimine	1
Maastikukaitse ja- hooldus	1
Õigusteadus	1
Ajakirjandus ja suhtekorraldus	1
Majandus	1
Keskkonnakorraldus	1
Ökoloogia ja elustiku kaitse	1
Sotsioloogia	1
Kokku	133

Tabel 30 Nooremõpetajate poolt õpetatavad ained (küsimus küsiti vaid koolis töötavate nooremõpetajate käest)

	Sagedus
klassiõpetaja	28
matemaatika	9
loodusõpetus	7
inglise keel	6
geograafia	6
bioloogia	6
ajalugu	5
ühiskonnaõpetus	5
kehaline kasvatus	4

eesti keel ja kirjandus	3
juuksuriteenus	3
kunstiõpetus	2
muusika	2
keemia	2
maniküür-pediküür	2
käsitöö ja kodundus	2
informaatika	2
vene keel ja kirjandus	1
füüsika	1
saksa keel	1
psühholoogia	1
majandus	1
meedia	1
inimeseõpetus	1
õigusõpetus	1

Tabel 31 Mentorite jaotus lõpetatud erialade lõikes (arv)

	Sagedus
koolieelse lasteasutuse õpetaja	44
klassiõpetaja	12
eesti keel ja kirjandus	4
rahvamajandus	3
käsitöö ja kunstiõpetus	2
eripedagoogika	2
inglise keel	2
kehaline kasvatus/liikumisõpetus	2
õigus	2
matemaatika/füüsika/informaatika õpetaja	2
saksa keel	2
loodusteadused	2
vene keel	1
ajalugu	1
organisatsioonikäitumine	1
ehitusinsener	1
tööõpetus	1
hariduse juhtimine	1
veterinaaria	1
agronoomia	1
keemia	1
inimeseõpetus	1
sotsiaaltöö	1
Kokku	90

Lisa 2

Tabel 32 Nooremõpetaja suurimad kordaminekud (arv)

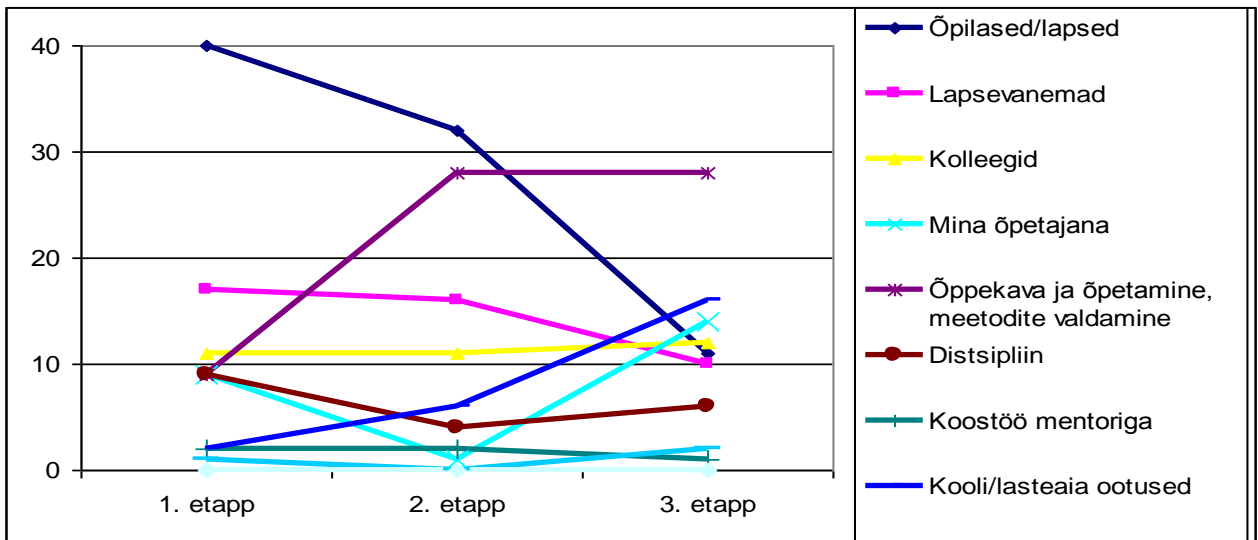
I moodul	Sagedus	II moodul	Sagedus	III moodul	Sagedus
edukas koostöö õpilastega	5	edukas koostöö õpilastega	3	õpitulemuste läbiviimine	1
lastevanematega sideme loomine	6	kollektiivi sisseelamine	9	koostöö kolleegidega/paarilisega	5
kollektiivi sisseelamine	2	koostöö lastevanematega	1	töö edukas planeerimine	1
distsipliini tagamine	1	õrituste läbiviimine	4	arenguvestlused	6
õrituste läbiviimine	6	töö edukas planeerimine	1	edukas koostöö õpilastega	6
õpilaste motiveerimine	0	sain hakkama	7	eneseanalüüs	5
enesekehtestamine	8	distsipliini tagamine	6	distsipliini saavutamine	5
laste kohanemine rühmaga	7	lastevanemate koosoleku korraldamine	5	õpilaste motiveerimine	5
ühtekuuluvustunde tekitamine	6	sain katsetada uusi meetodeid	5	koostöö lastevanematega	5
lastevanemate koosoleku korraldamine	5	reeglite ja eesmärkide paikanemine	4	lastevanemate kaasamine rühma töösse	4
töö edukas planeerimine	4	tundide ettevalmistamine	4	uute meetodite rakendamine	4
sain katsetada uusi meetodeid	4	koostöö mentoriga	3	enesekindlamaks muutumine	3
reeglite ja eesmärkide paikanemine	4	individuaalsete õppekavade koostamine	2	laste lugema õpetamine	2
uute meetodite rakendamine	3	arenguvestluste läbiviimine	2	tegevuste mängulisemaks ja huvitavamaks muutmine	4
sain hakkama	3	enesekehtestamine	1	rühmareeglite koostamine	2
koostöö mentoriga	2	juhtkonna positiivne hinnang	1	kutseaasta mapiga tegelemine	2
lastevanemate positiivne hinnang	2	laste kohanemine rühmaga	1	õpitulemuste paranemine ja õpilaste suur areng	2
arenguvestluste läbiviimine	2	lastevanemate positiivne hinnang	1	parem ajaplaneerimise oskus	2
liitklassi õpetajana hakkamasaamine	1			uue lapse vastuvõtmine rühma	1
juhtkonna positiivne hinnang	1			käitumisprobleemidele lahenduse leidmine	1
lastele turvalise mängukeskkonna loomine	1			tõise ja asjaliku õpikeskkonna kujundamine	1
individuaalsete õppekavade koostamine	1			teemamappide koostamine	1
mentori positiivne hinnang	1			konfliktide edukas lahendamine	1
				hea koostöö mentoriga	1
				rõõm oma igapäevast	1
				plaanitud eesmärkide saavutamine	1
				individuaalne lähenemine õpilastele	1

Tabel 33 Nooremõpetaja suurimad tööalased probleemid (arv)

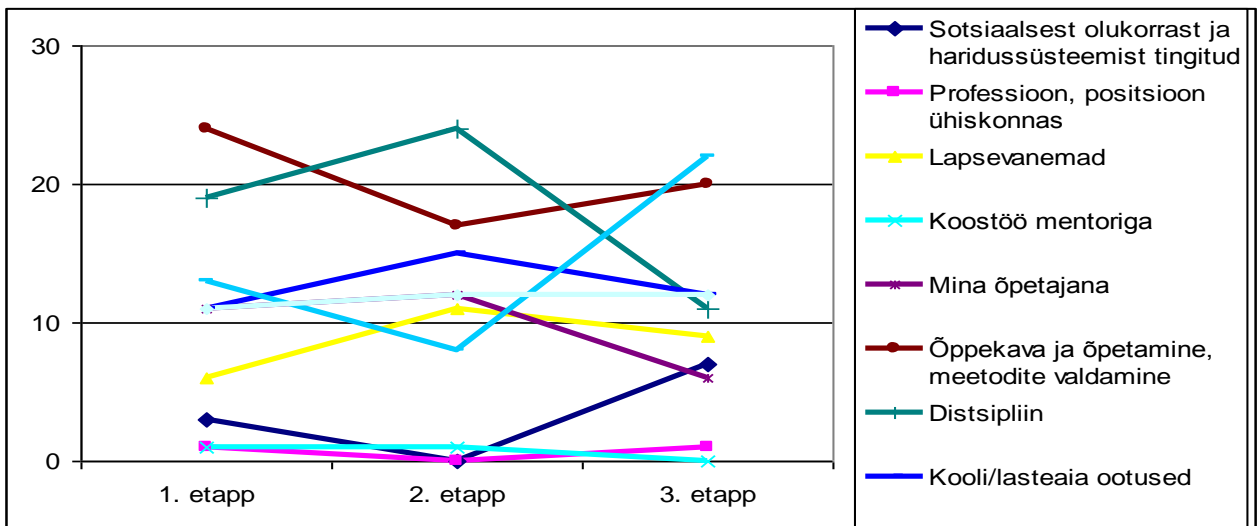
I moodul	Sagedus	II moodul	Sagedus	III moodul	Sagedus
distsipliiniprobleemid	27	distsipliiniprobleemid	25	suhted kolleegidega/ õpetaja-abiga	12
suhted kolleegidega/õpetaja-abiga	16	suhted kolleegidega/õpetaja-abiga	13	distsipliiniprobleemid	11
probleemsed õpilased	15	suhted lastevanematega	12	suhted lastevanematega	9
töö planeerimine	14	probleemsed õpilased	8	probleemsed õpilased	9
liiga palju kohustusi	10	enesekehtestamine/enesekindluse puudus	7	väsimus	7
suhted lastevanematega	8	töö planeerimine	7	õpilaste töölemotiveerimine	6
enesekehtestamine	7	kohanemine/kooli reeglite tundmaõppimine	6	õpilaste kehv õppeedukus	5
kogemuste puudus	6	liiga palju kohustusi	5	liiga palju kohustusi	4
palju paberimajandust	5	huvitava ja arendava tunni andmine	4	arenguestlus	4
positiivse õhkkonna loomine klassis	5	eneseanalüüs	4	positiivse õhkkonna loomine klassis	4
lastele individuaalne lähenemine	4	suhted juhtkonnaga	3	ajaplaneerimine	3
kohanemine/kooli reeglite tundmaõppimine	4	positiivse õhkkonna loomine klassis	3	ideede nappus	3
laste motiveerimine	4	palju paberimajandust	2	hindamine	2
huvitava ja arendava tunni andmine	3	lastele individuaalne lähenemine	1	õppematerjalide puudus	2
nimede meeldejäätmine	3	koostöö mentoriga	1	suhted juhtkonnaga	2
ajaplaneerimine	3	nimede meeldejäätmine	1	lapse terviseprobleem	2
klassijuhataja töö	2	lapsed pole iseseisvad	1	lastele individuaalne lähenemine	2
suhted juhtkonnaga	1	hindamine	1	enda terviseprobleemid	2
õppematerjalide puudus	1	kogemuste puudus	1	kogemuste puudus	2
tunniplaani koostamine	1	õppematerjalide puudus	1	koolipäevade lühendamine	1
eneseväljendus	1			eneseanalüüs	1
terviseprobleemid	1			eesmärkide püstitamine	1
koostöö mentoriga	1			klassijuhataja töö	1
				kohanemine uue rühmaga	1
				rühmas mittekohanev laps	1
				asutuse palgapoliitika	1
				tagasiside saamisega õpilastelt	1
				laste arengu hindamine	1
				erinevate ainevaldkondade seostamine	1
				uue õppematerjali edastamine	1

Tabel 34 Nooremõpetaja loodab/soovib, et järgmisel veerandil suudaks rohkem tegeleda... (arv)

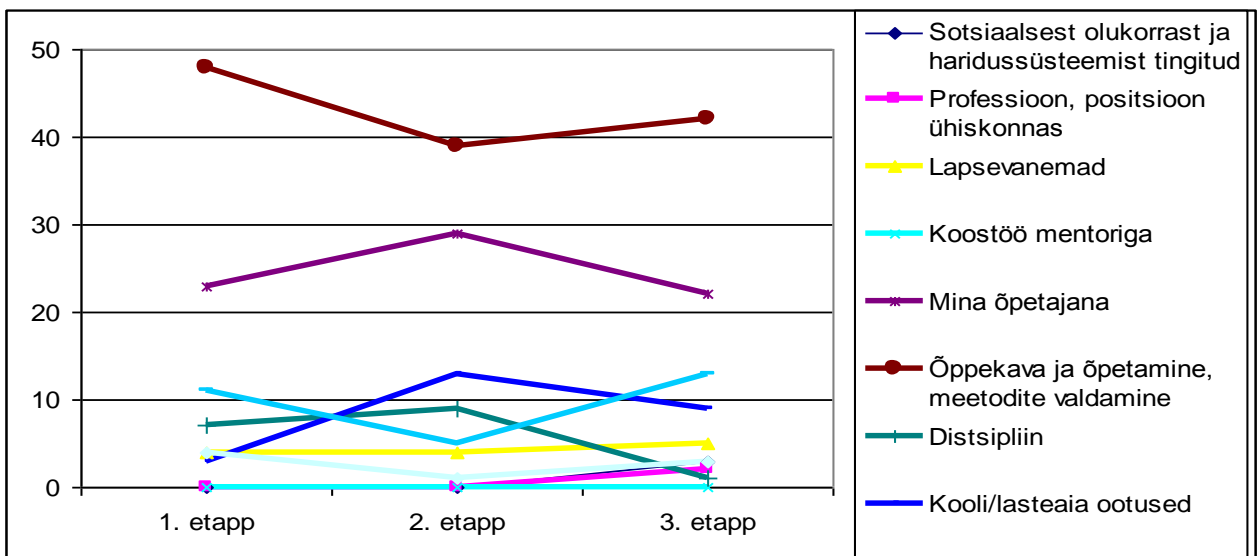
I moodul	Sagedus	II moodul	Sagedus	III moodul	Sagedus
tegeleda lastega/õpilastega individuaalselt	32	tegeleda lastega/õpilasega individuaalselt	20	tegeleda lastega/õpilasega individuaalselt	20
kasutada mitmekesisemaid töövõtteid	13	teha tunde/tegevusi huvitavamaks	11	eneseanalüüsiga	9
eneseanalüüsiga	12	eneseanalüüsiga	11	laste arengu hindamisega	7
ennast arendada	10	ennast arendada	9	teha tunde/tegevusi huvitavamaks	7
tegeleda distsipliiniprobleemidega	10	tegeleda distsipliiniprobleemidega	9	kasutada mitmekesisemaid töövõtteid	7
õpilaste/laste motiveerimisega	8	arenguestluste organiseerimisega	7	ennast arendada	6
oma tööd paremini planeerida	7	tegeleda klassivälise töö organiseerimisega	4	arenguestluste organiseerimisega	5
teha tunde/tegevusi huvitavamaks	7	tegeleda lastevanematega	4	tegeleda lastevanematega	5
kolleegidega koostöö arendamisega	5	õpilaste/laste motiveerimisega	4	eksami valinud õpilastega	4
tegeleda lastevanematega	5	kasutada mitmekesisemaid töövõtteid	4	eneseanalüüsiga	4
tegeleda klassivälise töö organiseerimisega	4	oma tööd paremini planeerida	3	oma tööd paremini planeerida	4
ainega	4	eesmärkide seadmisega	3	õpilaste/laste motiveerimisega	4
aidata nõrgemaid lapsi järgi	3	leida aega enda jaoks	2	kolleegidega koostöö arendamisega	3
paberitööga	3	edukamalt aega planeerida	2	ainega	3
leida enesekindlust	3	paberitööga	2	tegeleda klassivälise töö organiseerimisega	3
õppida õpilasi tundma/ jätta meelde õpilaste nimed	3	enda motivatsiooniprobleemidega	1	rühmakeskkonna ümberkujundamisega	2
leida aega enda jaoks	2	tekitada klassis tekuuluvustunnet	1	õppida õpilasi tundma/ jätta meelde õpilaste nimed	2
tekitada klassis ühtekuuluvustunnet	1	õppematerjalide koostamisega	1	mapi valmissaamisega	2
õppematerjalide koostamisega	1	ainega	1	leida aega enda jaoks	2
eesmärkide seadmisega	1	enesekehtestamisega	1	õppematerjalide koostamisega	2
enda liigse emotsionaalsusega	1	kolleegidega koostöö arendamisega	1	teiste õpetajate tundide vaatlemisega	1
kooli maine kujundamisega	1	enda liigse emotsionaalsusega	1	eesmärkide seadmisega	1
teiste õpetajate tundide vaatlemisega	1			paberitööga	1
edukamalt aega planeerida	1			tegeleda distsipliiniprobleemidega	1
enesekehtestamisega	1			tunni õhkkonna parandamisega	1
tunni eesmärkide sõnastamisega	1			laste arengu hindamisega	1
arenguestluste organiseerimisega	1			edukamalt aega planeerida	1

Joonis 90 Nooremõpetajate kordaminekute valdkondade põhine tähtsuse muutumine kutseasta jooksul (%)

Joonis 91 Nooremõpetajate probleemide valdkonnapõhine tähtsuse muutumine kutseasta jooksul (%)

Joonis 92 Nooremõpetajate soovide ja lootuste valdkonnapõhine tähtsuse muutumine kutseasta jooksul (%)

Lisa 3

Tabel 35 Vahe tegevuse vajalikkuse keskmise ja vastajate võimekuse keskmiste vahel

	Sügis	Kevad
Toetada nooremõpetajat kutseaasta läbimiseks vajaliku kutseoskustel põhineva arengukava koostamisel	1,3	0,4
Suunata nooremõpetajat oma tegevust reflekteerima ja analüüsima	1,3	0,2
Dokumenteerida oma tegevust mentorina	1,2	0,9
Anda tagasisidet nooremõpetaja tegevuste ja nende tulemuste kohta	1,1	0,6
Toetada eesmärkide seadmist ja põhimõtete teadvustamist	0,9	0,5
Tunnustada seatud eesmärkide saavutamisel ja soovitatavate oskuste, vilumuste jne. kujundamisel	0,8	0,4
Pakkuda nooremõpetajale kutseaasta jooksul pidevat tuge seatud eesmärkide saavutamisel ja põhimõtetest kinnipidamisel	0,8	0,3
Olla ise oma tegevusega eeskujuks	0,8	0,1
Toetada nooremõpetaja kohanemist kooli/lasteaia kultuuri ja töökorraldusega	0,7	0,4
Küllastada nooremõpetaja tunde ja viia läbi tunnianalüüsi	0,6	0,5